

เอกสารวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

โดย

นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

(หมู่อินทรี)

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ปีการศึกษา ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

เรื่อง : แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

โดย : นักศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

อาจารย์ที่ปรึกษาเอกสารวิจัย : พลตรี

(คมศักดิ์ เจียมวัฒนาเลิศ)

มิถุนายน ๒๕๖๗

พันเอก

(เทพฤทธิ์ รักดีกุล)

มิถุนายน ๒๕๖๗

ในสถานการณ์ปัจจุบันภัยคุกคามด้านความมั่นคงมีความแตกต่างจากเดิม และมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเทคโนโลยี ทุกประเทศทั่วโลกพัฒนาแนวทางต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบจากภัยคุกคามเหล่านั้น ประเทศไทยมีกองทัพไทยเป็นหน่วยงานความมั่นคงหลักในการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคง ร่วมกับภาครัฐและเอกชน การปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการรับมือภัยคุกคามด้านความมั่นคงร่วมกันของหน่วยงานในประเทศ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ได้ถูกจัดทำขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่เป็นเพียงฉบับร่างเพื่อตรวจสอบยังไม่มีนำไปทดลองฝึก และประกาศใช้ ตามกระบวนการพัฒนาหลักนิยมการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย โดยใช้หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังกล่าวเป็นหลักในการศึกษา เปรียบเทียบกับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. ๒๐๑๗ ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาที่มีความแตกต่างที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหาของหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา มีการอธิบายบทบาทหน้าที่ (Role and Function) ของกลาโหมสหรัฐอเมริกา และโครงสร้าง ภารกิจหน่วยและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการ เพื่อใช้เมื่อมีการปฏิบัติการร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกลุ่มประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติการร่วม และปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ผลการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มประชากรทุกท่านเห็นด้วยว่าปัจจัยองค์ประกอบสำคัญทั้ง ๗ ปัจจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม นอกจากนี้ ยังให้ข้อเสนอแนะในการเพิ่มมิติ

การปฏิบัติการทางทหารขึ้น ๒ มิติ ได้แก่ มิติด้านไซเบอร์ (Cyber Domain) และมิติด้านอวกาศ (Space Domain) เพื่อรองรับภัยคุกคามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วม โดยควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักนियมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยให้มีความชัดเจนของโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ตามภารกิจของหน่วยงานและผู้บังคับบัญชารวมถึงฝ่ายเสนาธิการ เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยต่อไป

คำสำคัญ : กองทัพไทย, การปฏิบัติการร่วม, หลักนियมการปฏิบัติการร่วม

ABSTRACT

Subject : Guidelines for developing a Joint Operations manual for the Royal Thai Armed Forces.

By : Joint War College Class 65

Research Advisors: Major General

(Komsak Jieamwattanaalert)

June 2024

Colonel

(Teparit Bhakdikul)

June 2024

In the current environment, security threats are different from the past and are becoming increasingly complex due to changes in the environment, society, and technology. All countries around the world are developing various approaches to prevent and mitigate the impact of these threats. Thailand has the Royal Thai Armed Forces as its main security agency to deal with security threats, together with the government and private sectors. Joint Operations of the Royal Thai Armed Forces are therefore an important tool used to jointly address security threats by agencies within the country. The Joint Operations Doctrine of the Royal Thai Armed Forces was drafted in 2016, but it is only a draft for review and has not yet been tested, trained, and promulgated according to the doctrine development process. This research aims to study the key factors related to the joint Operations of the Royal Thai Armed Forces and to propose a guideline for developing a joint Operations manual for the Royal Thai Armed Forces. The Joint Operations Doctrine of the Royal Thai Armed Forces, B.E. 2559 is used as the basis for the study and compared with the Joint Operations Doctrine of the United States Armed Forces, 2017. The results of the study found that there are significant differences in the content, including the content of the Joint Operations Doctrine of the United

States Armed Forces, which explains the roles and functions of the United States Department of Defense and the structure, unit missions, and duties of commanders and staff for use in joint operations. The research tools used in this study were in-depth interviews and focus groups. The participants were experts in joint operations and worked on joint operations of the Royal Thai Armed Forces. The results of the interviews found that all participants agreed that the seven key factors are important for the development of joint operations doctrine. In addition, they also suggested adding two more dimensions of military operations: the cyber domain and the space domain to cope with threats in the current situation. This research suggests guidelines for developing a joint operation manual by adjusting the content of the Joint Operations Doctrine of the Royal Thai Armed Forces to clearly define the structure, roles, and responsibilities according to the missions of the agencies and commanders, including the staff, to be used as guidelines for the conduct of joint operations of the Royal Thai Armed Forces.

Keywords: Royal Thai Armed Forces, Joint Operations, Joint Operations Doctrine

คำนำ

การปฏิบัติการทางทหารในยุคปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมในการปฏิบัติการหรือปัจจัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์แห่งชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ภัยคุกคาม นโยบายด้านการเมือง ชีตความสามารถของกองทัพ และการพัฒนาของเทคโนโลยี ดังนั้นกองทัพจึงต้องปรับตัวเพื่อให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งแนวทางในการเตรียมกำลังและแนวทางในการใช้กำลังทำการรบ ต้องมีขีดความสามารถในการกำหนดวิธีการทำการรบในสถานะแวดล้อมที่คาดว่าจะต้องเผชิญ วิธีการรบจึงนับว่ามีความสำคัญ แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้น คือกระบวนการคิดของกองทัพว่ามีรากฐานของการคิดที่สมเหตุสมผลหรือไม่ แนวความคิดนั้นได้รับการยอมรับหรือไม่ กระบวนการคิดในการทำการรบของกองทัพในความหมายของคนทั่วไปนั้น ในทางการทหารได้แปลมาเป็นแนวทางที่เรียกว่า หลักนิยมทางทหาร

ในสภาวะปัจจุบันหลักนิยมการทำสงครามย่อมเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ โดยเฉพาะเทคโนโลยี ซึ่งก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว กองทัพไทยก็ย่อมที่จะต้องมีการทบทวน พัฒนา ปรับปรุงหลักนิยม การปฏิบัติของกองทัพให้มีความเหมาะสม ทันต่อสภาวะปัจจุบันอย่างสม่าเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน หากจำเป็นต่อไปจะมีการทำสงคราม

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และเป็นข้อมูลเริ่มต้นในการพัฒนาเป็นหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยต่อไป โดยผลของงานวิจัยนี้จะบ่งชี้ถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่จะต้องนำมาเป็นข้อพิจารณาในการพัฒนาเป็นคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และเพื่อสร้างความพร้อมของการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในทุกๆ ด้าน

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน ๒๕๖๗

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำเอกสารวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยนั้น คณะผู้จัดทำเอกสารวิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาและจัดทำเอกสารวิจัย ทำให้ได้เรียนรู้ด้วยการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ

คณะผู้จัดทำเอกสารวิจัยต้องขอขอบคุณคณาจารย์ของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้มอบความรู้ผ่านทางการบรรยายและการสัมมนาเป็นหมู่คณะ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้โอกาสสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งปันประสบการณ์และข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ร่วมให้การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ซึ่งนับว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งเช่นกัน คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่นที่ ๖๕

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๒
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๓
นิยามศัพท์	๓
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	๔
กรอบแนวคิดการวิจัย	๔
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม	๕
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐	๕
- ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	๖
- แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม	๗
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑	๙
หลักนิยมและการพัฒนาหลักนิยม	๑๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม	๑๒
- กระบวนการพัฒนาหลักนิยม	๑๔
- หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองกำลังสหรัฐอเมริกา	๒๔
- หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	๒๖
การปฏิบัติการร่วม	๒๗
- หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม	๒๗
- ศูนย์บัญชาการทางทหาร	๔๐
๔. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
วิธีการดำเนินการวิจัย	๕๐
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๕๑
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๑
สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย	๕๑
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย	
การทบทวนวรรณกรรม	๕๓
สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน	๕๓
แนวโน้มภัยคุกคามด้านการทหารในอนาคตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วม	๕๕
เปรียบเทียบหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยกับหลักนิยมการ ปฏิบัติการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา	๕๘
ผลการสัมภาษณ์	๖๒
ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)	๖๒
ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group)	๗๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
อภิปรายผลการวิจัย	๗๘
สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย	
ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มภัยคุกคามด้านการทหารในอนาคตที่	
ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วม	๗๘
หลักนิยมและการเปรียบเทียบหลักนิยมปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย	
กับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา	๗๙
การสัมภาษณ์คุณวุฒิ	๘๐
ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย	๘๑
ข้อเสนอแนะการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย	๘๒
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
คณะผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
๒.๑ แสดงการจัดกลุ่มการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ด้วย SWOT Analysis	๔๗
๔.๑ เปรียบเทียบหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๙ (ฉบับร่างเพื่อตรวจสอบ) กับหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ค.ศ.๒๐๑๗ (พ.ศ.๒๕๖๐)	๖๐
๔.๒ ข้อมูลลักษณะประชากรในการวิจัยกลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)	๖๓
๔.๓ ข้อมูลลักษณะประชากรในการวิจัยกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group)	๗๐
๕.๑ เปรียบเทียบหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ) กับ (ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย โดยนักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕	๘๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	๔
๒.๑ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา	๑๖
๒.๒ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศอังกฤษ	๑๗
๒.๓ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพบก	๑๙
๒.๔ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพเรือ	๒๐
๒.๕ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศ	๒๑
๒.๖ แสดงการจัดการบังคับบัญชาศูนย์บัญชาการทางทหาร	๔๒
๒.๗ แสดงการปฏิบัติตามวงรอบของศูนย์บัญชาการทางทหาร	๔๔
๒.๘ แสดงการอำนวยการปฏิบัติการร่วมของศูนย์บัญชาการทางทหาร	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติการทางทหารในยุคปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมในการปฏิบัติการหรือปัจจัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์แห่งชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ภัยคุกคาม นโยบายด้านการเมือง ชีตความสามารถของกองทัพ และการพัฒนาของเทคโนโลยี ดังนั้นกองทัพจึงต้องปรับตัวเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งแนวทางในการเตรียมกำลังและใช้กำลังทำการรบ โดยต้องมีขีดความสามารถในการกำหนดวิธีการทำการรบในสถานะแวดล้อมที่คาดว่าจะต้องเผชิญ ดังนั้นการบูรณาการกำลังของแต่ละเหล่าทัพ ไม่ว่าจะเป็น กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ในการร่วมกันปฏิบัติการกิจให้สำเร็จ และเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทาง มีคู่มือ และหลักนิยมในการปฏิบัติกรร่วม อีกทั้งต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามบริบทของสถานะแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของโลกในยุคปัจจุบันและในอนาคต

กองทัพไทยได้จัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในแต่ละด้านตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๐ เป็นต้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการร่วม^๑ และเป็นแนวทางในการฝึกร่วม/ผสม ไม่ว่าจะเป็น การฝึกระหว่างเหล่าทัพ หรือการฝึกกับมิตรประเทศ จากที่ไม่มีการปรับปรุงมาเป็นเวลานานทำให้ปัจจัยไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้กระบวนการคิดในการจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย บางอย่างไม่ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม กองทัพไทยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาของเทคโนโลยีด้านไซเบอร์ และเทคโนโลยีด้านอวกาศ

^๑ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม (นส.พปร.๑)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย
๒. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้จะทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และปัจจัยองค์ประกอบ ซึ่งจะต้องนำสาระสำคัญจากการทบทวนมาเป็นกรอบของการพิจารณาเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เพื่อให้เหมาะสมในสภาวะปัจจุบัน มีดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๒. หลักนิยมและกระบวนการพัฒนาหลักนิยม
๓. การปฏิบัติการร่วม
๔. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย หลักนิยมและกระบวนการพัฒนาหลักนิยม หลักพื้นฐานในการปฏิบัติการร่วม นำมาวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ให้มีความเหมาะสมในสภาวะปัจจุบัน โดยใช้หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ) มาปรับปรุง และใช้แนวทางการพัฒนาหลักนิยมกองทัพอากาศไทย ในเรื่องปัจจัยองค์ประกอบมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา รวมทั้งการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาสภาพปัจจัยองค์ประกอบในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ให้มีความเหมาะสมในสภาวะปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย
๒. ทำให้ได้ข้อเสนอแนะการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ให้มีความเหมาะสมในสภาวะปัจจุบัน

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ ที่ใช้ในเอกสารวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปในความเข้าใจเดียวกันตลอดกระบวนการวิจัยตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น จนกระทั่งเสร็จสิ้นการวิจัย ดังนี้

กองทัพไทย หมายถึง ส่วนราชการภายใต้กระทรวงกลาโหม ตาม พระราชบัญญัติ การจัดส่วนราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

ศูนย์บัญชาการทางทหาร หมายถึง สถานที่ซึ่งผู้บังคับบัญชา คณะผู้บัญชาการทหาร ฝ่ายเสนาธิการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นศูนย์กลางในการติดตามสถานการณ์ ควบคุม สั่งการ และอำนวยความสะดวกปฏิบัติทางทหาร เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตรูปแบบต่างๆ โดยผ่านระบบควบคุมบังคับบัญชา

การปฏิบัติการร่วม หมายถึง การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป เพื่อเสริมขีดความสามารถและคุณลักษณะของแต่ละเหล่าทัพ และลดจุดอ่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร โดยมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวหรือคณะผู้บังคับบัญชาที่ตัดสินใจร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวและสั่งการอย่างมีเอกภาพ ซึ่งจะมีการสนธิกำลังรวบรวมทำการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารบางมิติ หรือทั้ง ๖ มิติ ประกอบด้วยมิติทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ทางอวกาศ ทางไซเบอร์ และการปฏิบัติการข่าวสาร

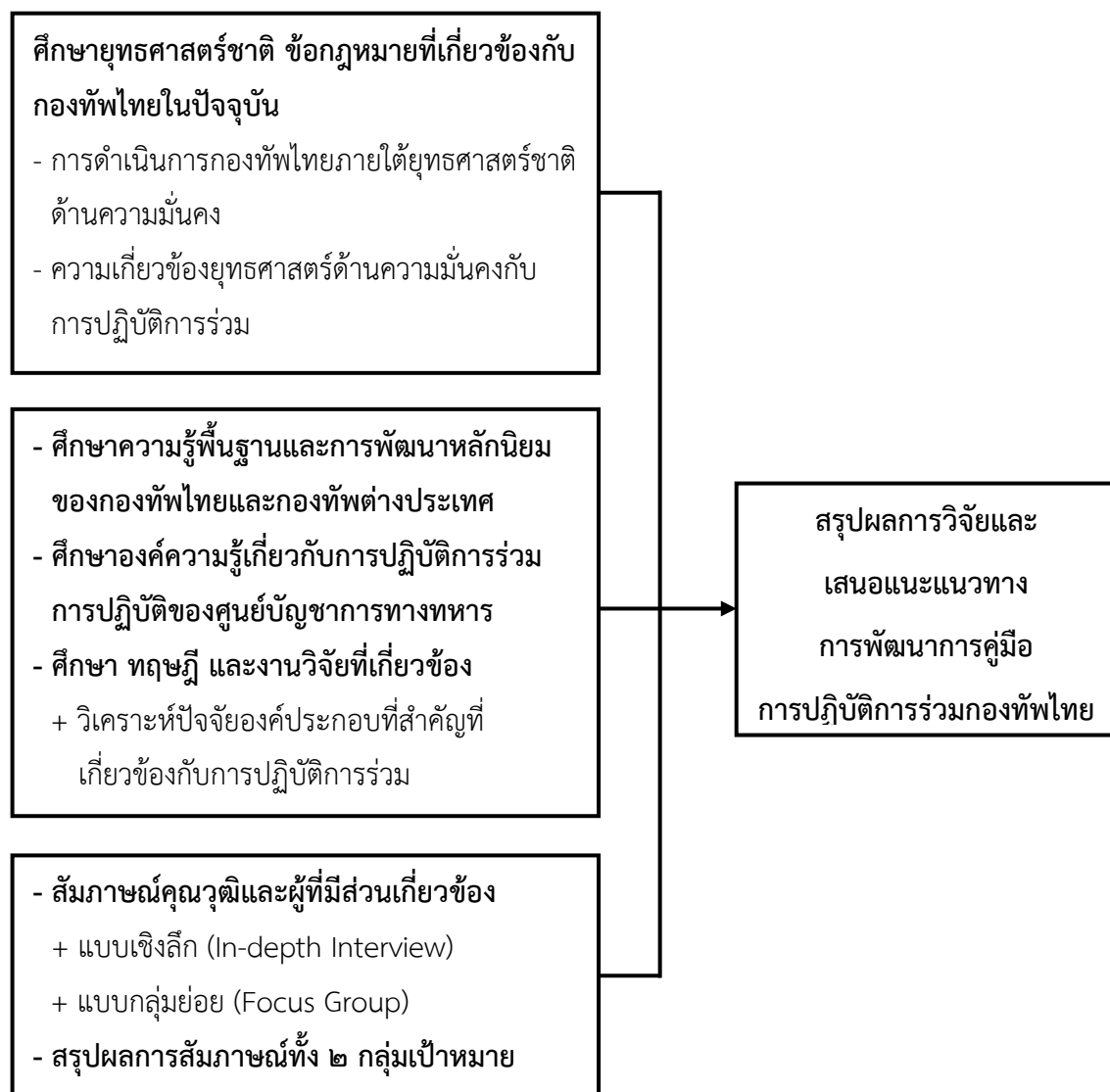
ปัจจัยองค์ประกอบ หมายถึง ปัจจัยภายในและภายนอกกองทัพไทยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติ วัตถุประสงค์แห่งชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ วัตถุประสงค์ทางทหารของชาติ ภัยคุกคาม ข้อจำกัดทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาล ทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การเมืองและการทหาร ขีดความสามารถทางการทหาร และเทคโนโลยี

ขีดความสามารถ หมายถึง ระดับความสามารถของทหารและหน่วยงานของกองทัพ อันเกิดจากผลของการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๖-พฤษภาคม ๒๕๖๗ ใช้เวลาประมาณ ๘ เดือน

กรอบแนวความคิดการวิจัย

แผนภาพที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัย

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีหัวข้อศึกษาที่สำคัญ โดยสรุปดังนี้

- ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม
 - ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐
 - ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
 - แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม
 - พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑
- หลักนิยมและการพัฒนาหลักนิยม
 - องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม
 - กระบวนการพัฒนาหลักนิยม
 - หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองกำลังสหรัฐอเมริกา
 - หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)
- การปฏิบัติการร่วม
 - หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม
 - ศูนย์บัญชาการทางทหาร
- แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่

เป้าหมาย ตามมติของคณะรัฐมนตรี จำแนกระดับของแผนออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนความมั่นคง และ ๓) แผนปฏิบัติการ และแผนอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนที่มีแนวความคิดและความเชื่อที่แตกต่างกัน การขยายอิทธิพล และเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในรูปแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์^๑ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑) ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข”^๒ ซึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหมที่สำคัญมี ๒ ส่วน ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง (เฉพาะการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ และการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศและองค์การนานาชาติ) และการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และได้มีการปรับปรุงแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)^๓ ได้กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยปรับให้ส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ และการเสริมสร้างความสัมพันธ์และ

^๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐).

^๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑) ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐).

^๓ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (๐๑) ความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).

ความร่วมมือทางการทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศและองค์การนานาชาติ จากการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มารวมอยู่ด้วย

๒.๒ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)^๔

โดยจะมีความเชื่อมโยงและประสานสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการต่างประเทศ ตลอดจนกำหนดขอบเขตและหลักเกณฑ์พิจารณา “ประเด็นความมั่นคง” เพื่อตอบสนองตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ต้องเห็นผลสัมฤทธิ์ภายในปี ๒๕๗๐ การยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงโดยมุ่งขยายผลกรอบแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม โดยมีนโยบายมีทั้งสิ้น ๑๗ นโยบาย และแผนความมั่นคง แบ่งออกเป็น ๒ หมวด ได้แก่ ๑) หมวดประเด็นความมั่นคง และ ๒) หมวดประเด็นศักยภาพความมั่นคง เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหมในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก คือ หมวดที่ ๑ นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๒ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ และให้การสนับสนุนหน่วยงานเจ้าภาพอื่น ๆ ในการปฏิบัติในนโยบายและแผนอื่น ๆ

๓. แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม

๓.๑ แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)^๕

โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “กองทัพ หน่วยงาน และระบบงานความมั่นคงของประเทศไทย มีศักยภาพและพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามที่กระทบต่อสถาบันหลักของชาติ เอกอกราชอธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์แห่งชาติ และเกียรติภูมิของประเทศ” มีการดำเนินการ ๖ แนวทาง^๖ ดังนี้

๑. การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามได้อย่างทันเวลาและมีประสิทธิภาพ

๒. การนำระบบดิจิทัลและเครือข่ายสารสนเทศที่ทันสมัย รวดเร็ว ถูกต้อง และเชื่อถือได้มาใช้ในกองทัพ รวมทั้งสามารถรองรับการปฏิบัติการไซเบอร์และอวกาศได้

^๔ แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐).

^๕ แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) กระทรวงกลาโหม.

^๖ เรืองเดียวกัน

๓. การพัฒนาระบบกำลังพลสำรองและกิจการมวลชน โดยมุ่งเน้นกำลังพลสำรองให้หมุนเวียนเข้าร่วมการฝึกและปฏิบัติการกิจในกองทัพตั้งแต่ยามปกติ พร้อมขยายผลไปสู่กิจการมวลชนต่อไป

๔. การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน ตามความจำเป็นและความเร่งด่วนของสถานการณ์ความมั่นคงที่เกิดขึ้น

๕. การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับต่างประเทศ ตามแนวทางและนโยบายด้านการต่างประเทศของรัฐบาล รวมทั้งหลักการและพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๖. การผนึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่องและทันเวลา ใน ๑๐ ด้าน ได้แก่ กำลังคน อาหาร น้ำ การคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การแพทย์และสาธารณสุข อุทสาหกรรมและปัจจัยการผลิต เชื้อเพลิงและพลังงาน การประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

๓.๒ แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)^๗

เป็นการดำเนินการเพื่อทำให้เกิดความพร้อมในการมุ่งปกป้องรักษาและแก้ไข ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ โดยไม่มีการใช้กำลังในสงครามขอบเขตจำกัด (Limited War) การทำสงครามในท้องถิ่นแห่งใดแห่งหนึ่ง (Local War) และไม่มีการปะทะขนาดเล็กหรือการชูปู่จะใช้กำลังตลอดแนวชายแดนในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ทำให้การบริหารและการพัฒนาประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่น พื้นที่ตามแนวชายแดนมีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการดำเนินการ ๗ แนวทาง^๘ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างการฝึกศึกษาทางทหาร และการพัฒนาแผนทางทหาร

๒. การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการปฏิบัติการร่วม การพัฒนาระบบการควบคุมบังคับบัญชา และการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (NCO)

๓. การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการป้องกันประเทศของเหล่าทัพ

๔. การพัฒนาระบบงานมวลชนเพื่อการป้องกันประเทศ

^๗ แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) กระทรวงกลาโหม.

^๘ เรืองเดียวกัน

๕. การปฏิบัติการป้องกันประเทศ ได้แก่ การเฝ้าระวังและตรวจการณ์ทุกมิติ แก้ไขปัญหาสถานการณ์ตามแนวชายแดน และการปฏิบัติการเฉพาะกิจทางบก ทางเรือ และตามลำน้ำ
๖. การสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบงานความมั่นคงชายแดนทางบก
๗. การปฏิบัติการรักษาสันติภาพและการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

๔. พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑^๙

สรุปข้อกฎหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ดังนี้

มาตรา ๘ กระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปรามปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด
 - (๒) พิทักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์
 - (๓) ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐ ในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหากจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน
 - (๔) ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงาน ทหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ
 - (๕) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนด หรือตามมติคณะรัฐมนตรี
- ในการดำเนินการตาม (๔) กระทรวงกลาโหมอาจมอบหมายให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหม หรือหน่วยงานอื่นในกำกับของกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการก็ได้หรืออาจร่วมงาน ร่วมทุนหรือดำเนินการกับภาคเอกชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ได้
- มาตรา ๑๐** กระทรวงกลาโหมมีส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

^๙ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

- (๑) กองบัญชาการกองทัพอากาศ
- (๒) กองทัพบก
- (๓) กองทัพเรือ
- (๔) กองทัพอากาศ
- (๕) ส่วนราชการอื่นตามที่กำหนด

มาตรา ๓๙ ให้กองทัพไทยจัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหารในแต่ละระดับขึ้นตั้งแต่นายพล เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์ และเป็นศูนย์ควบคุม อำนาจการ และสั่งการการปฏิบัติให้ศูนย์บัญชาการทางทหารในกองบัญชาการกองทัพไทย มีหน้าที่ควบคุม อำนาจการ และสั่งการศูนย์บัญชาการทางทหาร ในแต่ละระดับตามวรรคหนึ่งหรือกองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นตามแผนป้องกันประเทศ แล้วแต่กรณี

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คือ การพัฒนาประเทศชาติให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข ตามเป้าหมายที่ว่า “ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข”^{๑๐} เน้นการบริหาร จัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย มี เอกရာชอธิปไตย และมีความสงบ

^{๑๐} แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑) ประเด็น ความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐).

เรียบง่ายในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม และชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม ภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบ ทุกระดับ ความรุนแรงควบคู่ไปกับการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

การรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นการให้ความสำคัญในด้านพัฒนาคนให้ตระหนักเรื่องความมั่นคงเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างกลไกด้านความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งเป็นแผนระดับ ๑ โดยมียุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป็นแผนระดับ ๒ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ รองรับ ทั้งนี้เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้มีมาตรการในการป้องกันแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบ และดำเนินการแก้ไขปัญหาคความมั่นคง ซึ่งในปัจจุบันมีมาตรการการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาอุบัติใหม่ เพื่อสร้างสันติสุขอย่างถาวร โดยการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทั้งทางบกและทางทะเล สำหรับการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามเน้นการพัฒนากระบวนการข่าวกรองแบบบูรณาการผนักพลอำนาจแห่งชาติให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตย พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการ บูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐ และที่มิใช่ภาครัฐ ในการรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคง พัฒนาความร่วมมือกับมิตรประเทศ พัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม^{๑๑} ดำเนินการพัฒนากลไกเฝ้าระวังป้องกันแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ พัฒนากลไก และองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

กระทรวงกลาโหมได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง ซึ่งถือเป็นแผนระดับ ๓ เช่น แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของ

^{๑๑} แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (๐๑) ความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).

ประเทศด้านความมั่นคง ซึ่งกระทรวงกลาโหม โดยสำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นผู้จัดทำแผน ในส่วนของกองบัญชาการกองทัพไทย ดำเนินการจัดทำ แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ภายใต้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ กองทัพไทยต้องมีการเตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อป้องกันอธิปไตยของชาติ^{๑๒} ทั้งนี้ แผนระดับ ๒ และแผนระดับ ๓ จะมีการทบทวนและปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทตาม สถานการณ์ เป็นวงรอบทุก ๆ ๕ ปี

ในส่วนพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงกลาโหม ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานภายใต้ กระทรวงกลาโหม ได้ยึดถือเป็นหลักการในการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ ดังนั้นกองทัพไทย จึงมีหน้าที่เตรียมกำลังทหารเพื่อป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตาม อำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยมีกองทัพไทยทำหน้าที่ ควบคุม อำนาจการ สั่งการ และกำกับ ดูแลการปฏิบัติของเหล่าทัพ มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ประกอบด้วยส่วน ราชการ ได้แก่ กองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และส่วนราชการอื่น ๆ ตามที่กำหนด โดยพระราชบัญญัติฯ กองทัพไทยอาจตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดเพื่อพิจารณา เรื่องใดที่เกี่ยวกับแผนเพื่อรักษาเอกราชและผลประโยชน์แห่งชาติ รวมทั้งการปฏิบัติทางทหารของ ทุกส่วนราชการของกองทัพไทยร่วมกันได้

หลักนิยมและการพัฒนาหลักนิยม

๑. องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม

หลักนิยมทางทหาร^{๑๓} หมายถึง สิ่งที่เราเชื่อว่าเป็นจริงในหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดใน การปฏิบัติการตามภารกิจ หลักนิยม คือ ความเชื่อ ในหลักการที่เกิดขึ้นตามสมมติฐานที่กำหนด และหลักการนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติที่ จะต้องพิจารณาเลือกใช้ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่นำมาพิจารณากำหนดหลักนิยมนั้น

^{๑๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐.

^{๑๓} วารสารการสงครามทางอากาศประจำเดือน ก.ค. - ก.ย. ๒๕๖๐ ฉบับที่ ๖๕.

และเมื่อนำหลักนิยมมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ จะต้องตรวจสอบว่ามีสมมุติฐานที่ตรงกันและจะต้องตรวจสอบให้ตรงกับเจตนารมณ์หรือนโยบายของผู้มีอำนาจในขณะนั้น

๑.๑ ประเภทของหลักนิยม^{๑๔}

๑.๑.๑ หลักนิยมมูลฐาน (Foundational Doctrine) เป็นรากฐานของหลักนิยมทั้งหลาย มีขอบเขตกว้าง แนวความคิดของหลักนิยมมูลฐานนี้จะมีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม ถือเป็นหลักการพื้นฐานในการใช้กำลังทางทหารให้มีประสิทธิภาพสูงสุด แสดงเจตนารมณ์และธรรมชาติของสงคราม รวมทั้งความสัมพันธ์ของการใช้กำลังทหารกับพลังอำนาจด้านอื่น หลักนิยมมูลฐานจึงมีรากฐานของหลักการสงคราม ที่ผู้นำทางทหารทุกยุคทุกสมัยใช้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจทำสงคราม ถึงแม้ว่าหลักการสงครามจะเป็นส่วนหนึ่งของหลักนิยมมูลฐาน ซึ่งเป็นเหมือนกฎหรือความเป็นจริง และมีมากมายหลายข้อล้วนเป็นที่ยอมรับของผู้นำทางทหารแต่ไม่ใช่ทุกข้อที่บัญญัติขึ้นอย่างเป็นทางการ

๑.๑.๒ หลักนิยมสิ่งแวดล้อม (Environmental Doctrine) คือ หลักนิยมที่รวบรวมความเชื่อที่เกี่ยวกับการใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการในมณฑลหรือสภาพแวดล้อมแต่ละชนิด เช่น พื้นดิน ทะเล อากาศ อวกาศ ใต้ท้องทะเล หลักนิยมสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเฉพาะของกำลังทหารในแต่ละมิติของการปฏิบัติ

๑.๑.๓ หลักนิยมของหน่วย (Organizational Doctrine) คือ ความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติของหน่วยทหารตามโครงสร้างการจัด หลักนิยมของหน่วยจะนำเอาความเป็นนามธรรมของหลักนิยมมูลฐานและเนื้อหาในหลักนิยมสภาพแวดล้อมมาสนธิกัน โดยเน้นความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เป็นต้น หลักนิยมของหน่วยจะถูกใช้เป็นแนวทางเพื่อรองรับความต้องการในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ ซึ่งต้องมีการประมวลสถานการณ์อย่างรอบด้าน ตรงข้ามกับหลักนิยมมูลฐานที่เป็นความจริงอันถาวร ประเภทของหลักนิยมของหน่วยจะประกอบไปด้วย หลักนิยมพื้นฐาน (Basic Doctrine), หลักนิยมปฏิบัติการ (Operational Doctrine), หลักนิยมยุทธวิธี (Tactical Doctrine), หลักนิยมปฏิบัติการร่วม (Joint Doctrine), หลักนิยมปฏิบัติการผสม (Multinational Doctrine)

๑.๒ คุณลักษณะที่ดีของหลักนิยม^{๑๕}

๑.๒.๑ ดีความหรือทำความเข้าใจได้ง่าย (กะทัดรัด ชัดเจน ใช้ภาษาไพเราะ)

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน

๑.๒.๒ มีเหตุผลเชื่อถือได้ เป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และถูกอัยยาศัยของผู้ใช้

๑.๒.๓ แฝงไว้ด้วยการชี้แนะ ซึ่งควรเป็นผลผลิตของวิสัยทัศน์ที่มองการไกล และสติปัญญา

๑.๒.๔ เปิดเผยและประสงค์ให้เผยแพร่ออกไป

๑.๒.๕ มีความยั่งยืนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ

๑.๒.๖ มีความอ่อนตัวใช้ได้กับภัยคุกคามที่เผชิญอยู่ และแสดงภาพแห่งภัยคุกคามในอนาคต

๑.๒.๗ มีความสมบูรณ์ครอบคลุมถึงเรื่องที่ต้องการ

๑.๒.๘ แสดงถึงขีดความสามารถแห่งพลังอำนาจ พร้อมชี้แนะแนวทางการใช้ขีดความสามารถ นั้นให้เกิดผลดีที่สุด

๒. กระบวนการพัฒนาหลักนิยม

๒.๑ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา^{๑๖}

กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักนิยม จึงได้จัดตั้งสถาบันการศึกษาวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (Air university) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ให้มีการกิจเพื่อทบทวน ปรับปรุง แก้ไข และพิมพ์หลักนิยมพื้นฐานกองทัพอากาศ พัฒนาหลักนิยมพื้นฐานกองทัพอากาศและแนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศ ดำรงการวิจัยอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับแนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศในเชิงยุทธศาสตร์ เชิงยุทธวิธี และเชิงรับ ตลอดจนดำรงการติดต่อประสานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและหลักนิยม จะเห็นได้ว่าหน้าที่รับผิดชอบอย่างกว้าง ๆ ของสถาบันฯ คือ การพัฒนาแนวความคิดและหลักนิยม รวมทั้งทดสอบยุทธวิธีการใช้กำลังทางอากาศ ซึ่งมีข้อสมมุติว่าสถาบันฯ จะได้รับมอบหมายกำลังทางอากาศ เพื่อใช้ในการทดสอบการจัดทำร่างหลักนิยมกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ในช่วงแรกนั้นนำมาจากผลการสัมมนาของนักศึกษาในวิทยาลัยการทัพอากาศ ผ่านการทบทวนแก้ไขโดยกองการประเมินค่า โดยในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ได้นำร่าง “กำลังทางอากาศและกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา (Air power and US air force)” เสนอต่อหน่วยเหนือเพื่อพิจารณาอนุมัติใช้เป็นหลักนิยมกองทัพอากาศ แต่ร่างดังกล่าวไม่ผ่านการพิจารณา ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยหลักนิยมของกองทัพอากาศจึงได้ให้สถาบันฯ ดำเนินการจัดทำ

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน

หลักสูตรเฉพาะความยาว ๒ ปี เพื่อให้การศึกษาแก่นายทหารอากาศ เกี่ยวกับปัญหาด้านความมั่นคงของชาติในแง่ของการทหาร ผลักดันส่งเสริมการพัฒนาแนวความคิดและหลักนิยมในกองทัพอากาศ รวมทั้งรวบรวม จัดทำและทบทวนร่างหลักนิยมกองทัพอากาศ ซึ่งในที่สุดสถาบันได้ประสบผลสำเร็จเมื่อมีการพิมพ์และประกาศใช้หลักนิยมกองทัพอากาศฉบับแรก นั่นคือ หลักนิยมพื้นฐานกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา เมื่อ ๑ เมษายน ค.ศ.๑๙๕๓ รวมเวลาในการพยายามพัฒนาทั้งสิ้น ๕ ปี รายละเอียดกระบวนการพัฒนาหลักนิยมกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

๒.๑.๑ กระบวนการเริ่มที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ทฤษฎีและเทคโนโลยี ขั้นตอนนี้มีสำคัญมาก เพราะต้องกระทำด้วยความละเอียดรอบคอบ ถ้าผิดพลาดจะทำให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการ

๒.๑.๒ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและประเมินค่าความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ

๒.๑.๓ พัฒนาแนวความคิดจากทฤษฎีและการโต้แย้ง

๒.๑.๔ นำแนวความคิดไปทดสอบ ประเมินค่า อภิปราย และถกเถียง เพื่อหาคำตอบให้กับคำถามในการวิจัย

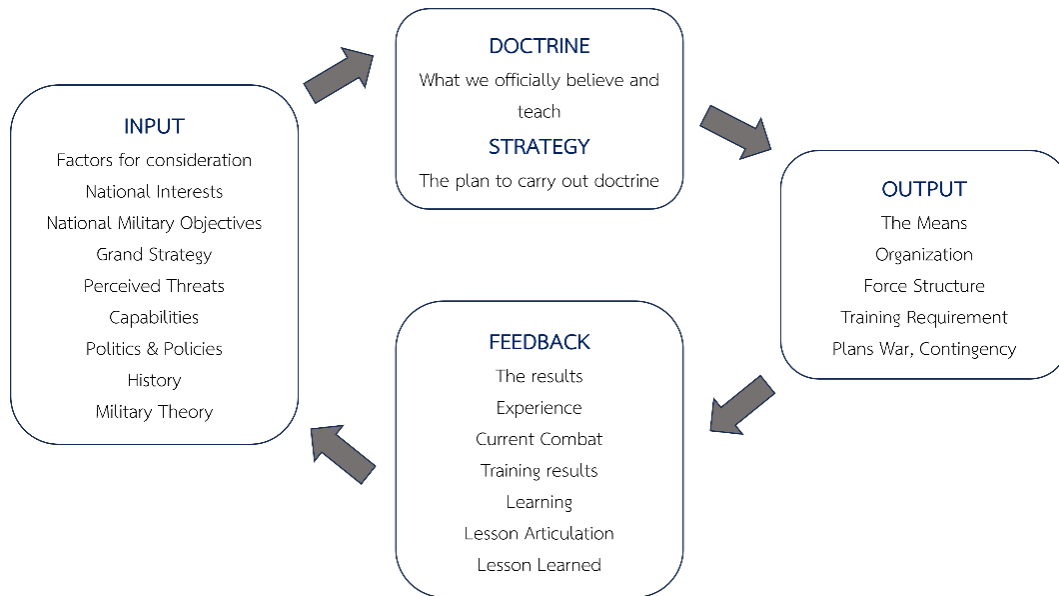
๒.๑.๕ นำแนวความคิดที่ผ่านการยอมรับไปสังเคราะห์พร้อม ๆ กับตีพิมพ์เป็นหลักนิยม ส่วนแนวความคิดที่ไม่ผ่านการยอมรับให้นำกลับไปพัฒนาใหม่

๒.๑.๖ การตีพิมพ์และประกาศใช้หลักนิยม เป็นการบันทึกหลักฐานและประกาศใช้หลักนิยมอย่างเป็นทางการ

๒.๑.๗ การให้การศึกษาแก่กำลังพล กระทำโดยบรรจุไว้ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ของกองทัพ

๒.๑.๘ การนำหลักนิยมไปประยุกต์ใช้ โดยการนำหลักนิยมไปทดสอบด้วยการฝึกหรือนำไปใช้ในการรบจริงเพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ใช้ชื่อว่า ศูนย์ศึกษาและพัฒนาหลักนิยมกองทัพอากาศ (Air force doctrine development and education center) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา

๒.๒ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศอังกฤษ^{๑๗}

วงรอบของการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศอังกฤษ โดยทั่วไปมีแนวความคิดในการพัฒนา ปัจจัยองค์ประกอบ และกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๒.๒.๑ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาในการกำหนดหลักนิยม ได้แก่ วัตถุประสงค์ทางทหารของชาติ ภัยคุกคามที่มองเห็นได้ชัดเจน ข้อจำกัดทางการเมืองและนโยบายของรัฐบาล ทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์ทางการเมืองและการทหาร พลังอำนาจของชาติ และขีดความสามารถทางทหาร

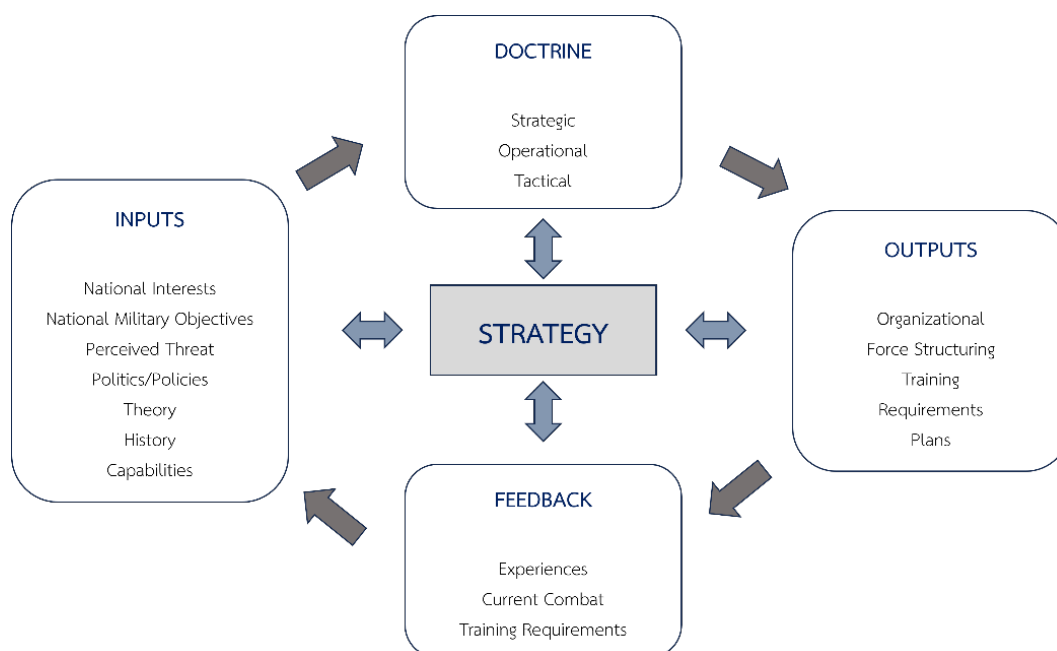
๒.๒.๒ หลักนิยม (Doctrine) ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ปัจจัยและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามวิธีการหรือกระบวนการที่เหมาะสม สามารถนำมากำหนดเป็นการใช้กำลังทางอากาศในระดับต่าง ๆ ได้ คือ หลักนิยมในระดับยุทธศาสตร์ หลักนิยมปฏิบัติการ และหลักนิยมยุทธวิธีสำหรับการพัฒนาหลักนิยมขั้นนั้น อาจทำได้โดยคณะกรรมการ (Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีทั้งความรู้และประสบการณ์ทางทหารรับผิดชอบดำเนินการ

๒.๒.๓ ผลผลิต (Outputs) หลักนิยมที่ได้รับการเชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายอย่างเป็นทางการ จะถูกนำมาใช้ในการเตรียมกำลังและใช้กำลังทางอากาศ โดยประยุกต์ออกมาในรูป

^{๑๗} เรืองเดียวกัน

ของการจัดหน่วยหรือองค์กร การกำหนดโครงสร้างกำลังรบ การกำหนดความต้องการในการฝึก และการวางแผนทางทหาร เป็นต้น

๒.๒.๔ การป้อนกลับ (Feedback) กระบวนการพัฒนาหลักนิยมนั้นเป็นระบบที่ต้องการการป้อนกลับปัญหาและข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการนำไปปฏิบัติ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาหลักนิยมอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกและปฏิบัติการรบ จะถูกป้อนกลับเข้าระบบเพื่อนำไปเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาแก้ไขและพัฒนาหลักนิยมต่อไป หน่วยงานรับผิดชอบการพัฒนาหลักนิยมกองทัพอากาศอังกฤษ คือ ศูนย์ศึกษากำลังทางอากาศ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานหลัก ๓ หน่วยด้วยกัน ได้แก่ กองศึกษากำลังทางอากาศ แห่งมหาวิทยาลัยคิงส์คอลเลจ กรมศึกษาการป้องกันประเทศ กองทัพอากาศอังกฤษ และแผนกประวัติศาสตร์กองทัพอากาศอังกฤษ

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศอังกฤษ

๒.๓ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพในประเทศไทย

๒.๓.๑ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพบก^{๑๘} มีขั้นตอน ดังนี้

๑) การประเมินค่า (Assessment) เมื่อมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อหลักนิยม หน่วยที่รับผิดชอบหลักนิยมของกองทัพบกจะเริ่มดำเนินการทบทวนปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินงานและหน่วยดำเนินการจัดทำพัฒนาหลักนิยม โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น นโยบายด้านความมั่นคงแห่งชาติหรือยุทธศาสตร์ทหารแห่งชาติ ผลจาก

^{๑๘} วารสารการสงครามทางอากาศประจำเดือน ต.ค.-ธ.ค. ๒๕๖๐ ฉบับที่ ๖๖.

การทบทวนหลังการปฏิบัติหรือจากการฝึกบทเรียนจากการรบ การปฏิบัติการจริง การปรับการจัดองค์การ หรือการพัฒนาของเทคโนโลยี

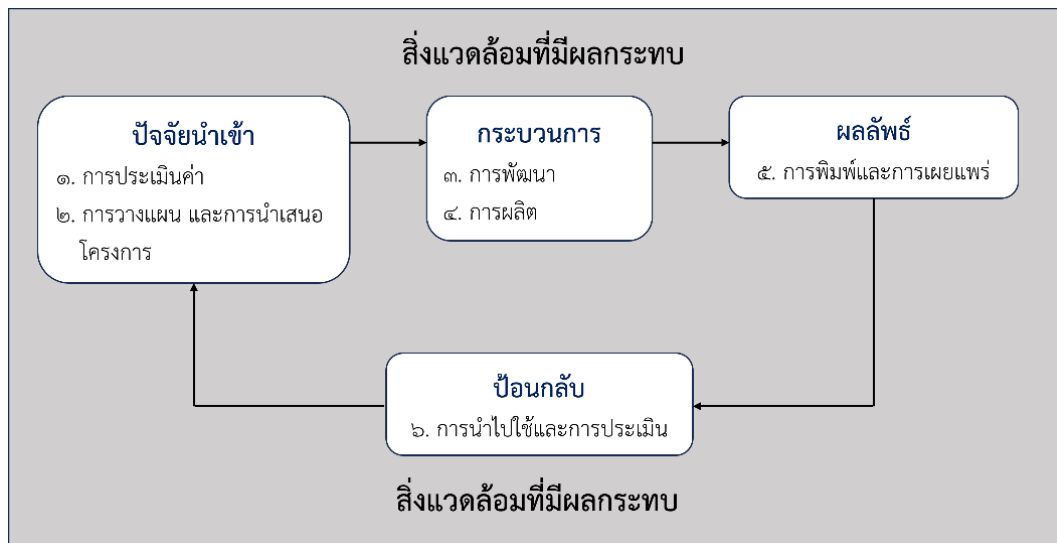
๒) การวางแผนและการนำเสนอโครงการ (Planning and Programming) เป็นการเสนอความต้องการในการพัฒนาหลักนิยมทางทหารของกองทัพบก ซึ่งหน่วยรับผิดชอบในการพัฒนาหลักนิยมกองทัพบก เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการวางแผนจัดทำโครงการ และทำการกำหนดหน่วยงานในสายงานการพัฒนาหลักนิยม (หน่วย/เหล่าสายวิทยาการ) ให้ดำเนินการ

๓) การพัฒนา (Developing) คือการเขียนหลักนิยมโดยมีการกำหนดทีมงานนักเขียน ผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการพัฒนาหลักนิยม ผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการ แนวความคิดในภาพรวมของการดำเนินกรรมวิธีในการเขียน หนังสือสัญญาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเตรียมรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการพัฒนาหลักนิยม

๔) การผลิต (Producing) หน่วยงานด้านการภาพจัดเตรียมภาพถ่ายในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และบรรณาธิการกำหนดความต้องการในการจัดพิมพ์ตามรายการแจกจ่ายที่กำหนดไว้

๕) การพิมพ์/เผยแพร่ (Publishing and Dissemination) บรรณาธิการจะควบคุมขั้นตอนในการพิมพ์และการแจกจ่าย โดยการเสนอเอกสารฉบับสมบูรณ์ ตามนโยบายในการแจกจ่ายที่ผ่านขั้นตอนของการผลิตเรียบร้อยแล้ว ไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงโรงพิมพ์ของกองทัพบกที่ได้รับมอบหมายให้ทำการจัดพิมพ์

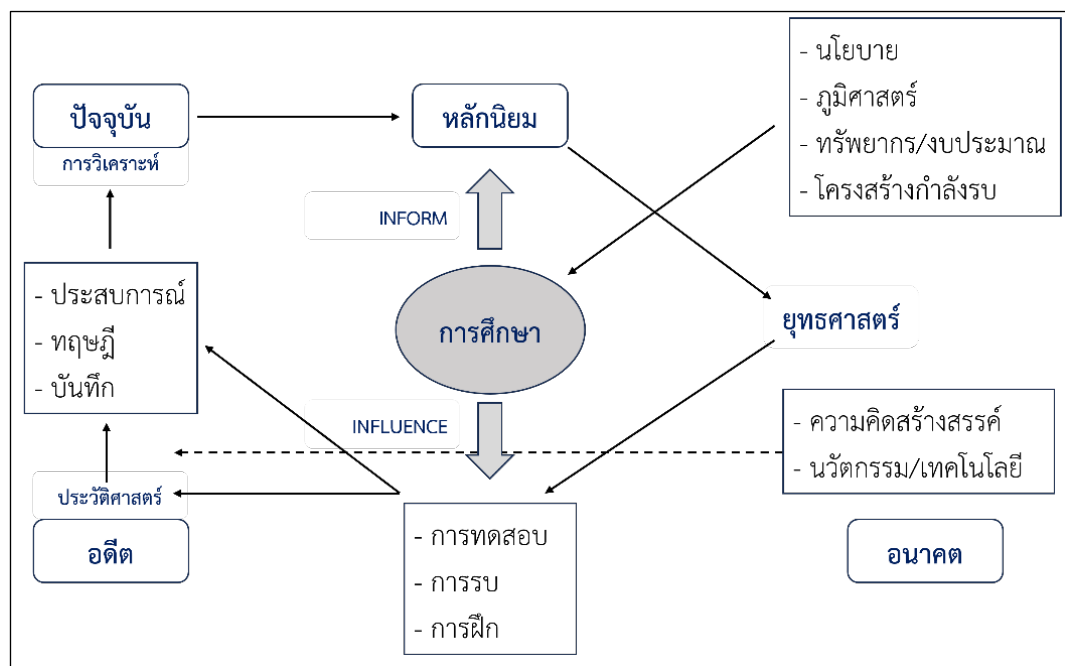
๖) การนำไปใช้และการประเมินผล (Application and Evaluation) หลังจากที่มีการอนุมัติและประกาศใช้ หลักนิยมที่ได้ผ่านการจัดพิมพ์และถูกแจกจ่ายไปยังผู้ใช้งานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะนำเสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งการให้นำหลักนิยมไปปฏิบัติ หรือการนำหลักนิยมบรรจุเข้าไว้ในแผนการฝึกและศึกษา ให้หน่วยทางยุทธวิธีทำการฝึกตามหลักนิยม และจัดเตรียมข้อเสนอและสะท้อนกลับ ไปเพื่อปรับปรุงแก้ไข อาทิเช่น บทเรียนจากการนำไปใช้ในการรบและการปฏิบัติจริง

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพบก

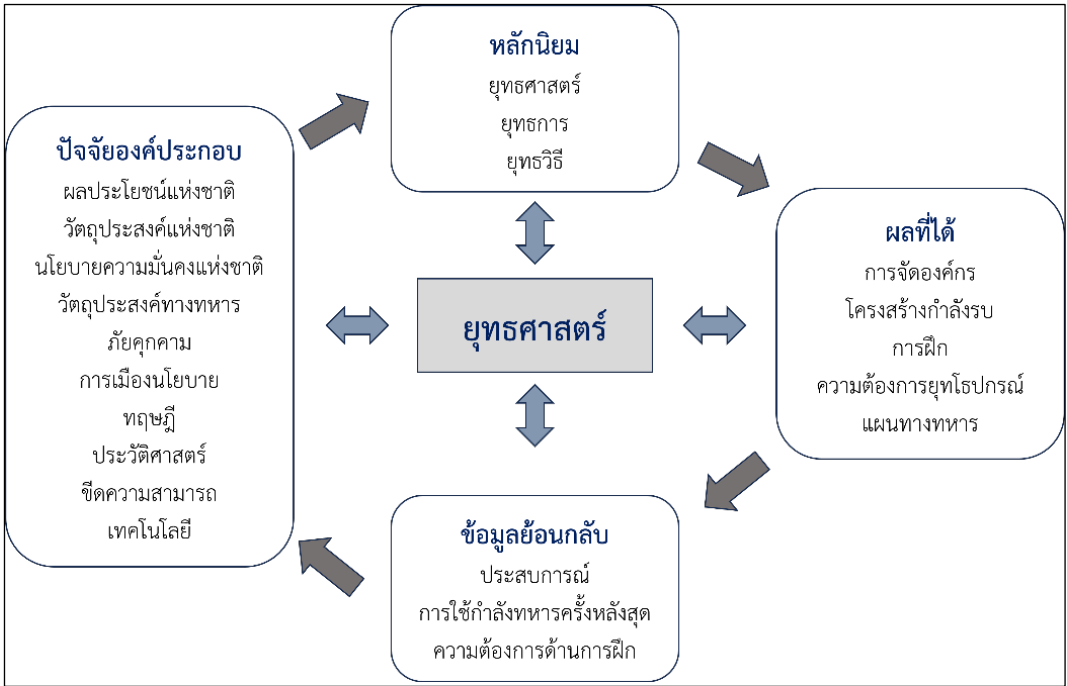
๒.๓.๒ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพเรือ^{๑๙} มีพื้นฐานมาจากประวัติศาสตร์ การศึกษาคนคว่ำ การวิเคราะห์ และการตีความ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งสามารถนำไปใช้สอนหรือใช้ปฏิบัติ เพื่อที่จะก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นที่เหมือนกัน สำหรับแนวความคิดและการปฏิบัติในอนาคต มีการทบทวนตามระยะเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งเมื่อมีการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางทหารเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีผลทำให้รูปแบบการปฏิบัติการทางทหารเปลี่ยนแปลงไปได้ โดยในทางปฏิบัติการทบทวนหลักนิยมสามารถกระทำได้ เมื่อมีการปฏิบัติงานจริงหรือการฝึกประจำปี ซึ่งได้ข้อมูลจากบทเรียนอันเป็นที่ยอมรับ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติครั้งต่อไป มีการติดตามและประเมินผลที่ได้รับจากการปฏิบัติเพื่อนำมาทบทวนและปรับปรุงหลักนิยมให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยจะต้องมีวิวัฒนาการจากการเจริญเติบโตด้านพื้นฐานของการเมือง จากยุทธศาสตร์ในแง่มุมของเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากบทเรียน ประสบการณ์ และจากการวิเคราะห์ พินิจพิจารณา เนื้อหาทางยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการขั้นตอนดังนี้

^{๑๙} เรืองเดียวกัน

แผนภาพที่ ๒.๔ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพเรือ

๒.๓.๓ กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพอากาศ^{๒๐} โดยมีกระบวนการพัฒนาหลักนิยมที่มีลักษณะเป็นวงรอบ เกี่ยวข้องกับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำมาเป็นข้อมูลป้อนเข้าเพื่อนำไปพิจารณาสร้างหลักนิยมกองทัพอากาศ หลังจากนั้นจึงจะกำหนดยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศต่อไป ผลลัพธ์ของหลักนิยมเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นได้ในรูปของการจัดองค์กร โครงสร้างกำลังรบ และความต้องการด้านต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการของหลักนิยมไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปต้องมีการพัฒนาให้เท่าทันอยู่เสมอ โดยมีกระบวนการขั้นตอนดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๕ แสดงกระบวนการพัฒนาหลักนิมของกองทัพอากาศ

๓. กล่าวโดยสรุป

โดยสรุปแล้วการพัฒนาหลักนิยม ไม่ว่าจะเป็นกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา กองทัพอากาศอังกฤษ และทั้ง ๓ เหล่าทัพของประเทศไทย มีขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักนิยม คล้ายคลึงกัน เริ่มตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ นำมา พัฒนาเป็นหลักนิยม (Doctrine) ผ่านกระบวนการ ชัดความสามารถและการปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพ ทั้งที่ผ่านมาและในปัจจุบัน ได้เป็นผลลัพธ์ (Outputs) คือ ร่างหลักนิยม เพื่อนำไปใช้ทดสอบในการ ปฏิบัติหรือการฝึก แล้วนำกลับมาทบทวนปรับปรุง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ข้อควรแก้ไข เพิ่มเติม หรือ ยกเลิก และนำไปสู่การป้อนกลับ (Feedback) ที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นหลักนิยมที่สมบูรณ์ ต่อไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาหลักนิยมต้องเป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นวงรอบ ซึ่งจะเห็น ได้ว่าบริบทของโลกในปัจจุบันมีมิติการปฏิบัติการทางทหารเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามเทคโนโลยีที่ก้าว กระโดดอย่างรวดเร็ว ดังนั้น นักยุทธศาสตร์ นักการทหาร ต้องมีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมในทุก ๆ มิติ ของการปฏิบัติการทางทหารที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้จัดทำจะใช้รูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักนิยมของ กองทัพอากาศ^{๒๑} ในขั้นตอนปัจจัยองค์ประกอบ เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามบริบทของโลกและของประเทศไทย

๒๑ หลักนิยามกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๒

ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและนำมาพัฒนาเป็นคู่มือปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยต่อไป โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยองค์ อันได้แก่

๓.๑ ผลประโยชน์แห่งชาติ^{๒๒} หมายถึง แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุดแล้วจากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี

๓.๒ วัตถุประสงค์แห่งชาติ^{๒๓} หมายถึง จุดหมาย เป้าหมาย หรือความมุ่งหมายต่าง ๆ อันเป็นหลักมูลฐานของชาติซึ่งจะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยจะต้องกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าหาและจะต้องใช้ความเพียรพยายามตลอดจนต้องนำทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติมาใช้ให้บรรลุถึง

๓.๓ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ^{๒๔} หมายถึง หนทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ แบบหนึ่งหรือเป็นข้อความแสดงแนวทางปฏิบัติแบบหนึ่งซึ่งรัฐบาลแห่งชาติกำหนดขึ้นในอันที่จะใช้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ

๓.๔ วัตถุประสงค์ทางทหาร กำหนดขึ้นโดยคาดหมายถึงการบรรลุความสำเร็จในการใช้กำลังทางทหาร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการคิดหลักนิยมทางทหาร ตัวอย่างเช่น วัตถุประสงค์ทางทหารของชาติกำหนดว่า "เพื่อป้องกันการรุกรานโดยกำลังทหารจากภายนอกประเทศ" หลักนิยมพื้นฐานจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกันเป็นการให้แนวทางทั่ว ๆ ไปที่ดีที่สุดที่จะใช้ปฏิบัติการทางทหารเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางทหารนี้ในการป้องกันการรุกรานจากภายนอกประเทศ สิ่งที่ควรคำนึงอยู่ตลอดเวลาคือวัตถุประสงค์ทางทหาร ซึ่งตามปกติแล้วค่อนข้างจะถาวรเปลี่ยนแปลงช้า แต่ในหลักนิยมซึ่งมีองค์ประกอบอื่น ๆ หลายประการ จึงมักจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักนิยมใหม่ที่ได้พิจารณากำหนดจนถึงขั้นสุดท้ายนั้น จะต้องให้เป็นที่เชื่อได้ว่ายังคงสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางทหารอยู่ ถ้าไม่เป็นไปตามที่กล่าวก็เป็นหลักนิยมที่นำมาใช้ไม่ได้

๓.๕ ภัยคุกคาม เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักนิยม คือภัยคุกคามที่ชัดเจนและที่ได้รับการประเมินแล้ว การปฏิบัติการทางทหารต้องตั้งอยู่บน

^{๒๒} (เอกสาร วปอ.หมายเลข ๐๐๙ คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ)

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน

^{๒๔} นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

พื้นฐานซึ่งมองเห็นขีดความสามารถอื่น ๆ ของฝ่ายที่คาดว่าจะน่าจะเป็นข้าศึกได้ดีเพียงไร ย่อมจะลดการเผชิญความเสี่ยงกับการที่จะต้องสูญเสียทรัพยากรและลดความอันตรายลงได้ ตัวอย่างเช่น ในยามสงครามเราต้องการที่จะรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลในอ่าวไทยไว้ให้ได้ ควรมีหลักนิยมที่จะป้องกันขบวนเรือลำเลียงตั้งแต่นอกอ่าวไทย โดยจัดหมู่เรือคุ้มกันที่จะสามารถต่อสู้กับภัยคุกคามได้ในทุกมิติ การพิจารณาจัดกำลังจะต้องคำนึงถึงประเทศที่เป็นภัยคุกคาม อาวุธที่จะต้องเผชิญ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าภัยคุกคามเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดหลักนิยมปฏิบัติการและหลักนิยมทางยุทธวิธี ในขณะเดียวกันส่วนที่ถือว่าเป็นภัยคุกคามอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่คาดคิดหรือค้นพบมาก่อน เช่น อาวุธของข้าศึกมีระยะยิงไกลกว่าเดิม ทำให้มีผลกระทบอย่างสูงต่อหลักนิยมที่ใช้อยู่ในขณะนั้น จึงจำเป็นต้องคอยทบทวนความเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามอยู่เสมอ

๓.๖ การเมือง/นโยบาย ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย การเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลมีผลสำคัญต่อการกำหนดหลักนิยม ทั้งนี้เพราะการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลเป็นที่มาของวัตถุประสงค์ทางทหาร ดังนั้นจึงเป็นตัวกำหนดข้อพิจารณาด้านงบประมาณ ความเร่งด่วน เป็นต้น นโยบายของรัฐบาลด้านการป้องกันประเทศ จะชี้ให้เห็นถึงขนาดและทิศทางของการสร้างกำลังทหาร เช่น หลังยุคสงครามเย็นสถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศรอบบ้านได้เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมาก รัฐบาลมีนโยบายต่างประเทศที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศรอบบ้านได้กำหนดนโยบายการป้องกันประเทศโดยเน้นการรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ปัจจัยด้านการเมืองดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อหลักนิยมทางทหาร โดยเฉพาะงบประมาณด้านการป้องกันประเทศที่ลดลงทุกปี ความเร่งด่วนและความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณทางทหารจะน้อยลงด้วย ข้อจำกัดที่เกิดเนื่องมาจากการเมืองนี้เอง นักการทหารจะต้องนำไปพิจารณาประกอบในการพัฒนาหลักนิยมใหม่

๓.๗ ทฤษฎี เป็นเวลาหลายปีมาแล้วที่นักคิดส่วนมากเฝ้าดูศิลปะด้านทหารและได้นำมาพัฒนาทฤษฎีต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อที่จะใช้กำลังทหารให้ได้ผลดีที่สุด นักคิดเหล่านี้ได้นึกถึงหลักการของ Clausewitz, Mahan, Corbett, Jomini, Douhet, Trenchard, Mitchell เป็นต้น เพื่อนำมาช่วยในการพัฒนาหลักนิยมทางทหาร แต่ในปัจจุบันนอกจากนั้นทฤษฎีทางทหารดังกล่าวแล้ว ได้มีการคิดค้นทฤษฎีทางทหารเพิ่มเติม ซึ่งเป็นผลผลิตจากนักคิดใหม่ ๆ จึงทำให้สามารถใช้พลังอำนาจทางทหารให้เกิดผลดีที่สุด

๓.๘ ประวัติศาสตร์ การศึกษาประวัติศาสตร์สงครามในอดีตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการกำหนดหลักนิยมทางทหารทุกระดับ ผลของการสู้รบในอดีตที่ผ่านมาจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะช่วย

ให้ไม่ต้องทำผิดพลาดเช่นนั้นอีก เช่น ในสงครามอ่าวเปอร์เซียระหว่างอิรักกับฝ่ายพันธมิตร เกิดบทเรียนที่วงการทหารได้นำมาศึกษาและกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา การทำลายระบบการควบคุมสั่งการของฝ่ายอิรักโดยใช้กำลังทางอากาศจากเหล่าทัพต่าง ๆ ของฝ่ายพันธมิตร ทำให้ฝ่ายพันธมิตรได้ประสพชัยชนะของสงครามภายในไม่กี่ชั่วโมง แม้จะมีการสู้รบต่อมาอีกหลายวัน แต่สำหรับฝ่ายอิรักแล้ว การเป็นการทำสงครามที่มองไม่เห็นชัยชนะเลยแม้แต่น้อย การศึกษาบทเรียนของสงครามนี้ บทเรียนหนึ่งในหลาย ๆ บทเรียนย่อมชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบบ C4I ต่อการทำสงครามในอนาคต และที่ชัดเจนที่สุดในการกำหนดคุณลักษณะของระบบ C4I นั้น จะต้องให้ความสำคัญของความคงทนหรือความอยู่รอดด้วย

๓.๙ ชีตความสามารถ ทรัพยากรของชาติ ประชากร พื้นฐานด้านอุตสาหกรรม และระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเหล่านี้จะเป็นส่วนประกอบในการพัฒนาหลักนิยม เช่น สงครามอ่าวเปอร์เซีย อิรักเป็นประเทศที่ร่ำรวยจากทรัพยากรน้ำมัน ได้สะสมอาวุธจำนวนมากไว้ก่อนการเกิดสงคราม แต่ยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีพื้นฐานทางอุตสาหกรรมค่อนข้างต่ำ แม้จะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่เป็นการจัดหาจากภายนอกประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับฝ่ายพันธมิตรแล้ว จะเห็นว่าอิรักยังมีชีตความสามารถทางทหารต่ำกว่ามาก โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ฝ่ายพันธมิตรโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้นำปัจจัยที่เหนือกว่าด้านเทคโนโลยี มากำหนดหลักนิยมทางทหารใหม่ในการสู้รบกับอิรักจนประสพชัยชนะภายในระยะเวลาอันสั้น

๓.๑๐ เทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักนิยมทางทหาร การพิจารณาปัจจัยเหล่านี้อย่างรอบคอบ จะช่วยให้หลักนิยมมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และสามารถรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๔. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองกำลังสหรัฐอเมริกา^{๒๕} (Joint Publication : Doctrine for the Armed Forces of the United States)

เป็นการนำเสนอหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม (Joint Doctrine) สำหรับกองกำลังสหรัฐอเมริกา ในการกำหนด โครงสร้าง การบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่ แนวทางการใช้กำลัง หลักการพื้นฐานสำหรับแนวทางการควบคุมบังคับบัญชา แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากองกำลังร่วม รวมไปถึงนโยบายสำหรับปฏิบัติการร่วมบางประเภท และเป็นพื้นฐานสำหรับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐบาล (Interagency) และความร่วมมือกับกองกำลังนานาชาติ (Multinational) ในภารกิจต่าง ๆ

^{๒๕} Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United State.

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กองกำลังสหรัฐอเมริกา มีบทบาทสำคัญในการปกป้องประเทศจากศัตรูภายนอก เน้นย้ำถึงความสำคัญของความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างเหล่าทัพ (Services) หน่วยงานรัฐบาล (Government Agencies) และพันธมิตรระหว่างประเทศ (International Partners) เน้นประเด็น ยุทธศาสตร์ Whole of government approach ซึ่งเป็นการบูรณาการความสามารถทางทหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาความเหนือกว่าทางทหารแบบเดิม (Conventional Superiority) การป้องกันนิวเคลียร์ (Nuclear Deterrence) และความร่วมมือกับพันธมิตร

ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สมาชิกของกองกำลังสหรัฐอเมริกา รวมถึงหน่วยยามฝั่ง ทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กองกำลังร่วมประกอบด้วยสมาชิกจากแต่ละเหล่าทัพ หน่วยงานของ กระทรวงกลาโหม รวมไปถึงพลเรือนที่เกี่ยวข้องที่สนับสนุนงานของภาครัฐและภาคเอกชน เป็นแนวทาง พื้นฐานสำหรับการพัฒนาแนวทางร่วมที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น หลักการที่ระบุในเอกสารจะถูกนำไป ปฏิบัติ ยกเว้นกรณีที่ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจว่าเป็นสถานการณ์พิเศษ จำเป็นต้องมีแนวทางอื่นเพื่อให้แน่ใจ ว่ากองกำลังทหารบรรลุภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้นำทางทหารทั้งหมดจะต้องผนวกรวมหลักการ และปรัชญาของเอกสารนี้ ลงในความพยายามของพวกเขาในการพัฒนาผู้นำและฝึกฝนกองกำลังของตน สำหรับปฏิบัติการร่วมและการปฏิบัติร่วมกับชาติพันธมิตร ผู้บัญชาการกองกำลังร่วม (JFCs) จะต้อง ผนวกรวมแนวทางและปรัชญาของหลักการในเอกสารนี้ เป็นหลักการพื้นฐานขณะดำเนินการ ประสานงานระหว่างหน่วยงาน

บทบาทของเหล่าทัพและหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษแห่งสหรัฐอเมริกา (ในพื้นที่ เฉพาะสำหรับปฏิบัติการพิเศษ) มีความรับผิดชอบเฉพาะภายใต้ Title 10, United States Code (USC) ในการจัดตั้ง ฝึกอบรม ติดตั้ง เตรียมความพร้อมและรักษากำลังพล หน่วยยามฝั่ง มีหน้าที่และ รับผิดชอบที่คล้ายคลึงกันภายใต้ Title 32, USC รวมถึงปฏิบัติการภายในประเทศ ซึ่งกำลังพลที่ ได้รับการฝึกอบรมเหล่านี้ จะถูกส่งเข้าประจำการภายใต้ผู้บัญชาการกองกำลังร่วม (JFCs) โดยทักษะ ความสามารถของกำลังพลที่ได้รับการฝึกอบรมเหล่านี้จะเป็นแกนหลักของความสามารถทางทหารของ สหรัฐฯ ในการทำสงครามร่วมกัน จึงต้องพึ่งพาการประสานสอดคล้องที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตามขีด ความสามารถและความเชี่ยวชาญของเหล่าทัพ เมื่อมีการร่วมปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพชาติพันธมิตร และหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะสามารถดำเนินการได้เป็นหนึ่งเดียวกัน ภายใต้การปฏิบัติที่ผสมผสาน ทักษะ ความสามารถของแต่ละเหล่าทัพ และหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุภารกิจตามที่รัฐบาลมอบหมาย

๕. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)

๒๖

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงและข้อมูลพื้นฐานให้กองทัพบกไทย ผู้บังคับบัญชา และฝ่ายเสนาธิการร่วม ในการวางแผน ประสานงาน และการปฏิบัติการร่วม รวมทั้งการฝึกซ้อมและการฝึกซ้อม/ผสม ที่มีความทันสมัยและเป็นมาตรฐาน การจัดศูนย์บัญชาการทางทหาร ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมของกองทัพบกไทย เนื้อหาโดยสังเขป

๕.๑ พื้นฐานของหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม กล่าวถึงหลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วมกันและกองกำลังร่วม การสงครามและการยุทธที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการทางทหาร พื้นฐานสำคัญด้านความมั่นคงของไทย สภาวะแวดล้อมและภัยคุกคาม บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของกองทัพบกไทย ความท้าทายในการปฏิบัติการทางทหาร และกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ การปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย กล่าวถึงหลักการ และการปฏิบัติการร่วม คือการทำงานร่วมกันตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป โดยประสานส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุถึงภารกิจภายใต้เอกภาพของการควบคุมบังคับบัญชาคนเดียว รวมทั้งหลักนิยมของกองทัพบก, กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการของเหล่าทัพ

๕.๓ การวางแผนการปฏิบัติการร่วม การวางแผนร่วมเป็นกระบวนการตามลำดับขั้นที่มาจากยุทธศิลป์ การออกแบบการยุทธ และการวางแผนทางทหาร ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องกันไปทุกระดับของสงคราม และมีกำหนดอำนาจและความรับผิดชอบอย่างชัดเจนประเภทของแผนและการวางแผนร่วมเป็นกระบวนการที่สนธินโยบายต่าง ๆ และระเบียบปฏิบัติในระหว่างการสงครามและการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ซึ่งเป็นการสั่งการ การประสานงาน ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

๕.๔ การควบคุมบังคับบัญชาร่วม การบังคับบัญชาและการควบคุมในการปฏิบัติการร่วมจะต้องดำรงไว้ซึ่งการบังคับบัญชา การควบคุมและการอำนวยความสะดวกให้ได้อย่างแท้จริง พร้อมทั้งบูรณาการและพัฒนาการปฏิบัติการยุทธร่วมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการปรับปรุงพัฒนาระบบควบคุมบังคับบัญชาที่สามารถควบคุมและสั่งการต่อการใช้ทรัพยากรทางทหารให้ตอบสนองความมั่นคงที่กองทัพบกจะต้องเกี่ยวข้องในอนาคต บทบาทที่สำคัญในการต่อสภาพข่าว (Situational Awareness)

การประสานสอดคล้อง และการควบคุมการปฏิบัติ (Synchronization and Orchestration) การให้
นโยบายด้าน Soft power (IO / Cyber)

๕.๕ การพัฒนาการปฏิบัติการร่วม การพัฒนาการปฏิบัติการร่วม จำเป็นต้องพัฒนา
องค์ประกอบของการปฏิบัติการร่วม โดยบูรณาการตั้งแต่แนวความคิดในการปฏิบัติการร่วม หลักนิยมร่วม
การศึกษา การฝึกซ้อม และการศึกษาจากบทเรียนในการปฏิบัติการร่วม มีรูปแบบในการประเมินใน
ทุกส่วนนำพัฒนาปรับปรุงแนวความคิดร่วม เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาขีดความสามารถใน
การปฏิบัติการร่วมกันได้

การปฏิบัติการร่วม (Joint Operations)

๑. หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม^{๒๗}

การปฏิบัติการร่วม หมายถึง การใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป
เพื่อเสริมขีดความสามารถและคุณลักษณะของแต่ละเหล่าทัพและลดจุดอ่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ทางทหาร โดยมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ภายใต้ผู้บังคับบัญชาคนเดียวหรือ
คณะผู้บังคับบัญชาที่ตัดสินใจร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวและสั่งการอย่างมีเอกภาพ ซึ่งจะมีการสนธิกำลังรบ
ร่วมทำการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารบางมิติหรือทั้ง ๕ มิติ ประกอบด้วย การปฏิบัติการทางบก
การปฏิบัติการทางทะเล การปฏิบัติการทางอากาศ การปฏิบัติการทางอวกาศ และการปฏิบัติการทางไซเบอร์

๑.๑ หลักการปฏิบัติการร่วม

๑.๑.๑ สนธิขีดความสามารถของกำลังจากต่างเหล่าทัพ ซึ่งมีคุณลักษณะและ
ขีดความสามารถที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันในการยุทธ์เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน

๑.๑.๒ ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา กำลังตั้งแต่สองเหล่าทัพที่ปฏิบัติการ
ร่วมกันต้องขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว โดยผู้บังคับชวาทองกำลังร่วมจะเป็นผู้กำหนด
วัตถุประสงค์และนโยบาย

๑.๑.๓ ผู้บังคับบัญชาต้องมีฝ่ายเสนาธิการร่วม หรือฝ่ายอำนวยการร่วม ทำหน้าที่
ค้นหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เสนอแนะข้อพิจารณา และหนทางปฏิบัติ เนื่องจากการประกอบกำลัง
ของต่างเหล่าทัพเข้าด้วยกัน เป็นการยากที่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการเพียงเหล่าทัพเดียวจะรอบรู้

^{๒๗} วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม (นส.พปร.๑)

คุณลักษณะ การจัด เทคนิค หลักนิยมและการใช้กำลังของต่างเหล่าทัพได้อย่างถ่องแท้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกร่วม หรือฝ่ายอำนวยการร่วม

๑.๑.๔ ในพื้นที่ปฏิบัติการที่มีอากาศยานของเหล่าทัพอื่นปฏิบัติการร่วมอยู่ด้วย ต้องกำหนดขอบเขตของการควบคุมและสั่งการ ตลอดจนวิธีการติดต่อสื่อสารให้รัดกุมและชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนและเข้าใจผิดในการพิสูจน์ฝ่าย ซึ่งกองบัญชาการกองทัพบกไทยรับผิดชอบเป็นส่วนรวม

๑.๒ ขีดความสามารถหลักและการควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการร่วม

การควบคุมบังคับบัญชาจะเสริมความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการตกลงใจได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และนำการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จได้ เอกภาพในความพยายามของการปฏิบัติการที่มีความซับซ้อนสามารถดำเนินการได้โดยการจัดทำแผนและคำสั่งการแบบรวมการ และแยกการปฏิบัติ ความก้าวหน้าของระบบข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารจะเป็นปัจจัยส่งเสริมการตระหนักรู้ถึงสถานการณ์และความเข้าใจของผู้บัญชาการในระดับยุทธวิธี ยุทธการ และยุทธศาสตร์ จนถึงผู้นำระดับสูง ระบบการควบคุมที่ใช้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการปฏิบัติการ ความเสี่ยง และลำดับความสำคัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระดับความเชื่อมั่นของผู้บัญชาการตามภารกิจซึ่งความสำเร็จของการควบคุมบังคับบัญชาการร่วมนั้นขึ้นอยู่กับ

- ๑.๒.๑ การกำหนดโครงสร้างและบทบาทอย่างชัดเจน
- ๑.๒.๒ การบังคับบัญชาตามลำดับและอิสระในการปฏิบัติ
- ๑.๒.๓ การบริหารจัดการสารสนเทศและการแบ่งปันองค์ความรู้
- ๑.๒.๔ การสื่อสาร
- ๑.๒.๕ การตกลงใจที่ทันต่อเวลา
- ๑.๒.๖ กลไกในการประสานงาน
- ๑.๒.๗ วินัยในการปฏิบัติตามจังหวะของการรบ
- ๑.๒.๘ ระบบสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม
- ๑.๒.๙ ความตระหนักรู้และเข้าใจสถานการณ์
- ๑.๒.๑๐ ความเชื่อมั่น

๑.๓ ขีดความสามารถหลักในการปฏิบัติการยุทธร่วม

๑.๓.๑ การตระหนักรู้สถานการณ์ (Situation Awareness) เพื่อให้ทุกหน่วยเห็นภาพสนามรบได้ชัดเจนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อการตกลงใจที่ถูกต้อง หน่วยบัญชาการการยุทธ์ร่วมต้องทำการต่อภาพข่าวโดยการนำภาพข่าวที่ได้รับจากทุกแหล่งทรัพยากรมาทำการตรวจสอบ

ประมวลผล เลือกข้อมูลที่ต้องการ จากนั้นนำเสนอภาพสนามรบแบบบูรณาการไปยังกองกำลังต่าง ๆ เนื่องจากแต่ละกองกำลังจะมีมุมมองที่จำกัดเฉพาะเครื่องมือของตนเท่านั้น การบูรณาการภาพข่าวทำให้ทุกหน่วยมองเห็นภาพสนามรบได้อย่างชัดเจนและเป็นการสร้างความตระหนักรู้เพื่อครองความเหนือกว่าทางข้อมูลข่าวสาร และสามารถตกลงใจสั่งการหน่วยของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓.๒ การประสานสอดคล้อง และการควบคุมการปฏิบัติ (Synchronization and Orchestration) หน่วยบัญชาการการยุทธ์ร่วมจะทำการประสานสอดคล้องการปฏิบัติของกองกำลังในทุกระดับ โดยจะทำการกำกับให้การปฏิบัติของแต่ละหน่วยเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งสามารถพิจารณาจากเส้นการปฏิบัติการยุทธ์ และเส้นการสนับสนุน การควบคุมและประสานสอดคล้อง สามารถทำได้โดยใช้วงรอบการอำนวยการยุทธ์ร่วม (Operational Rhythm) ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันจากหลายสายงาน เพราะการตกลงใจจะต้องอาศัยข้อมูลที่มีจากทุกสายงาน กลไกหลักในการทำงานโดยผ่านคณะกรรมการ (Board Bureau Center Cell Working Group : B2C2WG) และการประชุมตามวงรอบการอำนวยการยุทธ์ ซึ่ง B2C2WG จะทำการประชุมกำหนดแนวทางเพื่อนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาให้นโยบายกองกำลัง ในการประชุมกับผู้บัญชาการกองกำลังในลำดับต่อไป ข้อมูลขั้นต้นที่ B2C2WG ได้รับมาจากศูนย์บัญชาการทางทหารที่ติดตามการยุทธ์ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อนำมาดำเนินการวิธีตามกระบวนการแสวงข้อตกลงใจ นำเสนอข้อมูลผ่านการประชุมตามวงรอบการอำนวยการยุทธ์ และนำเสนอผู้บัญชาการกองกำลังร่วมเพื่อตกลงใจและสั่งการในลำดับต่อไป

๑.๓.๓ การวางแผนระดมสรรพกำลัง ในการยุทธ์ขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก การได้มาซึ่งทรัพยากรจำเป็นต้องมีการวางแผนล่วงหน้าเป็นอย่างดี แหล่งทรัพยากรที่จะนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการร่วมกันนั้นมาจากทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงเวลาในการขนส่ง เพื่อให้มีทรัพยากรต่าง ๆ ดังกล่าวและพร้อมใช้งานได้ ณ เวลาที่ต้องการ ทั้งนี้จะรวมถึงการกำหนดวันระดมสรรพกำลัง การใช้อำนาจตามกรอบกฎหมายต่าง ๆ เพื่อเรียกระดมสรรพกำลัง รวมถึงการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อีกด้วย

๑.๓.๔ การให้นโยบายด้านการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากชัยชนะที่ดีที่สุดคือการรบที่ไม่ต้องใช้กำลังออกทำการรบ โดยการควบคุมและใช้อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน ซึ่งเป็นรูปแบบการทำการยุทธ์ร่วมอีกสมรรถนะที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน ผู้บัญชาการรบร่วมต้องใช้อำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตนในการทำการรบร่วมกับอำนาจกำลังรบที่มีตัวตน โดยเป็นทั้งพลังอำนาจหลักและสนับสนุนเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ได้รับมอบหมายผู้บัญชาการการรบร่วมต้องให้นโยบายและมอบภารกิจให้กับกองกำลัง เพื่อให้การปฏิบัติทั้งปวงประสานสอดคล้อง ทวิกำลังซึ่งกันและกัน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปได้

อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดำเนินการปฏิบัติการจิตวิทยาการลวงทางทหาร การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติการ การสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์สนับสนุนด้านการข่าว การต่อต้านข่าวกรอง การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการระหว่างพลเรือนกับทหารและการทูต

๑.๔ การจัดโครงสร้างสำหรับการควบคุมบังคับบัญชา

โครงสร้างการควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control) อยู่บนพื้นฐานของภารกิจร่วมและแนวความคิดทางยุทธการ (Concept of Operations : CONOPS) กำลังและขีดความสามารถที่ประกอบกัน รวมถึงองค์ประกอบของฝ่ายเสนาธิการร่วม ขีดความสามารถ ตำบลที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกควรอยู่บนหลักการของความง่าย การดำรงเอกภาพในการบังคับบัญชาผ่านสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน โดยการระบุความสัมพันธ์อย่างชัดเจนถึงอำนาจและความรับผิดชอบ ฝ่ายเสนาธิการร่วมไม่มีอำนาจโดยตรงเหนือฝ่ายเสนาธิการเหล่าทัพ ฝ่ายเสนาธิการเหล่าทัพทำงานขึ้นตรงกับผู้บัญชาการการเหล่าทัพนั้น ๆ

๑.๔.๑ สายการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจและการสั่งการของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมไปยังกองกำลังที่เข้าร่วมขึ้นอยู่กับภารกิจและความสามารถของผู้บัญชาการกองกำลังร่วม ความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชา กิจกรรม ความหลากหลายของยุทธโศภรณ์ ขีดความสามารถของกองกำลัง ขนาด และความซับซ้อนของพื้นที่ปฏิบัติการ วิธีการควบคุมการปฏิบัติการ

๑.๔.๒ โครงสร้างการบังคับบัญชา ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามโครงสร้างที่ถูกออกแบบไว้ อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นที่ผู้บัญชาการกองกำลังร่วมต้องการปรับโครงสร้างควรดำเนินการภายหลังจากขอรับคำปรึกษาจากผู้บัญชาการกองกำลังของเหล่าทัพ

๑.๔.๓ ความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชาและสั่งการของกองบัญชาการร่วม กองบัญชาการกองกำลัง และกองบัญชาการส่วนหน้าต้องปฏิบัติการร่วมกันเพื่ออำนวยความสะดวกในการควบคุมกองกำลัง การขาดความสามารถในการปฏิบัติร่วมกันของกองกำลังจะส่งผลให้การบังคับบัญชามีความยากลำบาก

๑.๕ รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย

ปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติการร่วม คือจะต้องมีการกำหนดแนวคิดร่วมกัน การวางแผนร่วมกัน และการปฏิบัติการร่วมกันตามแผน โดยสนธิขีดความสามารถของกำลังต่างเหล่าทัพเข้าด้วยกัน มีฝ่ายอำนวยการร่วมที่เข้าใจการปฏิบัติของแต่ละเหล่าทัพทำงานร่วมกันภายใต้การปฏิบัติ

ที่มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวซึ่งขั้นตอนเหล่านี้มีรูปแบบการควบคุมทั้งแบบรวมการและแบบแยก การมีความแตกต่างกันไปตามหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพ ทั้งนี้แนวความคิดในการปฏิบัติในปัจจุบันมีรากฐานมาจากพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำให้กองทัพไทยแบ่งระดับการควบคุมบังคับบัญชา และแยกความรับผิดชอบออกตามระดับสถานการณ์ตามแผนป้องกันประเทศ

๑.๕.๑ ข้อพิจารณาในการปรับปรุงรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาในอนาคต ในปัจจุบันการอำนวยความสะดวกตามแผนป้องกันประเทศมีการกำหนดระดับของการควบคุม และอำนาจในการตกลงใจใช้กำลังในชั้นการปฏิบัติต่าง ๆ โดยรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาที่กล่าวถึงในที่นี้เป็นการปฏิบัติงานในลักษณะเชิงเดี่ยว (Stovepipe) เป็นส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติการร่วมแบบจำกัด แนวทางที่ใช้อยู่เน้นเอกภาพของการปฏิบัติ (Unity of Effort) มากกว่าการสร้างเอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command) เมื่อกองทัพไทยมีการพัฒนาไปสู่กองทัพที่มีเครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Armed Forces) และการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operation) จะต้องมีการทบทวนรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาให้เหมาะสม โดยควรกำหนดแนวคิดระดับของการบังคับบัญชาให้ชัดเจนในส่วนของพื้นที่ที่มีการปฏิบัติการร่วมกันของเหล่าทัพ ทั้งในระบบการรบทางกายภาพและระบบการรบทางไซเบอร์ และในเรื่องอื่น ๆ ที่จะต้องมีการปฏิบัติการร่วม

๑.๕.๒ อำนาจในการบังคับบัญชาการปฏิบัติการร่วมแตกต่างกันตามการปฏิบัติของแต่ละชั้นที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันประเทศ โดยอำนาจชั้นพื้นฐาน ได้แก่

- ๑) การจัดกำลังเข้าทำการรบ การบังคับบัญชา และการใช้กำลัง
- ๒) การมอบภารกิจ
- ๓) การกำหนดเป้าหมาย
- ๔) การสั่งการปฏิบัติการทางทหาร การฝึกซ้อมและการส่งกำลังบำรุง

๑.๖ ความสัมพันธ์ของการบังคับบัญชา

๑.๖.๑ การบังคับบัญชา เป็นสิ่งสำคัญของกิจกรรมทางทหาร และเอกภาพในการบังคับบัญชาก็เป็นสิ่งสำคัญของเอกภาพในความพยายาม การบังคับบัญชาเป็นอำนาจหน้าที่อันชอบโดยกฎหมายที่ผู้บังคับบัญชาทางทหารใช้กับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงการมอบภารกิจและความดีความชอบเมื่อทำภารกิจสำเร็จโดยรับผิดชอบต่อความสำเร็จของภารกิจเหล่านี้ อำนาจขึ้นอยู่กับกรมอบหมายและกำกับโดยกฎหมาย

๑.๖.๒ เอกภาพในการบังคับบัญชาและเอกภาพในความพยายาม เอกภาพในการบังคับบัญชา หมายถึงกำลังทั้งหมดขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวในการใช้อำนาจในการสั่งการกำลังทั้งหมดเพื่อวัตถุประสงค์ร่วม เอกภาพในความพยายามต้องการการประสานงานและความร่วมมือระหว่างกำลังทั้งหมดที่มีต่อเป้าหมายร่วมแม้ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างการบังคับบัญชาเดียวกัน ในการปฏิบัติการหลายชาติ การประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ และเอกภาพในการบังคับบัญชาเป็นไปได้ยาก แต่เอกภาพในความพยายามยังเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งเอกภาพในความพยายามเป็นส่วนเติมเต็มที่สำคัญของเอกภาพในการบังคับบัญชา ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านการประสานความร่วมมือและผลประโยชน์ร่วมกัน การดำรงไว้ซึ่งเอกภาพในการบังคับบัญชาจำเป็นต้องมั่นใจว่าไม่มีผู้บังคับบัญชาสองคนหรือมากกว่าทำการบังคับบัญชาของกำลังเดียวกันในเวลาเดียวกัน

๑.๗ กระบวนการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม

การบังคับบัญชาเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บัญชาการกองกำลังร่วม (Joint Force Commander : JFC) เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลเหนือกองกำลังร่วม ส่วนการควบคุมและบังคับบัญชา คือ เครื่องมือให้ผู้บัญชาการกองกำลังร่วมประสานสอดคล้องและ/หรือบูรณาการการปฏิบัติของกองกำลังร่วม และเชื่อมโยงฟังก์ชันการปฏิบัติงานและภารกิจ การควบคุมและบังคับบัญชาดำเนินการผ่านบุคลากร อุปกรณ์ การสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวก และขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้ผู้บัญชาการกองกำลังร่วมสามารถวางแผน กำกับดูแล ประสานงาน และควบคุมกองกำลังร่วมให้สามารถปฏิบัติการกิจสำเร็จ การควบคุมและบังคับบัญชาร่วมช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมให้สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา และปฏิบัติได้สำเร็จ ภายใต้สถานการณ์ที่ซับซ้อนเอกภาพของความพยายามสามารถเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการรวมการบังคับบัญชาและแยกการปฏิบัติ ความก้าวหน้าในระบบสารสนเทศและการสื่อสารอาจช่วยปรับปรุงการตระหนักรู้ในสถานการณ์และความเข้าใจเจตนาของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมในระดับต่าง ๆ ส่วนระดับของการควบคุมจะขึ้นอยู่กับลักษณะของการปฏิบัติการหรือภารกิจ ความเสี่ยงหรือความสำคัญของความสำเร็จของภารกิจ และลักษณะเฉพาะของผู้บัญชาการกองกำลังร่วม เอกภาพในการบังคับบัญชาขึ้นอยู่กับหลักการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม ดังนี้

๑.๗.๑ การกำหนดอำนาจหน้าที่ บทบาท และความสัมพันธ์ที่ชัดเจนในระบบควบคุมและบังคับบัญชาร่วม โดยผู้บัญชาการกองกำลังร่วมต้องแสดงให้เห็นให้ผู้บังคับบัญชาเข้าใจอำนาจหน้าที่และบทบาทของตนเองในกระบวนการตัดสินใจตกลงใจ การควบคุม และความสัมพันธ์กับผู้อื่น

๑.๗.๒ แยกการปฏิบัติออกตามประเภทของภารกิจ

๑.๗.๓ การจัดการข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

๑.๗.๔ การสื่อสารเจตนารมณ์ของผู้บัญชาการกองกำลังร่วมและความเข้าใจกับ

ผู้ใต้บังคับบัญชา

๑.๗.๕ การตัดสินใจที่ทันต่อเวลาเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือฝ่ายตรงข้าม

๑.๗.๖ กลไกการประสานงานที่เอื้อให้เกิดการบูรณาการ การประสานสอดคล้อง

และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของกองกำลังร่วม

๑.๗.๗ การปฏิบัติตาม Battle Rhythm อย่างมีวินัย เนื่องจาก Battle Rhythm คือเครื่องมืออย่างเป็นระบบที่จำเป็นต่อการตัดสินใจตกลงใจ การปฏิบัติของฝ่ายอำนวยการร่วม และข้อมูลที่จำเป็นสำหรับหน่วยเหนือ และเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อตกลงใจของผู้บัญชาการกองกำลังร่วม

๑.๗.๘ ระบบสนับสนุนที่ตอบสนอง น่าเชื่อถือ และทำงานร่วมกันได้

๑.๗.๙ การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Situational Awareness)

๑.๗.๑๐ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันของกองกำลังร่วม เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงาน

แบบรวมการควบคุม และแยกการปฏิบัติ

๑.๘ หลักการบังคับบัญชาและควบคุมร่วม

การบังคับบัญชาและควบคุมร่วมต้องบูรณาการระบบบังคับบัญชาและควบคุมของหน่วยหลักและหน่วยรองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีหลักการ ดังนี้

๑.๘.๑ ความเรียบง่าย (Simplicity) โดยเอกภาพในการบังคับบัญชาจะเกิดขึ้นได้ผ่านสายการบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ในสายการบังคับบัญชา และการแบ่งอำนาจและความรับผิดชอบที่ชัดเจน

๑.๘.๒ ช่วงของการควบคุม (Span of Control) ความต้องการช่วงการควบคุมร่วมโดยผู้บัญชาการกองกำลังร่วมขึ้นอยู่กับภารกิจและขีดความสามารถของระบบบังคับบัญชาและควบคุมร่วม มีปัจจัยที่ต้องพิจารณา เช่น จำนวนหน่วยภายใต้การบังคับบัญชา จำนวนภารกิจ ความหลากหลายของระบบอาวุธ ขีดความสามารถของกำลัง ขนาดและความซับซ้อนของพื้นที่ปฏิบัติการ และวิธีการที่ใช้ในการควบคุมการปฏิบัติการ (รวมการควบคุมหรือกระจายการควบคุม)

๑.๘.๓ บูรณภาพของหน่วย (Unit Integrity) การจัดกำลังของหน่วยต่าง ๆ ควรเป็นไปตามแบบที่คุ้นเคยและผ่านการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

๑.๘.๔ การทำงานร่วมกัน (Interoperability) ระบบควบคุมและบังคับบัญชาของหน่วยหลักและหน่วยรองต้องสามารถทำงานร่วมกันได้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบังคับบัญชาและควบคุมร่วม

๑.๙ ฟังก์ชันการปฏิบัติการร่วม (Joint War Fighting Functions)^{๒๘}

ระบบปฏิบัติการในระดับยุทธการ (Operational Operating Systems) การปฏิบัติประจำวันของกองบัญชาการรบ จะมีการนำเสนอข้อมูลให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการและกระจายข่าวสารให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ผ่านมาและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สิ่งที่ต้องทราบจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในสนามรบ ซึ่งสามารถแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติการร่วม/ระบบปฏิบัติการในระดับยุทธการได้ ๖ ระบบ เป็นหน้าที่ที่ครอบคลุมทุกมิติการรบและฝ่ายเสนาธิการทุกด้าน เป็นพันธกิจหลักของกำลังทหารที่ปฏิบัติในสนามรบเพื่อให้ภารกิจการรบบรรลุตามวัตถุประสงค์ทางทหาร ประกอบด้วย การควบคุมบังคับบัญชา การข่าวกรอง การยิง การเคลื่อนย้ายและดำเนินกลยุทธ์ การป้องกัน และการดำรงสภาพ ทั้งหมดนี้ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถบูรณาการ ประสานงาน และบังคับทิศทางในการปฏิบัติการร่วมได้

๑.๙.๑ การควบคุมบังคับบัญชา (Command and Control) ครอบคลุมถึงการใช้อำนาจ ความรับผิดชอบและการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาเหนือกองกำลังที่ได้รับมอบหมายเพื่อบรรลุภารกิจ การบังคับบัญชาในทุกระดับเป็นศิลปะในการจูงใจและชี้นำผู้คนและองค์กรให้ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจส่วนการควบคุม คือการจัดการและสั่งการกองกำลังและหน่วยให้สอดคล้องกับอำนาจการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชา การควบคุมกำลังและหน่วย ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ สามารถคำนวณความต้องการจัดสรรทรัพยากร และบูรณาการความพยายาม

๑.๙.๒ การข่าวกรอง (Intelligence) ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการเข้าใจสถานะแวดล้อมและได้รับความเหนือกว่าด้านข้อมูลข่าวสาร การข่าวกรองทำให้สามารถระบุฝ่ายตรงข้าม ชีตความสามารถและจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม คาดการณ์จุดประสงค์และการกระทำที่เป็นไปได้ของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการวางแผนร่วมและการปฏิบัติการร่วม

^{๒๘} Knowledge Enabled Army (K.E.A). Warfighting Functions Overview. สืบค้นจาก <https://kea-learning.nz/warfighting-functions-overviews/>. สืบค้นเมื่อ ๓ เมษายน ๒๕๖๗.

การข่าวกรองเป็นการประเมินที่ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจว่าจะใช้กองกำลังใด เมื่อไหร่ อย่างไร และที่ไหน รวมถึงวิธีการใช้กำลังในอันที่ทำให้ภารกิจบรรลุผลสำเร็จ

๑.๙.๓ การยิง (Fires) คือ การใช้อาวุธหรือระบบอื่น ๆ ที่มีอยู่เพื่อสร้างผลกระทบ ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงต่อเป้าหมาย ส่วนการยิงร่วมคือการยิงที่เกิดขึ้นในระหว่างการใช้กำลังจากสอง เหล่าทัพขึ้นไปในการปฏิบัติการประสานกันเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการในการสนับสนุนวัตถุประสงค์ ร่วมกัน การยิงมักก่อให้เกิดความเสียหาย แต่จะมีวิธีการบางอย่าง เช่น การโจมตีทางอิเล็กทรอนิกส์ และขีดความสามารถอื่น ๆ ที่ไม่ทำให้เกิดผลกระทบร้ายแรง แต่สามารถนำไปใช้โดยทำให้เกิดการทำลาย ทางกายภาพเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย

๑.๙.๔ การเคลื่อนย้ายและดำเนินกลยุทธ์ (Movement and Maneuver) ครอบคลุมถึงการจัดวางกำลังร่วมเพื่อปฏิบัติการ โดยการรักษาความได้เปรียบในตำแหน่งที่ตั้งทั้งก่อน หรือระหว่างการปฏิบัติการ ฟังก์ชันนี้รวมถึงการเคลื่อนย้ายหรือส่งกำลังเข้าสู่พื้นที่ปฏิบัติการและดำเนิน กลยุทธ์ภายในกรอบเวลาและความลึกที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้ธรรมชาติและปัจจัย สนับสนุนในการช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถเลือกสถานที่และเวลาที่ควรทำการรบกับฝ่ายตรงข้าม หรือ ใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๙.๕ การป้องกัน (Protection) มุ่งเน้นการรักษาศักยภาพในการรบของฝ่ายเรา มี ๔ วิธี ได้แก่

- ๑) ใช้มาตรการป้องกันเชิงรุก เพื่อป้องกันการโจมตีของฝ่ายตรงข้าม
- ๒) ใช้มาตรการป้องกันเชิงรับ เพื่ออำพรางกองกำลังฝ่ายเราให้ยากต่อ การถูกโจมตีโดยฝ่ายตรงข้าม
- ๓) ใช้เทคโนโลยีและกระบวนการปฏิบัติ เพื่อลดความเสี่ยงในการโจมตี ฝ่ายเดียวกัน
- ๔) ใช้การบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินและตอบสนอง เพื่อลดความเสียหาย ต่อกำลังพลและขีดความสามารถจากอุบัติเหตุ ภัยคุกคามต่อสุขภาพ และภัยธรรมชาติ ซึ่งนอกจาก การป้องกันกำลังฝ่ายเราแล้ว ภารกิจของผู้บังคับบัญชายังต้องครอบคลุมถึงการป้องกันพลเรือน โครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่เป็นพันธมิตรด้วยเช่นกัน

๑.๙.๖ การดำรงสถานภาพ (Sustainment) คือการส่งกำลังบำรุงและการบริการ กำลังพลที่จำเป็นเพื่อทำให้การปฏิบัติการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดเสริมในการปฏิบัติ แบ่งเป็น

๑) การส่งกำลังบำรุง ประกอบด้วย การส่งกำลัง การปรนนิบัติบำรุง การขนส่ง การบริการด้านสาธารณสุข การสรรพาวุธ การบริการสนาม และการบริการด้านการช่าง

๒) การบริการกำลังพล ประกอบด้วย การสนับสนุนทรัพยากรกำลังพล การอนุศาสนา การเงิน และกฎหมาย

ทั้งนี้การปฏิบัติการหลายมิติต้องเป็นการปฏิบัติการร่วมโดยเพิ่มการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก ดังนั้นกิจการของรัฐบาลจึงเป็นรากฐานที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติการหลายมิติ การปฏิบัติโดยบูรณาการผ่านมิติต่าง ๆ จะเพิ่มผลสำคัญของการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ทหารกับนโยบายทางการเมือง

๑.๑๐ หลักพื้นฐานการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations)^{๒๙}

ธรรมชาติของการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างก้าวกระโดด อันเนื่องมาจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็น อำนาจการยิงที่ไกลขึ้นของ ขีปนาวุธที่ยิงจากพื้นร่วมกับขีดความสามารถในการระบุเป้าหมายของการปฏิบัติการทางอวกาศ การพัฒนาอากาศยานที่มีศักยภาพสูงมีระบบการตรวจการณ์ระยะไกล การบูรณาการสนามรบไปสู่ การรบข้ามมิติซึ่งประกอบด้วยการใช้กำลังแบบหลายมิติ ทำให้แนวความคิด Multi Domain/Cross Domain Operations เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติการทางทหารมากขึ้น ทั้งนี้ การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations) มีหลักพื้นฐาน ดังนี้

๑.๑๐.๑ หลักการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ (Multi-domain Operation Principle) มีการจัดกำลังรบในหลายมิติ มีการวางกำลังสำหรับปฏิบัติการในมิติต่าง ๆ (Multi-domain formations) มีรูปแบบการวางกำลังของแต่ละมิติ มีการเคลื่อนย้ายกำลังหรือการดำเนินกลยุทธ์หลาย มิติอย่างมีเสรี จึงนำไปสู่วิธีการใช้กำลังตามหลักการรุกที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมของภัยคุกคาม

๑.๑๐.๒ การบูรณาการกำลัง (Convergence) การบูรณาการกำลังระดับหน่วย ปฏิบัติการ (Convergence at echelon) เป็นแนวคิดการบูรณาการกำลังในทุกโดเมน ทุกมิติ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้กับหน่วยที่เกี่ยวข้องได้ทุกระดับตามขีดความสามารถของแต่ละหน่วย มีการจัดเฉพาะกิจ โครงสร้างกำลังรบ ในทุกมิติเพื่อใช้ขีดความสามารถหลายมิติโจมตีจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามในหลาย โดเมน เพื่อสร้างผลกระทบต่อฝ่ายตรงข้ามอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการกำลังการปฏิบัติการร่วม ข้ามมิติ (Cross-Domain Synergy) และสร้างทางเลือกในการบูรณาการกำลัง (Layered Options) กำหนดวิธีการบูรณาการกำลังในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเปิดทางให้กองกำลังสามารถโจมตีจุดอ่อนของ

^{๒๙} FM 3-0 OPERATIONS.

กองกำลังฝ่ายตรงข้ามได้อย่างไม่ทันตั้งตัว และในรูปแบบ ในทิศทาง และในพื้นที่ที่กองกำลังฝ่ายตรงข้าม ไม่อาจคาดเดา ไม่คาดคิด และไม่ได้เตรียมการ

๑.๑๐.๓ ระบบ/ทีมการวางแผนร่วม การพัฒนาศักยภาพที่วางแผนให้เป็น องค์การสมองที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีการกำหนดภัยคุกคาม มีการมองภาพอนาคต (Foresight) แล้วนำไปสู่การจัดทำแผนให้ครอบคลุมในทุกมิติ ตั้งแต่ภัยคุกคามต่อประเทศไปจนถึงภัย คุกคามต่อความมั่นคงมนุษย์โดยบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วน กระบวนการวางแผนจะเป็นไปตาม วงรอบ (Design-Plan-Management) เริ่มจากการใช้ยุทธศิลป์ (Operational Art) ทำการออกแบบ ทางยุทธการ (Operational Design) แล้วใช้กระบวนการวางแผน (Operation Planning) ในการพัฒนา หนทางปฏิบัติแล้วคัดเลือกหนทางที่ดีที่สุดเพื่อจัดทำเป็นแผนและคำสั่ง เมื่อมีการสั่งการและเริ่มปฏิบัติ ตามคำสั่ง ศูนย์บัญชาการทางทหาร จะดำเนินการอำนวยความสะดวกปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Management) โดยระหว่างนี้จะมีการประเมินสถานการณ์ ประเมินความสำเร็จและปรับเปลี่ยนตาม ความเหมาะสม จนสามารถบรรลุสถานะสุดท้ายที่ต้องการ ส่วนการกำหนดเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา เมืองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ความมุ่งหมาย วิธีการปฏิบัติหรือกลไกการเอาชนะและผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยเจตนารมณ์ดังกล่าวถูกส่งผ่านการสั่งการและบังคับบัญชาภารกิจ (Mission Command) เพื่อหน่วย ที่เกี่ยวข้องทุกระดับสามารถเริ่มการปฏิบัติตามหลักการรุก สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์ที่มีความ ได้เปรียบ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจอย่างครอบคลุม การวางแผนจะเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ทำให้กองกำลังต่าง ๆ มีความศักยภาพและความพร้อมในการปฏิบัติ รวมถึงสร้างโอกาสใน การได้รับชัยชนะให้สูงขึ้น

๑.๑๐.๔ หลักการศักยภาพของกองกำลังแต่ละมิติ มีการจัดให้มีกองกำลังรองรับ โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภัยคุกคามแล้วจัดโครงสร้างองค์การด้วยการจัดเฉพาะกิจ จากนั้นวางแผน การฝึกกองกำลังให้สอดคล้องตามห้วงระยะเวลาที่คาดว่าจะเกิดภัยคุกคาม แล้วนำประสบการณ์จาก การฝึกเข้าสู่การพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง

๑.๑๐.๕ หลักการดำรงความมุ่งหมาย คือการกำหนดค่านิยมร่วมด้านความมั่นคง โดยค่านิยมจะมีภาวะเชิงคุณค่า ขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงทั้งปวงต้องมุ่งไปสู่ เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดต้องให้ผลแตกหักและสามารถบรรลุผลได้ การดำรงความมุ่งหมายต้องสอดคล้องกันหน่วยในหลายระดับที่เกี่ยวข้องผ่านกระบวนการกำหนด เป้าหมายร่วมกัน

๑.๑๐.๖ หลักการรุกรอยอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งชิงความริเริ่ม รักษาความริเริ่ม และขยายผลจากความริเริ่ม มีการปรับการปฏิบัติงานเชิงรุกทั้งระบบอย่างครบวงจรตั้งแต่ขั้นตอนการประเมินสภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทาง แนวโน้ม นำมาสู่การคิดวิเคราะห์เชิงรุกในการกำหนดวัตถุประสงค์ จัดทำประเด็นความมั่นคงและ จัดทำแผนการปฏิบัติ จัดหน่วยปฏิบัติ อำนาจการแก้ไข ภัยคุกคามให้อำนาจกองทัพไทยในบทบาทขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐโดยการออกกฎหมายปรับปรุงกฎหมายด้านความมั่นคง จัดตั้งองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐ หรือปฏิรูปองค์กรด้านความมั่นคงให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตามหลักการรุกรอยอย่างต่อเนื่อง

๑.๑๐.๗ หลักการประสานสอดคล้อง เพื่อมุ่งไปสู่การบูรณาการหลายมิติ มุ่งเน้นให้เกิดการประสานสอดคล้องในบทบาทของกองทัพไทยอันเนื่องมาจากภารกิจที่ศูนย์บัญชาการทางทหารรับผิดชอบมีความหลากหลาย ทั้งภารกิจป้องกันราชอาณาจักร และการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้การรบ จึงต้องมีการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ รวมถึงดำเนินการร่วมกับส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และเพื่อให้เกิดเอกภาพของความพยายาม (Unity of Effort) ของส่วนต่าง ๆ เพื่อเอาชนะทั้งภัยคุกคามแบบเดิม (Traditional Threat) และภัยคุกคามรูปแบบอื่น (Non-Traditional Threat) จึงจำเป็นต้องประสานสอดคล้องและบูรณาการการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ เริ่มตั้งแต่การจัดทำแผน การแปลงแผนเป็นคำสั่ง การสั่งการไปยังเหล่าทัพ และหน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมถึงหน่วยที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อทุกส่วนปฏิบัติตามแผน/คำสั่งที่กำหนดแล้ว ศูนย์บัญชาการทางทหารจะทำหน้าที่ประสานงาน (Coordinate) ประสานสอดคล้อง (Synchronize) จัดลำดับความสำคัญ (Prioritize) ควบคุมบังคับบัญชาหลายมิติ (MDO Command and Control) และติดตามความก้าวหน้าการปฏิบัติตามแผน โดยวัดจากตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นข้อพิจารณาในการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการปฏิบัติ การปรับรายละเอียดของแผน และการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสถานะสุดท้ายที่ต้องการ ศูนย์บัญชาการทางทหารต้องทำให้เกิดการบูรณาการการใช้ทรัพยากรระหว่างเหล่าทัพ ส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และองค์กรอื่นๆ ให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันตามหลักการปฏิบัติการร่วมอย่างประสานสอดคล้องกันในทุกมิติ

๑.๑๑ การปฏิบัติการหลายมิติในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ

ความสำคัญของการปฏิบัติการหลายมิติในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการอยู่ที่การ บูรณาการระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ ตามบทบัญญัติ กรอบอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในกฎหมายและนโยบายต่างๆ จากหน่วยเหนือ ซึ่งประกอบด้วย รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม

ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ แผนผืนน้ำกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ แผนระดมสรรพกำลังกระทรวงกลาโหม แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกระทรวงมหาดไทย พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ โดยถ่ายทอดความสัมพันธ์ของแผน ตั้งแต่ระดับชาติระดับกระทรวงกลาโหมลงมาถึงระดับกองทัพไทย

๑.๑๒ การควบคุมและการบังคับบัญชาการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ

การควบคุมและบังคับบัญชาในการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Command and Control) ประกอบด้วย ๓ ส่วนหลัก ได้แก่ ความอ่อนตัวในการประสานและการส่งต่อข้อมูลสำคัญในทุกระดับความรวดเร็วในการจัดสรรกำลังของแต่ละมิติและรูปแบบการวางกำลัง และการสร้างแผนการในการสั่งการให้หน่วยปฏิบัติสามารถเคลื่อนกำลังในแต่ละมิติภายใต้สภาวะกดดันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การปฏิบัติการร่วมหลายมิติจึงต้องสนธิขีดความสามารถทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ทางอวกาศ ทางไซเบอร์ รวมถึงปฏิบัติการคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และการปฏิบัติการข่าวสาร โดยเฉพาะการพัฒนาขีดความสามารถทางอวกาศในการใช้อาวุธระยะไกล จะทำให้กองทัพไทยสามารถปฏิบัติการใช้กำลังด้วยความแม่นยำ รวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง ลดโอกาสของการสูญเสียและบาดเจ็บของผู้ปฏิบัติการรบ ทำให้การรบในภาพรวมได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติการรบยุคใหม่ที่มีการควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติการหลายมิติ ดังนี้

๑.๑๒.๑ รวมการบัญชาการ (Centralized Command) ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวมีความรับผิดชอบและอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการตามวัตถุประสงค์ของภารกิจ โดยบูรณาการจัดลำดับความสำคัญ วางแผน ประสานงาน และประเมินการใช้กำลังอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการรวมการบัญชาการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและรักษาความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการกิจ โดยแบ่งมอบอำนาจให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองสามารถใช้ความคิดริเริ่ม และปรับเปลี่ยนการปฏิบัติตามสถานการณ์

๑.๑๒.๒ กระจายการควบคุม (Distributed Control) เป็นการมอบอำนาจในการวางแผน ประสานงาน และควบคุม ให้แก่ผู้บังคับบัญชาระดับรองในแต่ละพื้นที่ปฏิบัติการหรือในแต่ละมิติ โดยต้องมีการสื่อสารเจตนาของของผู้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๑๒.๓ แยกการปฏิบัติ (Decentralized Execution) เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจและการปฏิบัติภารกิจในระดับยุทธวิธี เช่น หัวหน้าชุดโจมตี หัวหน้าหมู่บินรบทางอากาศ ผู้ควบคุมอากาศยาน เป็นต้น ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยดำรงเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา เพื่อตัดสินใจ ณ ที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในระดับยุทธวิธี

๒. ศูนย์บัญชาการทางทหาร (ศบท.)

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้กองบัญชาการกองทัพไทย จัดตั้งศูนย์บัญชาการทางทหาร^{๓๐} ขึ้นตั้งแต่ยามปกติ มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการประสานงาน กำกับดูแล ควบคุม บังคับบัญชา และสั่งการการปฏิบัติแก่ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศ และส่วนราชการในศูนย์บัญชาการทางทหาร ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามนโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการทางไซเบอร์ การปฏิบัติ งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการควบคุม อำนวยการ สั่งการ กองกำลังเฉพาะกิจร่วมที่จัดตั้งขึ้นตามแผนป้องกันประเทศ ตลอดจนติดตามสถานการณ์ เสนอให้ผู้บังคับบัญชาทราบ หรือพิจารณาตกลงใจ สั่งการ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติราชการตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหารเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ โดยมีที่ตั้งอยู่ที่กองบัญชาการกองทัพไทย ปฏิบัติงานภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดหาระเบียบปฏิบัติประจำ ใช้กำหนดกรอบการปฏิบัติราชการ

๒.๑ โครงสร้างการจัด ประกอบด้วย ๓ ส่วน^{๓๑} ดังนี้

๒.๑.๑ ประกอบด้วย ส่วนบังคับบัญชา, ที่บัญชาการ ศูนย์บัญชาการทางทหาร, หน่วยขึ้นตรงศูนย์บัญชาการทางทหาร และหน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการ

๒.๑.๒ ส่วนบังคับบัญชา กำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน ควบคุม บังคับบัญชา สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของหน่วยขึ้นตรง และหน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการกับศูนย์

^{๓๐} พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

^{๓๑} ระเบียบปฏิบัติประจำ ว่าด้วยการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ส่วนที่ ๑ เรื่องทั่วไป.

บัญชาการทางทหารให้ปฏิบัติการกิจที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมทั้งให้การเสนอแนะและให้คำปรึกษาต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในเรื่องการเตรียมกำลัง การสั่งการใช้กำลัง การเคลื่อนกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม ตลอดจนรับผิดชอบในการควบคุมอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วมในภาพรวม

๒.๑.๓ ที่บัญชาการ ศูนย์บัญชาการทางทหาร (บก.ศบท.) ควบคุม อำนาจการสั่งการ การปฏิบัติของฝ่ายเสนาธิการร่วม ฝ่ายกิจการพิเศษ และหน่วยปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร มีรองเสนาธิการทหาร เป็นหัวหน้าที่บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหาร โครงสร้างการจัดที่บัญชาการศูนย์บัญชาการทางทหารแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

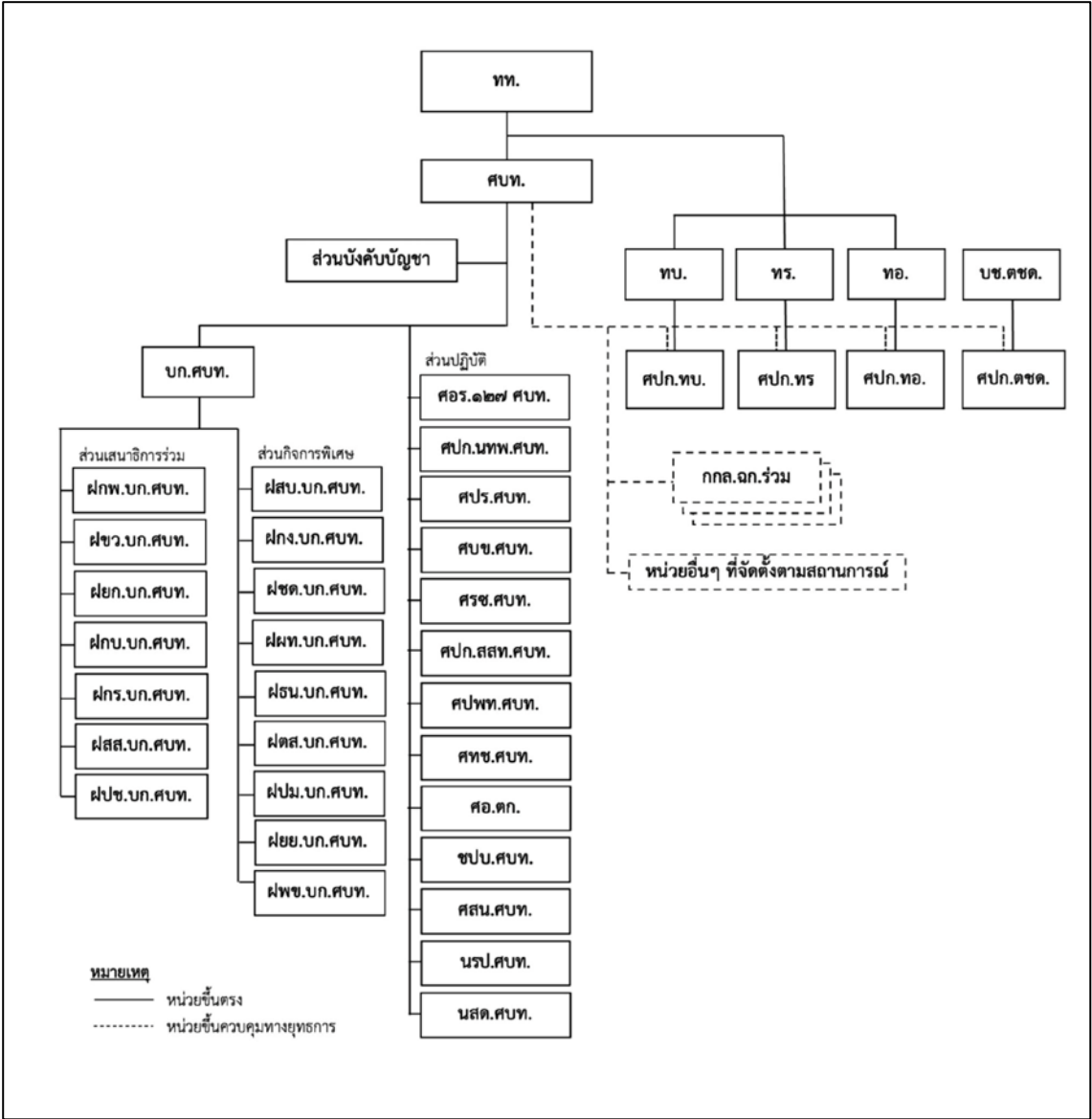
๑) ส่วนอำนาจการ จัดตามกรมเสนาธิการร่วม ทั้ง ๗ สายงาน ได้แก่ ฝ่ายกำลังพล ฝ่ายการข่าว ฝ่ายยุทธการ ฝ่ายส่งกำลังบำรุง ฝ่ายกิจการพลเรือน ฝ่ายสื่อสาร และฝ่ายปลัดบัญชา

๒) ส่วนกิจการพิเศษ ประกอบด้วย ฝ่ายสารบรรณ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายกิจการชายแดน ฝ่ายแผนที่ ฝ่ายพระธรรมนูญ ฝ่ายตรวจสอบ ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายยุทธโยธา ฝ่ายพัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร

๒.๑.๔ ส่วนปฏิบัติ จำนวน ๑๓ หน่วย ได้แก่ ศูนย์อำนาจการร่วมการสื่อสารทางยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคง ศูนย์ปฏิบัติการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง ศูนย์บูรณาการข่าว ศูนย์ปฏิบัติการร่วมทางไซเบอร์ ศูนย์ปฏิบัติการสื่อสารและสารสนเทศ ศูนย์อำนาจการต่อต้านการก่อการร้าย ศูนย์ประสานการแพทย์ทหาร ศูนย์ปฏิบัติการทุนระเบิดแห่งชาติ ชุดปฏิบัติการบิน หน่วยระวังป้องกัน หน่วยสำรวจและปักปันเขตแดน และศูนย์สนับสนุน

๒.๑.๔ หน่วยขึ้นควบคุมทางยุทธการ ประกอบด้วย ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ กองกำลังเฉพาะกิจร่วม ที่จัดตั้งขึ้นตามแผนป้องกันประเทศ และหน่วยอื่นๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามสถานการณ์

๒.๒ ผังการจัดและสายการบังคับบัญชา

แผนภาพที่ ๒.๖ แสดงการจัดการบังคับบัญชาศูนย์บัญชาการทางทหาร

๒.๓ การจัดระดับสถานการณ์ของศูนย์บัญชาการทางทหาร

แบ่งการปฏิบัติงานตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ ซึ่งใช้เป็นปัจจัยในการกำหนดจำนวนและประเภทกำลังพลที่มาปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์บัญชาการทางทหาร โดยแบ่งสถานการณ์ ออกเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

๒.๓.๑ สถานการณ์ระดับที่ ๑ เป็นการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศในชั้นปกติ ซึ่งในเวลาราชการจะปฏิบัติงานด้วยชุดประจำ ส่วนห้วงเวลาที่เหลือนั้น ชุดปฏิบัติการ ศูนย์บัญชาการ ทหาร (ขป.ศบท.) จะรับผิดชอบในการติดตามสถานการณ์ให้ครอบคลุมได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๒.๓.๒ สถานการณ์ระดับที่ ๒ เป็นสถานการณ์ฉุกเฉินหรือสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ การปฏิบัติในการป้องกันประเทศยังคงอยู่ในขั้นปกติ มีการใช้กำลังป้องกันชายแดนปฏิบัติการต่อฝ่ายตรงข้ามที่รุกล้ำอธิปไตย โดยศูนย์บัญชาการทางทหาร จะติดตามสถานการณ์และเตรียมให้การสนับสนุนเมื่อได้รับการร้องขอจากเหล่าทัพ ขั้นนี้มีผู้บังคับบัญชาเข้ามาอำนวยความสะดวก กำลังพลที่ปฏิบัติงานประกอบด้วย ชุดประจำ และชุดปฏิบัติการ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กำลังพลเพิ่มเติมตามความจำเป็น หมุนเวียนปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง

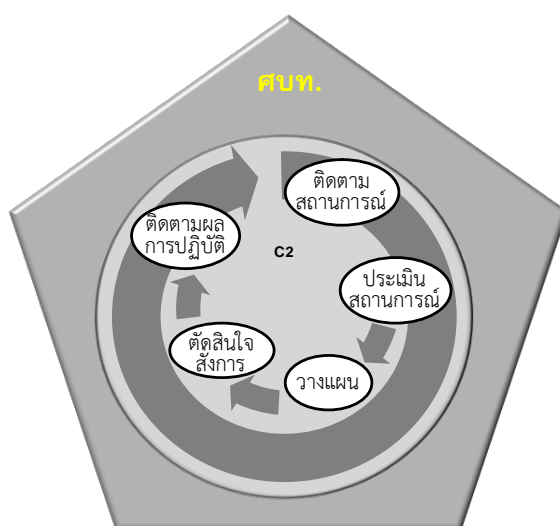
๒.๓.๓ สถานการณ์ระดับที่ ๓ ใช้เมื่อปฏิบัติในการป้องกันประเทศ ขึ้นตอบโต้ จะมีการใช้กำลังทหารฝ่ายเราเพิ่มเติมให้กับกองกำลังป้องกันชายแดน เพื่อเอาชนะหรือผลักดันฝ่ายตรงข้ามให้ออกจากเขตแดน รวมถึงการระดมสรรพกำลัง จัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจร่วมและกองกำลังรบพิเศษร่วมเตรียมการปฏิบัติในขั้นต่อไป ในขั้นนี้เริ่มมีการจัดชุดวางแผนร่วม ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทุกเหล่าทัพและกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๒.๓.๔ สถานการณ์ระดับที่ ๔ เป็นการปฏิบัติในขั้นป้องกันประเทศใช้กำลังขนาดใหญ่ทุกเหล่าทัพเข้าปฏิบัติการร่วมเพื่อเอาชนะข้าศึก รักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติ ซึ่งจะอำนวยการยุทธโดยคณะผู้บัญชาการทหาร ซึ่งผู้บัญชาการเหล่าทัพอาจมาปฏิบัติงานที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร หรืออาจคงอยู่ที่ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ ในขั้นนี้จะจัดผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้แทนเหล่าทัพ ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน นายทหารติดต่о นายตำรวจติดต่о หน่วยงานองค์กรผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และเจ้าหน้าที่นอกกระทรวงกลาโหม เพิ่มเติมตามความจำเป็น

๒.๔ การปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหาร

เน้นในเรื่องการควบคุมบังคับบัญชาการ ใช้กำลังทางทหาร หรือมักเรียกว่าสายงานสนาม โดยจะมีความสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยงานในกองบัญชาการกองทัพอไทย (สายงานปกติ) เพราะต้องใช้ข้อมูลจากสายงานปกติเป็นพื้นฐานในการพิจารณาวางแผนตัดสินใจ ในขณะที่สายงานปกติก็ต้องใช้ฟังก์ชันการทำงานของสายสนามในการบูรณาการข้อมูลและประสานสอดคล้องการปฏิบัติของฝ่ายต่าง ๆ ตามวงรอบที่กำหนดโดยการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในห้องส่วนเสนาธิการร่วม (Joint Operations Section : JOS) และผู้ทำงานในหน่วยปกติ มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันผ่านเครือข่ายสารสนเทศที่จัดเตรียมไว้การปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวเป็นไปตามวงรอบการบังคับบัญชา (Cycle of Command) ประกอบด้วย การติดตามสถานการณ์ การประเมินสถานการณ์ การวางแผน การตัดสินใจสั่งการ และการติดตาม ผลการปฏิบัติ ซึ่งวงรอบนี้ใช้กับทั้งในสภาวะปกติและในสถานการณ์วิกฤติ มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ผู้บัญชาการ

ศูนย์บัญชาการทางทหาร เป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลในภาพรวม อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ระดับที่ ๑ ซึ่งเป็นสถานการณ์ปกตินั้น ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะมอบให้เสนาธิการทหาร/เสนาธิการศูนย์บัญชาการทางทหารเป็นผู้กำกับดูแลในภาพรวมแทน อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัตินั้น เสนาธิการทหาร จะมีภารกิจสำคัญอื่นค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถมานั่งปฏิบัติงานในศูนย์บัญชาการทางทหารได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมอบให้ เจ้ากรมยุทธการทหาร/หัวหน้าฝ่ายยุทธการ เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติในห้องส่วน เสนาธิการร่วมแทน ทั้งนี้ผู้บังคับบัญชาทุกท่านสามารถติดตามการปฏิบัติทั่วไปประจำวันได้ด้วยการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านเครือข่าย รวมถึงการประชุมติดตามสถานการณ์ประจำสัปดาห์เป็นเวที ในการรับทราบสถานการณ์และภาพการปฏิบัติ หรือประเด็นที่น่าสนใจ ติดตามความคืบหน้า และมอบ นโยบายการปฏิบัติ/สั่งการกับฝ่ายต่าง ๆ การปฏิบัติตามวงรอบการบังคับบัญชาแสดงในรูป

แผนภาพที่ ๒.๗ แสดงการปฏิบัติตามวงรอบของศูนย์บัญชาการทางทหาร

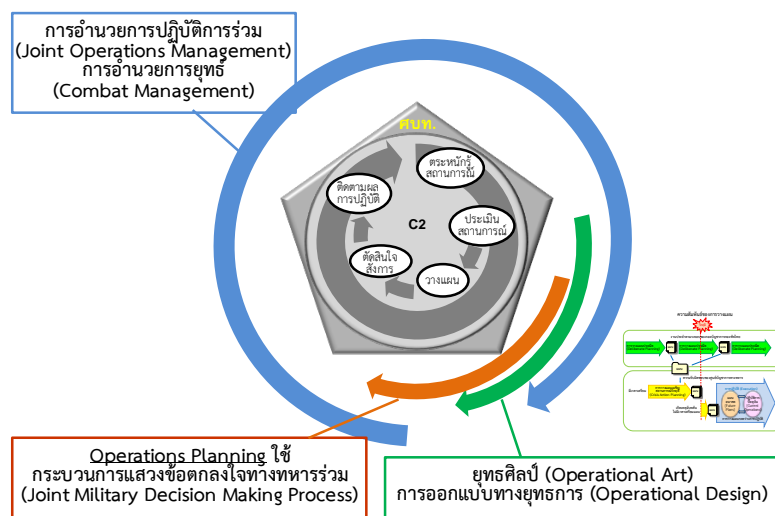
๒.๕ การอำนวยการปฏิบัติการร่วมของศูนย์บัญชาการทางทหาร^{๓๒}

เริ่มจากการจัดทำแผน และพัฒนาแผนเป็นคำสั่ง สั่งการไปยังเหล่าทัพ หน่วยขึ้นตรงของกองบัญชาการกองทัพบก และหน่วยอื่น ๆ นอกกองทัพไทยที่มากขึ้นควบคุมทางยุทธการ รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และองค์กรพลเรือนที่เกี่ยวข้อง เมื่อทุกส่วนปฏิบัติตามแผน/คำสั่งที่กำหนดศูนย์บัญชาการทางทหาร จะกำกับดูแลการปฏิบัติ ประสานงาน ประสานสอดคล้อง จัดลำดับความสำคัญ ควบคุมบังคับบัญชา และติดตามความก้าวหน้าตามแผน โดยพิจารณาประเมิน ความคืบหน้าจากตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผน ซึ่งจะใช้ตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นข้อพิจารณา

^{๓๒} เรื่องเดียวกัน

ในการปรับเปลี่ยนขั้นการปฏิบัติ ปรับรายละเอียดของแผน และดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และสภาวะสุดท้ายที่ต้องการ โดยจะบูรณาการใช้ทรัพยากรระหว่างเหล่าทัพ ส่วนราชการนอกกระทรวงกลาโหม และองค์กรอื่น ๆ ให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันตามหลักการปฏิบัติการร่วม

ในห้วงการปฏิบัติต้องมีการวางแผนเกิดขึ้นควบคู่ไปตลอด เป็นการวางแผนร่วมกันของทุกส่วน ศูนย์บัญชาการทางทหาร ต้องมีการประสานการวางแผนระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้วย ตามวงรอบของการควบคุมบังคับบัญชา หลังจากการประเมินสถานการณ์แล้วความสัมพันธ์ของการทำให้ได้มาซึ่งแผนและการควบคุมการปฏิบัติ เป็นไปตามวงรอบ (Design-Plan Management) เริ่มจากการใช้ยุทธศิลป์ (Operational Art) ทำการออกแบบทางยุทธการ (Operational Design) ใช้กระบวนการวางแผน (Operations Planning) พัฒนาหนทางปฏิบัติ จนได้แนวทางที่ดีที่สุดเพื่อจัดทำเป็นแผนและคำสั่ง เมื่อได้มีการสั่งการและเริ่มปฏิบัติตามคำสั่ง ศูนย์บัญชาการทางทหารจะเริ่มอำนวยการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Management) ระหว่างนี้จะมีการประเมินสถานการณ์ ประเมินความสำเร็จ ปรับแผนตลอดเวลา จนกระทั่งบรรลุสภาวะสุดท้ายที่ต้องการ

แผนภาพที่ ๒.๘ แสดงการอำนวยการปฏิบัติการร่วมของศูนย์บัญชาการทางทหาร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ทฤษฎี SWOT Analysis

แนวคิดการวิเคราะห์องค์กร โดยใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อช่วยในการวิเคราะห์องค์กร กลยุทธ์องค์กร และใช้ในการประกอบการตัดสินใจ

ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการภารกิจที่ครอบคลุมทั้งองค์กร โดยมีแนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัย ๔ อย่างขององค์กร คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผ่านการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อให้องค์กรสามารถรับรู้บทบาทของตัวเองและนำจุดแข็งไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน แก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่และลดความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจเพื่อช่วยให้สามารถพัฒนาต่อไปได้ ประกอบด้วย^{๓๓}

จุดแข็ง (Strength) จุดแข็งขององค์กรเป็นคุณสมบัติหรือปัจจัยที่ทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่งหรือเป็นเลิศมากกว่าคู่แข่ง อาจเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถสูง เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย ความสามารถในการตลาดที่เหนือคู่แข่ง หรือความสามารถในการจัดการทางธุรกิจที่ดี เป็นต้น

จุดอ่อน (Weakness) จุดอ่อนขององค์กรเป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรมีข้อจำกัดหรือความยากลำบากในการแข่งขันกับคู่แข่ง อาจเป็นความไม่เชี่ยวชาญในพื้นที่บางอย่าง ทรัพยากรที่จำกัด เทคโนโลยีที่ล้าสมัย หรือกระบวนการทำงานที่ไม่เป็นมาตรฐาน เป็นต้น

โอกาส (Opportunity) โอกาสที่องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงในตลาด หรือเทคโนโลยีที่กำลังเจริญเติบโต เป็นต้น

อุปสรรค (Threat) อุปสรรคที่มีมาจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นภัยคุกคามก่อให้เกิดผลเสีย โดยจะต้องพิจารณาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีร่วมด้วยเหมือนกับการวิเคราะห์โอกาส ยกตัวอย่างเช่น ใครคือคู่แข่งที่ทำได้ดีกว่า ถ้าสภาพแวดล้อมเปลี่ยนจะทำให้แผนโครงการมีปัญหาหรือไม่ สถานการณ์บ้านเมืองเป็นอย่างไร เป็นต้น

ขั้นตอนการวิเคราะห์ SWOT

๑. กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน

๒. รวบรวมทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

๓) ตั้งคำถามพร้อมจัดหมวดหมู่ในตาราง SWOT Analysis โดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Factors) คือ การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของตนเองซึ่งเป็นสิ่งที่เราสามารถควบคุม ดูแล และปรับปรุงได้ ในส่วนการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก (External Factors) คือ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกที่คุณไม่สามารถควบคุมได้หรือเป็นสิ่งที่你不能คาดเดาได้

^{๓๓} จป TODAY. SWOT คือเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน. สืบค้นจาก <https://www.jorportoday.com/swot-analysis/>. สืบค้นเมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๗.

๔) วิเคราะห์ SWOT การใส่สิ่งทีวิเคราะห์ได้ลงไปให้ครบทั้ง ๔ ปัจจัยซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับการตั้งเป้าหมายในข้อแรก และต้องสำรวจข้อมูลให้ครบถ้วนทุกมุมมองก่อนแล้วจึงค่อยใส่คำตอบจากการวิเคราะห์ลงไปในแต่ละปัจจัยอย่างละเอียด

๕) ปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์

	ปัจจัยที่ส่งผลบวก	ปัจจัยที่ส่งผลลบ
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)

ตาราง ๒.๑ แสดงการจัดกลุ่มการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วย SWOT Analysis

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พันเอกรุ่ง ประชาชนานุกิจ (๒๕๖๖) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงกระทรวงกลาโหม ภายใต้สภาวะแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป^{๓๔} พบว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อการจัดทำยุทธศาสตร์ของกองทัพไทยมีจุดแข็งน้อยกว่าจุดอ่อน หรือมีพลังอำนาจด้านการทหารไม่มากนัก และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกกองทัพ โดยใช้พลังอำนาจของชาติด้านอื่น ๆ ได้แก่ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พบว่ากองทัพไทยมีโอกาสมากกว่าอุปสรรค ดังนั้นกองทัพไทยจึงต้องพัฒนาไปพร้อมกับพลังอำนาจด้านอื่นๆ เพื่อรองรับกับสภาวะแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้กองทัพ หน่วยงานความมั่นคง และระบบงานความมั่นคงของประเทศมีศักยภาพและพร้อมเผชิญกับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของชาติ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์แห่งชาติและเกียรติภูมิของประเทศได้ และได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ๗ ท่าน โดยได้ผลเป็นไปตามที่วิเคราะห์ในข้างต้น และได้ข้อเสนอแนะประเด็นเพิ่มเติมที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเป็นประเทศไทยสู่ประเทศมหาอำนาจขนาดกลางนั้น ประเทศไทยไม่จำเป็นต้อง

^{๓๔} พันเอกรุ่ง ประชาชนานุกิจ. แนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงกระทรวงกลาโหมภายใต้สภาวะแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๖๖.)

เป็นพัฒนาให้เป็นมหาอำนาจขนาดกลาง เนื่องจากประเทศไทย ในฐานะประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อน อาจเกิดความไม่พอใจและไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นประเทศไทยต้องดำรงความเป็นมิตรประเทศที่ดี แต่ด้วยศักยภาพด้านต่าง ๆ ประเทศไทยควรมีบทบาทนำในกลุ่มประเทศอาเซียน

พันเอกพีรพัฒน์ ราชพิบูลย์ (๒๕๖๕) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนสู่การเป็น SMART HQ ในปี ๒๕๘๐^{๓๕} โดยกองบัญชาการกองทัพไทย ต้องมีการพัฒนาด้านระบบดิจิทัลให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด ดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกระทรวงกลาโหม แผนปฏิบัติการดิจิทัลกระทรวงกลาโหม รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง สำหรับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนสู่การเป็น SMART HQ ในปี ๒๕๘๐ ในระยะเร่งด่วน เป็นการขับเคลื่อนในระยะแรกไปสู่ DIGITAL HQ ในปี ๒๕๗๐ นั้น ปรับสภาวะแวดล้อมทางดิจิทัลขององค์กร ให้มีความพร้อมสำหรับการใช้กำลังและการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วม เตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมต้องกำหนดให้มีทักษะดิจิทัล เป็นสมรรถนะพื้นฐานในการจัดสรรทรัพยากรบุคคล การทำงานของทุกส่วนราชการ ต้องปรับเปลี่ยนสู่การทำงานแบบดิจิทัลเบื้องต้น (Digitization) และการทำงานแบบดิจิทัลที่ต่อเนื่อง (Digitalization) รวมถึงการเปลี่ยนวิธีคิดและปรับกระบวนการทำงานบางส่วน เพื่อลดขั้นตอนของงานที่ไม่จำเป็น มีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานอื่นที่ใช้ข้อมูลร่วมกัน โดยมีการทำงานแบบข้ามหน่วยงานมากขึ้นและทุกส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทยจัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร (Enterprise Architecture : EA) รองรับการขับเคลื่อนเป็น DIGITAL HQ ในปี ๒๕๗๐ และในระยะยาว จะเป็นการพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย PROMPT HQ ในปี ๒๕๗๕ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็น SMART HQ ในปี ๒๕๘๐ ต่อไป

^{๓๕} พันเอกพีรพัฒน์ ราชพิบูลย์. แนวทางการพัฒนาศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนสู่การเป็น SMART HQ ในปี ๒๕๘๐ (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๖๕.)

พันเอกจักรพงษ์ จันทร์เพ็งเพ็ญ และพันเอกศรัญญู สังรี (๒๕๕๖) ได้ทำการศึกษา การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการ กองทัพไทย^{๓๖} พบว่าการทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการจัดองค์กรที่เหมาะสม ทำงานไม่ซ้ำซ้อน สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ มีระบบการบริหารงานที่ง่าย สะดวก มีการสนับสนุน ให้คนเก่งอยู่ในองค์กร มีการให้สิ่งจูงใจต่าง ๆ การพัฒนาคนในหน่วยงาน การพิจารณาบุคคลเพื่อมา ปฏิบัติงานในศูนย์บัญชาการทางทหารนั้น ควรมีแนวทางการบริหารจัดการกำลังพล และแนวทางใน การรับราชการที่เป็นรูปธรรมที่มีความชัดเจน รวมทั้งควรมีมาตรการควบคุม และมาตรฐานระเบียบ ต่างๆ ในการทำงานภายในศูนย์บัญชาการทางทหาร ให้รัดกุม ชัดเจน ทั้งนี้ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่สร้าง สภาพแวดล้อมและวิธีการทำงานในองค์กร ให้ตอบสนองความต้องการของบุคคล และปรับความต้องการ ของบุคคลให้ตรงกับเป้าประสงค์ขององค์กร จะทำให้การบริหารงานภายในองค์กรเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ จะต้องให้มีเอกภาพในการปฏิบัติและมีสายการบังคับบัญชาที่สั้น มีการจัดอัตรากำลังพล ที่เพียงพอเหมาะสมสามารถตอบสนองต่อภารกิจเร่งด่วนได้ อย่างรวดเร็ว การปรับปรุงพัฒนา สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ในการ ควบคุม อำนาจการยุทธ์และที่ใช้ใน การปฏิบัติงานประจำ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกให้ สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้อย่างรวดเร็ว การปฏิบัติงานของ ศูนย์บัญชาการทางทหาร มีลักษณะเป็นการปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก จำเป็นต้องใช้การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับเหล่าทัพและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของ ศูนย์บัญชาการทางทหาร จึงต้องพัฒนาสัมพันธ์และสร้างเครือข่าย การติดต่อสื่อสารกับเหล่าทัพ และเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ยามปกติ เช่น การจัด ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อเป็นการยกระดับ ความรู้ความสามารถ และทักษะ ของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น สำหรับการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานนั้น ควรจัดให้มีการดูแล ด้านสวัสดิการและสิทธิกำลังพลที่เหมาะสม รวมทั้งความก้าวหน้าในการรับราชการ ตลอดจนการเสริมสร้าง ทักษะคติ อุดมการณ์ และจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่

^{๓๖} พันเอกจักรพงษ์ จันทร์เพ็งเพ็ญ และ พันเอกศรัญญู สังรี. การเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (เอกสารวิจัย ส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๕๖.)

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) จากนั้นนำรายละเอียดที่ได้มาวิเคราะห์เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และนำมาเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยต่อไป โดยมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

๑. ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๑ ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (แผนระดับ ๑), ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (แผนระดับ ๒), แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหม (แผนระดับ ๓) และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๒ หลักนิยมและการพัฒนาหลักนิยม ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักนิยม, กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพสหรัฐอเมริกา กองทัพอังกฤษ กองทัพไทยทั้ง ๓ เหล่าทัพ, หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองกำลังสหรัฐอเมริกา และหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)

๑.๓ การปฏิบัติการร่วม ได้แก่ หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม และศูนย์บัญชาการทางทหาร และการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหาร

๑.๔ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) โดยการสร้างชุดคำถามเพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสะท้อนมุมมอง แนวคิด องค์ความรู้ และข้อคิดเห็น

จากประสบการณ์การปฏิบัติงาน เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากเอกสาร และนำไปสู่บทสรุปปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง และกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักนียมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

๑. กลุ่มเป้าหมายและผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของ (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ) ผู้บังคับบัญชาระดับหน่วยขึ้นตรง และ อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงที่เคยดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง

๒. กลุ่มเป้าหมาย โดยการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) ได้แก่ ผู้ควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติ ระดับผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่า และผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการร่วม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การทบทวนเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญทั้งภายนอกและภายใน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพิ่มเติม แล้วจึงสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยจะเป็นการรวบรวมข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การทบทวนวรรณกรรม การศึกษาข้อมูลเอกสารทางราชการ ยุทธศาสตร์ความมั่นคง หลักนียมและกระบวนการพัฒนาหลักนียมและการปฏิบัติการร่วม พร้อมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์เป็นกลุ่มจากผู้ที่เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม เพื่อให้ได้ปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และนำมาเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

บทที่ ๔

ผลการดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การดำเนินการวิจัยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอำนวยความสะดวก หรือเคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฝ่ายยุทธการ ศูนย์ปฏิบัติการเหล่าทัพ หรือเคยมีประสบการณ์ในการสอนการปฏิบัติการร่วมในสถาบันการศึกษาของวิทยาลัยการทัพ จำนวน ๖ ท่าน นอกจากนั้นยังรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ชำนาญการเฉพาะ (Focus Group) จากผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย จำนวน ๖ ท่าน ในการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยในปัจจุบัน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ นอกจากนั้นยังได้นำผลที่ได้จากการรวบรวมวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย มาสรุปสาระสำคัญเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำคู่มือการปฏิบัติการกองทัพไทยร่วมต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

๑. สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการประเมินสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ โดยใช้ DIME Analysis สรุปได้ดังนี้

๑.๑ ด้านการเมือง (Diplomatic) คณะผู้วิจัยประเมินสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้านการเมือง ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับโลก จะมีระบบความมั่นคงแบบหลายขั้วอำนาจ แทนการแบ่งขั้วอำนาจแบบประเทศมหาอำนาจสองขั้วอำนาจ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ประเทศที่มีแนวคิดทางการเมือง

เหมือนกันจะรวมกลุ่มกันเพื่อให้เกิดอำนาจในการต่อรองกับประเทศชั่วอำนาจอื่น เช่น กลุ่มประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย และกลุ่มประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ระดับภูมิภาค มีความเป็นไปได้ที่จะมีการรวมกันของกลุ่มประเทศที่อยู่ในภูมิรัฐศาสตร์ติดกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในระดับโลก เช่น ASEAN ประเทศมหาอำนาจ จะใช้เศรษฐกิจ หรือเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแทรกแซง กีดกันทางการเมืองเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ของประเทศตนเอง ในระดับภูมิภาคยังคงพบปัญหาความขัดแย้งเรื่องอาณาเขต ทั้งทางบกและทางทะเล ในประเทศที่มีอาณาเขตติดกัน และปัญหาความขัดแย้งเรื่องการแบ่งแยกดินแดนในประเทศเพื่อนบ้าน ระดับสุดท้าย ได้แก่ สภาวะแวดล้อมภายในประเทศ ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาผู้อพยพ อันเนื่องจากความขัดแย้งในประเทศของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนั้นปัญหาเกี่ยวกับความเห็นต่างทางการเมืองภายในประเทศ ยังเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขเพื่อป้องกันการปลุกปั่นยั่วยุมวลชนให้ปะทะ หรือต่อสู้กันจนเกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

๑.๒) ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ในสภาวะการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Disruptive technology) มีการพัฒนาเทคโนโลยี Artificial Intelligence (AI) ให้มีขีดความสามารถในการประมวลผลขั้นสูงแบบมีตรรกะ ผสมกับการใช้เทคโนโลยี Quantum computing ที่มีขีดความสามารถในการประมวลผลสูง มีการพัฒนาระบบการข่าว ให้มีการสังเคราะห์และวิเคราะห์ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ ส่งผลให้การควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการร่วมซึ่งแต่เดิมมีความล่าช้าจากกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข่าว อีกทั้งยังมีความผิดพลาดในการปฏิบัติการรบเนื่องจากข้อมูลที่แต่ละเหล่าทัพได้รับไม่ได้เป็นข้อมูลเดียวกัน ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นภาพสถานการณ์เดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารอื่น ๆ อีกมากมาย ก่อให้เกิดการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากเราพิจารณาจากสถานการณ์สู้รบในต่างประเทศจะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีทั้งสองชนิดข้างต้นมาพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ ระบบการส่งกำลัง ระบบการควบคุมบังคับบัญชาแบบรวมศูนย์ และระบบการข่าว เป็นต้น นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญควบคู่กันกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร คือ เทคโนโลยี Cyber ซึ่งนำมาก่ออาชญากรรมทาง Cyber สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) ซึ่งทำการรบได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ดังนั้นปัญหาความปลอดภัยทาง Cyber (Cyber Security) จึงไม่สามารถมองข้ามได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการระวังป้องกันภัยทางไซเบอร์ ให้กับเครื่องแม่ข่าย (Server) ระบบเครือข่าย (Network) และศูนย์ข้อมูล (Data Center) จากภัยคุกคามทางไซเบอร์ ในปัจจุบันประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน สหรัฐอเมริกา

รัสเซีย ให้ความสนใจในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอวกาศ (Space) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข่าวจากภาพถ่ายดาวเทียม การติดต่อสื่อสาร และการควบคุมอากาศยาน เนื่องจากเทคโนโลยีด้านอวกาศสามารถสนับสนุนปฏิบัติการทางทหารได้กว้างและไกลกว่าเทคโนโลยีบนผิวโลก

๑.๓ ด้านทหาร (Military) คณะผู้วิจัยประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้านทหาร ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับโลก การสู้รบกันของประเทศคู่สงครามมักมีใช้ประเทศมหาอำนาจ แต่จะเป็นสงครามในลักษณะสงครามตัวแทน (Proxy war) ประเทศมหาอำนาจเป็นผู้สนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้กับประเทศที่มีแนวคิด หลักการ ศาสนา และผลประโยชน์เดียวกันกับตน หรือประเทศที่จะสามารถเป็นรัฐกันชนให้กับตนเองได้ และประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ หรือศักยภาพด้านเทคโนโลยีจะพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร เช่น Drones, อาวุธ Hypersonic ให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นพลังอำนาจทางทหาร เป็นต้น ในระดับภูมิภาค จะเกิดความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ (Security Cooperation) เพิ่มขึ้นในทุกระดับและในหลายด้าน เช่น ด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดอำนาจการต่อรองกับประเทศอื่น และช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในภูมิภาคภายในประเทศไทย ขีดความสามารถด้านยุทธโศปกรณ์ของกองทัพใช้การนำเข้ายุทธโศปกรณ์จากต่างประเทศเป็นหลัก เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีอุตสาหกรรมทางทหาร นอกจากนั้นรัฐบาลยังลดการจัดสรรงบประมาณให้กับกองทัพ อาจส่งผลให้ศักยภาพสงครามของประเทศไทยลดลง ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยทุกสมัยไม่มีนโยบายรุกรานประเทศอื่น แต่ก็ต้องดำรงไว้ซึ่งประสิทธิภาพการป้องกันประเทศ

๑.๔ ด้านเศรษฐกิจ (Economic) คณะผู้วิจัยประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ เป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับโลก จากการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ การแข่งขันในการใช้สกุลเงินต่าง ๆ ในการซื้อขาย ปัญหาโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้เศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำ ในระดับภูมิภาค ยังมีการแย่งชิงทรัพยากรทางทะเล ประกอบกับการแข่งขันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ – จีน ส่วนเศรษฐกิจภายในประเทศ ยังคงพบการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ โดยการอ้างเหตุผลต่าง ๆ เช่น เหตุผลเรื่องการค้ามนุษย์ (Human Trafficking), การทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยและอัตรา การเกิดของประชากรลดลง ทำให้แนวโน้มการขาดแรงงานวัยหนุ่มสาวเพิ่มขึ้นทุกปี

๒. แนวโน้มภัยคุกคามด้านการทหารในอนาคตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วม สรุปรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ ภัยคุกคามระดับโลก ได้แก่

๒.๑.๑ การแข่งขันทางทหารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีนมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทั้งนี้ เพื่อคงไว้ซึ่งการเป็นประเทศมหาอำนาจ

๒.๑.๒ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหาร มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

๒.๑.๓ เทคโนโลยีด้านอวกาศ มีแนวโน้มถูกนำมาใช้ในทางทหาร เพื่อขยายขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบ

๒.๑.๔ ภัยคุกคามด้าน Cyber มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สามารถโจมตีได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๒.๒ ภัยคุกคามระดับภูมิภาค ได้แก่

๒.๒.๑ ปัญหาเขตแดนทางบกและทางทะเลยังคงดำเนินต่อไป

๒.๒.๒ การแย่งชิงทรัพยากรในทะเลมีความรุนแรงมากขึ้น

๒.๒.๓ ประเทศมหาอำนาจเข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียน ส่งผลถึงความเป็นเอกภาพในภูมิภาคอำนาจการต่อรองลดลง

๒.๓ ภัยคุกคามภายในประเทศ

๒.๓.๑ ความแตกต่างทางความคิดของประชากร อันเนื่องมาจากช่องว่างระหว่างวัย

๒.๓.๒ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประชากร และนโยบายปรับลดโครงสร้างของกองทัพ ส่งผลให้เกิดปัญหาขาดแคลนกำลังพลในอนาคต รวมถึงมีความเสี่ยงต่อการขาดกำลังพลสำรองจากนโยบายเกณฑ์ทหารภาคสมัครใจของรัฐบาลปัจจุบัน

๒.๓.๓ นโยบายด้านความมั่นคงของชาติต้องสอดคล้องกับนโยบายด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์ของประเทศมหาอำนาจ เนื่องจากประเทศเหล่านั้นใช้เป็นประเด็นในการกีดกันทางการค้า

๒.๔ วิเคราะห์โอกาสและภัยคุกคามด้านความมั่นคงในอนาคต โดยใช้ SWOT Analysis สรุปได้ดังนี้

๒.๔.๑ จุดแข็ง (STRENGTH)

๑) กองทัพไทยมีความสามัคคีอันเกิดจากการมีสถาบันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีเป้าหมายสำคัญร่วมกันในการพิทักษ์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

๒) รัฐบาลมีนโยบายด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศชัดเจน ก่อให้เกิดการวางแผนศึกษาวิจัย และผลิตยุทโธปกรณ์ภายในประเทศ

๓) นโยบายการทูตทหารของกองทัพไทย ที่เป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด รวมถึงส่งกำลังพลไปร่วมปฏิบัติการทางทหารเพื่อสันติภาพ ในนามกองทัพไทย ตามที่องค์การสหประชาชาติขอรับการสนับสนุน

๔) มีช่องทาง (Platform) ในการเผยแพร่ภารกิจของกองทัพไทยเพิ่มมากขึ้น ทั้งสื่อโทรทัศน์ และ Social media ส่งผลให้ภาคประชาชนเห็นถึงการปฏิบัติงานของทหารในการบริการภาคสาธารณะ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ การฝึกซ้อมหรือร่วมผสมประจำปี และการร่วมมือกับภาคเอกชนในโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๔.๒ จุดอ่อน (WEAKNESS)

๑) ทศนคติของประชาชนบางกลุ่มต่อกองทัพ ในปัจจุบันยังไม่ดีนัก มีการต่อต้านโจมตีรัฐบาลและกองทัพเป็นระยะ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสร้างข่าวบิดเบือน เผยแพร่ให้เกิดความเข้าใจผิดต่อรัฐบาลและกองทัพ

๒) การพึ่งพาเทคโนโลยีทางการทหารจากต่างประเทศ หากมีความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างประเทศส่งผลให้มีข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการจัดหาและส่งมอบยุทโธปกรณ์ ส่งผลให้เกิดความเสียหายและฝ่ายต่อต้านใช้เป็นประเด็นในการโจมตี เช่น ในกรณีการซื้อเรือดำน้ำจากจีนโดยใช้รถยนต์ของประเทศเยอรมัน

๓) กองทัพได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีลดลง ไม่สามารถจัดหายุทโธปกรณ์ทดแทนของเดิมส่งผลให้ขีดความสามารถทางทหารลดลง

๔) กองทัพไทยขาดแคลนกำลังพลที่มีความชำนาญเฉพาะทาง ซึ่งเป็นผลจากขาดความก้าวหน้าในอาชีพของกำลังพลที่มีความชำนาญเฉพาะทาง และค่าตอบแทนต่ำเมื่อเทียบกับการทำงานในภาคเอกชน

๒.๔.๓ โอกาส (OPPORTUNITY)

๑) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และเทคโนโลยีทางการทหาร ทำให้สามารถศึกษาวิจัยและพัฒนายุทโธปกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง

๒) การรวมกลุ่มของประเทศ เพื่อวัตถุประสงค์ด้านความร่วมมือด้านมั่นคง ทำให้ประเทศไทย มีมิตรประเทศที่สามารถสนับสนุนในสภาวะวิกฤติ รวมถึงต่อรองกับประเทศอื่น ๆ ในรูปแบบภาคีเครือข่าย

๒.๔.๔ ภัยคุกคาม (THREAT)

๑) การขยายอำนาจของชาติมหาอำนาจ ทั้งด้านการเมือง การทหาร และด้านเศรษฐกิจในลักษณะข้ามทวีป ซึ่งประเทศไทยอยู่ในภูมิยุทธศาสตร์ที่มหาอำนาจต้องการเป็นทางผ่าน และใช้ประโยชน์

๒) รูปแบบสงครามแบบ Hybrid warfare เป็นสงครามที่ใช้ปฏิบัติการทางทหารมากกว่า ๑ มิติในเวลาเดียวกัน ประกอบกับการใช้กองกำลังร่วมผสมของกลุ่มประเทศภาคีเครือข่ายเพื่อให้ได้เปรียบหรือได้รับชัยชนะ ทำให้ภัยคุกคามมีโอกาสเกิดและมีความรุนแรงรอบประเทศ

๓) ความขัดแย้งเรื่องอาณาเขตทั้งทางบกและทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน ยังคงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถยุติได้เนื่องจากส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ

๔) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งภายในประเทศและนอกประเทศหากรัฐบาลไทยไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว จากการตรวจสอบ/วิเคราะห์/ประเมินภัยคุกคามและแนวโน้มสำคัญในอนาคต การแข่งขันทางทหารระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน ในพื้นที่ต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น มีการแข่งขันการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหาร ผลิตยุทโธปกรณ์ที่มีความรุนแรงมากขึ้นในการสู้รบ เช่น อาวุธ Hypersonic เป็นต้น การวิจัยพัฒนาด้านอวกาศมีแนวโน้มถูกนำมาใช้ในทางทหารเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้าม ภัยคุกคามด้าน Cyber มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และขยายตัวรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีปัญหาเขตแดนและเขตน่านน้ำ ซึ่งเป็นปัญหาด้านความมั่นคงเดิมที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรบ จากใช้มิติการปฏิบัติการร่วมแบบเดิม เป็น Hybrid warfare และ Multi Domain Operations

๓. เปรียบเทียบหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยกับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับร่างเพื่อตรวจสอบ) กับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองกำลังสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐) รายละเอียดของเนื้อหาสาระของหลักนิยมทั้งสองฉบับนี้จัดทำเนื้อหาสาระ ร้อยเรียงตั้งแต่หลักการ ทฤษฎีของการปฏิบัติการร่วมของกองทัพและการสงคราม จนถึงการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม ในบทสุดท้าย ดังมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ เนื้อหาบทที่ ๑ ของหลักนิยมฯ ทั้งสองฉบับกล่าวถึงหลักพื้นฐานการจัดทำหลักนิยม เป็นการอธิบายทฤษฎีต่าง ๆ เช่นเดียวกัน แต่ในหลักนิยมของกองทัพสหรัฐอเมริกา จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม ฟังก์ชันการปฏิบัติการร่วม และการวางแผนร่วม ในบทนี้ด้วย

๓.๒ เนื้อหาในบทที่ ๒ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ฯ ยังคงอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและแนวคิดในการปฏิบัติการร่วม โครงสร้างและการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร ซึ่งบทนี้มีความแตกต่างกันเพราะทฤษฎีและแนวคิดการปฏิบัติการร่วมเป็นส่วนที่หลักนิยมกองทัพอเมริกาฯ อธิบายในบทที่ ๑ รวมกับส่วนทฤษฎีไปครบแล้ว ในบทที่ ๒ นี้หลักนิยมปฏิบัติการร่วมของกองทัพอเมริกาฯ มีรายละเอียดหลักการบังคับบัญชาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกองทัพสหรัฐอเมริกา มีการอธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับ หลักการและแนวทางสายการบังคับบัญชาที่กำหนดให้กองทัพสหรัฐอเมริกามีบริหารจัดการและปฏิบัติการร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

๓.๓ เนื้อหาในบทที่ ๓ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย อธิบายถึงการวางแผนการปฏิบัติการร่วม ครอบคลุมการวางแผนปฏิบัติการร่วมโดยใช้ยุทธศิลป์ (Operational Art) และการออกแบบการยุทธ์ (Operational Design) มีรายละเอียดกระบวนการวางแผนร่วม (Joint Operations Planning Process: JOPP) การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) และกระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหาร (MDMP) ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างจากหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ที่ในบทนี้ได้กล่าวถึงบทบาทของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา เช่น คณะเสนาธิการทหารร่วม เหล่าทัพต่าง ๆ และผู้บัญชาการทหารในระดับต่าง ๆ เมื่อมีสถานการณ์ที่ต้องปฏิบัติการร่วมของกองกำลังสหรัฐอเมริกา

๓.๔ เนื้อหาในบทที่ ๔ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยฯ กล่าวถึง การควบคุม บังคับบัญชาร่วม มีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างสำหรับการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม รูปแบบการควบคุมและบังคับบัญชาของกองทัพไทย รวมไปถึงกระบวนการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม จากนั้นจึงอธิบายวงจรการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการร่วม (Operations Rhythm) และรายละเอียดของการอำนวยความสะดวกร่วม ซึ่งมีความแตกต่างจากเล่มหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกองกำลังร่วม ที่ประกอบด้วยผู้บัญชาการร่วม และคณะ ฝ่ายเสนาธิการ โดยได้บรรยายหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บัญชาการและคณะเสนาธิการร่วม กองทัพสหรัฐอเมริกาให้ผู้เข้ามาดำรงตำแหน่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันที

๓.๕ เนื้อหาในบทที่ ๕ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยฯ กล่าวถึงการพัฒนา การปฏิบัติการร่วม มีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม เช่น วงจรการพัฒนา กำลังร่วม การพัฒนาหลักนิยมร่วม การบูรณาการทางการศึกษา บทเรียนจากการปฏิบัติการร่วม การประเมิน เป็นต้น ส่วนหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียดในบทนี้ แตกต่างกับของกองทัพไทย โดยหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพสหรัฐอเมริกา มีรายละเอียด เกี่ยวกับการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม การควบคุมการปฏิบัติการทางทหารในระดับยุทธการและ ยุทธวิธี ความสัมพันธ์ของการบังคับบัญชาในแต่ละระดับ จากนั้นจึงมุ่งเน้นอธิบายหลักพื้นฐานของ การควบคุมและบัญชาการร่วม การจัดหน่วย และกระบวนการควบคุมและบัญชาการร่วม แต่เนื่องจาก กองทัพสหรัฐอเมริกามีขนาดใหญ่จึงอธิบายรายละเอียดในส่วนของการปฏิบัติการทางทหาร และการปฏิบัติการด้านนิวเคลียร์แยกจากกัน

๓.๖ เนื้อหาในบทที่ ๖ มีเฉพาะหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา เท่านั้น แต่เนื้อหาเป็นเนื้อหาที่มีรายละเอียดเช่นเดียวกับ บทที่ ๕ ของหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม กองทัพไทย โดยกล่าวถึงการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม อธิบายกระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม เช่น วงจรการพัฒนา กำลังร่วมการพัฒนาหลักนิยมร่วม การบูรณาการทางการศึกษา บทเรียนจากการ ปฏิบัติการร่วม การประเมิน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของทั้งสองประเทศมีความคล้ายกันเพียง บางส่วน โดยหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย มีเนื้อหาส่วนใหญ่อธิบายหลักการ แนวคิด และ กระบวนการของการปฏิบัติการร่วม ไม่มีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้บังคับบัญชา และบทบาทของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับหน่วยงานและ

ผู้บังคับบัญชา ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในยามสงคราม รายละเอียดการเปรียบเทียบตามลำดับสาระภายใน เอกสารหลักนิยม สรุปได้ดังตารางที่ ๔.๑

<p>หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย</p> <p>ประจำปี ๒๕๕๙</p> <p>(ร่างเพื่อตรวจสอบ)</p>	<p>JP1 : Doctrine for the Armed Forces of the USA</p> <p>25 March 2013</p> <p>(Incorporating Change 1 12 July 2017)</p>
<p><u>บทที่ ๑</u> หลักพื้นฐานของหลักนิยมร่วม กล่าวถึง หลักพื้นฐานของสงคราม หลักการด้านความมั่นคง และบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ กองทัพไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงคราม เป็นต้น</p>	<p><u>บทที่ ๑</u> ทฤษฎี หลักพื้นฐานของหลักนิยมร่วม กล่าวถึงหลักพื้นฐานของสงคราม หลักการด้านความมั่นคง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของกองทัพไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงครามฯ บทบาทหน้าที่ของกองทัพสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการสงคราม พื้นฐานการปฏิบัติการร่วม ฟังก์ชัน การปฏิบัติการร่วม และการวางแผนร่วม</p>
<p><u>บทที่ ๒</u> การปฏิบัติการร่วม กล่าวถึงความหมายของการปฏิบัติการร่วม หลักการพื้นฐาน โครงสร้าง กองทัพไทย แนวคิดในการปฏิบัติการร่วม ทท. และเหล่าทัพ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง และการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร (ศบท.)</p>	<p><u>บทที่ ๒</u> กล่าวถึงหลักการบังคับบัญชาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวของกองทัพสหรัฐฯ บทบาทและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในแต่ละระดับของ กองทัพสหรัฐฯ สายการบังคับบัญชาที่เป็นหลักการและแนวทางที่กำหนดให้กองทัพสหรัฐฯ บริหารจัดการและปฏิบัติการร่วมกันอย่างมีเอกภาพ</p>
<p><u>บทที่ ๓</u> การวางแผนการปฏิบัติการร่วม กล่าวถึงการวางแผนปฏิบัติการร่วมโดยใช้ ยุทธศิลป์ (Operational Art) และการออกแบบ การยุทธ์ (Operational Design) จากนั้น อธิบายกระบวนการวางแผนร่วม (Joint Operations Planning Process: JOPP)</p>	<p><u>บทที่ ๓</u> บทบาทของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ เช่น คณะเสนาธิการทหารร่วม เหล่าทัพต่าง ๆ และผู้บัญชาการทหารในระดับต่าง ๆ</p>

<p>หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย</p> <p>ประจำปี ๒๕๕๙</p> <p>(ร่างเพื่อตรวจสอบ)</p>	<p>JP1 : Doctrine for the Armed Forces of the USA</p> <p>25 March 2013</p> <p>(Incorporating Change 1 12 July 2017)</p>
<p>การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning) รวมไปถึงกระบวนการแสวง</p> <p>ข้อตกลงใจทางทหาร (MDMP) ที่ใช้ในกองทัพไทย</p> <p>เป็นต้น</p>	
<p><u>บทที่ ๔</u> การควบคุมบังคับบัญชาร่วม กล่าวถึง</p> <p>การจัดโครงสร้าง รูปแบบ และกระบวนการ</p> <p>สำหรับ การควบคุมและบังคับบัญชาของ</p> <p>กองทัพไทย การอธิบายวงรอบการอำนวยความสะดวก</p> <p>ปฏิบัติการร่วม (Operations Rhythm) และ</p> <p>รายละเอียดของการอำนวยความสะดวกร่วม</p>	<p><u>บทที่ ๔</u> กล่าวถึงการจัดกองกำลังร่วม ซึ่งจะ</p> <p>ประกอบ ด้วยผู้บัญชาการร่วม และคณะฝ่าย</p> <p>เสนาธิการ อธิบายหน้าที่และความรับผิดชอบ</p> <p>ของผู้บัญชาการและคณะเสนาธิการร่วมกองทัพ</p> <p>สหรัฐฯ</p>
<p><u>บทที่ ๕</u> การพัฒนาการปฏิบัติการร่วม กล่าวถึง</p> <p>กระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม เช่น</p> <p>วงจรการพัฒนากำลังร่วม การพัฒนาหลักนิยม</p> <p>ร่วม การบูรณาการทางการศึกษา บทเรียนจาก</p> <p>การปฏิบัติการร่วม การประเมิน เป็นต้น</p>	<p><u>บทที่ ๕</u> กล่าวถึงการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม</p> <p>การควบคุมการปฏิบัติการทางทหารในระดับยุทธการ</p> <p>และยุทธวิธี ความสัมพันธ์ของการบังคับบัญชาใน</p> <p>แต่ละระดับ เน้นอธิบายหลักพื้นฐานของการควบคุม</p> <p>และบัญชาการร่วม การจัดหน่วย และกระบวนการ</p> <p>ควบคุมและบัญชาการร่วม การปฏิบัติการทาง</p> <p>ทหาร และการปฏิบัติการด้านนิวเคลียร์</p>
	<p><u>บทที่ ๖</u> กล่าวถึงการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม</p> <p>เช่น วงจรการพัฒนากำลังร่วม การพัฒนาหลัก</p> <p>นิยมร่วม การบูรณาการทางการศึกษา บทเรียน</p> <p>จากการปฏิบัติการร่วม การประเมิน เป็นต้น</p>

ตารางที่ ๔.๑ เปรียบเทียบหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับร่างเพื่อตรวจสอบ)

กับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐)

ผลการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบ โดยใช้กรอบของขั้นตอนที่ ๑ ของกระบวนการจัดทำหลักนิยามของกองทัพอากาศไทย ซึ่งมีทั้งหมด ๑๐ หัวข้อ คือ ผลประโยชน์แห่งชาติ, วัตถุประสงค์แห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ, วัตถุประสงค์ทางทหาร, ภัยคุกคาม, การเมืองและนโยบายทางการเมือง, ทฤษฎี, ประวัติศาสตร์, ชีตความสามารถ และเทคโนโลยี นั้น จากที่ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ประกอบกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นภูมิรัฐศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เป็นต้น จึงสรุปได้เป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญจำนวน ๗ หัวข้อ นำมาพัฒนาเป็นคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งสรุปผลดังนี้

๑. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

แบบสอบถามการสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิด (Opened End Questions) จำนวน ๗ ข้อคำถาม ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

๑.๑ ลักษณะกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๖ ท่าน ครอบคลุมทั้งในส่วนกองบัญชาการกองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งทุกท่านสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท กลุ่มประชากรจาก กองบัญชาการกองทัพอากาศ จำนวน ๓ ท่าน มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารระดับสูงของกองบัญชาการกองทัพอากาศในตำแหน่ง รองเสนาธิการทหาร และผู้อำนวยการศูนย์ไซเบอร์ทหาร กองบัญชาการกองทัพอากาศ ประชากรจากกองทัพบก เป็นผู้บริหารระดับสูงในสำนักการฝึก กรมยุทธการทหารบก ประชากรจากกองทัพเรือ เป็นอาจารย์จากกรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีประสบการณ์สอนในด้านการปฏิบัติการร่วม และทำการวิจัยทางการทหาร และประชากรจากกองทัพอากาศ เป็นผู้บริหารระดับสูงของกรมยุทธการทหารอากาศ จบการศึกษาระดับสูงเสนาธิการทหารอากาศจากประเทศสหรัฐอเมริกา เคยเป็นอาจารย์โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และมีประสบการณ์ในการจัดทำหลักนิยามกองทัพอากาศ รายละเอียดในตารางที่ ๔.๒

ลำดับที่	หน่วยงาน	ชั้นยศ	ตำแหน่ง/ตำแหน่ง ขณะรับราชการ	ระดับ การศึกษา
๑	-	พล.อ. (นอกราชการ)	รอง เสธ.ฯ บก.ทท.	ปริญญาโท
๒	-	พล.อ. (นอกราชการ)	ผอ.ศชบ.ทหาร บก.ทท.	ปริญญาโท
๓	ยก.ทบ.	พล.ต.	ผอ.สภ.ยก.ทบ.	ปริญญาโท
๔	ศชบ.ทหาร	พล.ต.	ผอ.ศชบ.ทหาร บก.ทท.	ปริญญาโท
๕	ยศ.ทร.	น.อ.	รอง ผอ.กอวจ.ฝวก.ยศ.ทร.	ปริญญาโท
๖	ยก.ทอ.	น.อ.	นายทหารยุทธการอาวุโส ยก.ทอ.	ปริญญาโท
รวม ๖ ท่าน				

ตารางที่ ๔.๒ ข้อมูลลักษณะประชากรในการวิจัยกลุ่มสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

๑.๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview)

๑.๒.๑ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ชาติและผลประโยชน์แห่งชาติต่อการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกันว่า ยุทธศาสตร์ชาติและผลประโยชน์แห่งชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย และเป็นขีดความสามารถของชาติอย่างหนึ่งที่ทำให้ประเทศมีความมั่นคงและดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีความเชื่อมโยงจากผลประโยชน์แห่งชาติและวัตถุประสงค์แห่งชาติตามลำดับ ซึ่งจะพบว่าผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหัวใจหลักของ การจัดทำยุทธศาสตร์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในหลากหลายสาขา ในด้านความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงกำลังอำนาจของชาติ (National Power) เป็นขีดความสามารถของชาติ (National Capabilities) ซึ่งมีหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถทางการทูต ข้อมูลข่าวสาร การทหาร เศรษฐกิจ (Diplomatic, Information, Military and Economic: DIME) การเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ตลอดจนการมีภารกิจหลักในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ทำให้ประเทศจำเป็นต้องพัฒนา ขีดความสามารถหลายด้าน เพื่อป้องกันและต่อต้านภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้น บางประเทศให้ความสำคัญทั้งด้านการทหาร ข้อมูลข่าวสาร การทูต กฎหมาย ข้าราชการ การเงิน และเศรษฐกิจ (Military, Information, Diplomacy Legal, Intelligence, Financial และ Economic: MIDLIFE) กองทัพหรือการทหารถือเป็นส่วนหนึ่ง

ของกำลังอำนาจของชาติ ซึ่งเป็นกำลังอำนาจที่สำคัญ ดังนั้น ในมิติการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างความประสานสอดคล้องในการปฏิบัติการ และถือเป็นหัวใจสำคัญในการบูรณาการปัจจัยองค์ประกอบการปฏิบัติการร่วมให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในปัจจุบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งขีดความสามารถของชาติด้านการทหารและส่งผลให้ประเทศไทยมีความมั่นคงของกำลังอำนาจแห่งชาติ ต่อไป

ในอดีตที่ผ่านมาถึงแม้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ มีการจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย แต่กองทัพไทยให้ความสำคัญต่อหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม ค่อนข้างน้อยไม่เคยนำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ขาดการฝึกการปฏิบัติการบูรณาการระหว่างเหล่าทัพ นอกจากนั้นแต่ละเหล่าทัพยังยึดหลักนิยมการปฏิบัติการรบของตนเองเป็นหลัก การรวบรวมขาดการประสานสอดคล้องทำให้เกิดความผิดพลาดของการปฏิบัติเมื่อทำการรบร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติการรบที่สมรภูมิมรเมเกล้า ที่กองทัพอากาศใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดลงในพื้นที่ปฏิบัติการของกองกำลังของกองทัพบก ก่อให้เกิดความสูญเสียเป็นอย่างมาก

๑.๒.๒ ปัจจัยด้านนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทย ต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสถานการณ์ปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นตรงกันว่า นโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทย มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติของกองทัพไทย ที่สอดคล้องตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ปัจจุบันนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทยใช้การกำหนดด้วยนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำ ในนโยบายดังกล่าวประกอบด้วย ๑๗ นโยบายหลัก มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบนโยบายให้กับหน่วยงาน และส่วนราชการอย่างชัดเจน จะพบว่าในทุกนโยบายด้านความมั่นคงจะมีส่วนที่กองทัพเข้าไปเกี่ยวข้องและร่วมปฏิบัติกับหน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาด้านความมั่นคงไม่ได้มีเพียงด้านการทหารซึ่งใช้กำลังและยุทธโศปกรณ์สำหรับการรบเท่านั้น แต่ยังมีปัญหาความมั่นคงของประเทศด้านอื่นที่ไม่ใช่การใช้กำลังกองทัพไทยจึงมีภารกิจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการช่วยเหลือประชาชน จึงทำให้กองทัพจะต้องพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมให้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าวด้วยการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยที่กำลังพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ แต่การบูรณาการภายในกระทรวงกลาโหม หรือระหว่างเหล่าทัพเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้

นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น นอกจากการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยควรจะต้องกำหนดกลไกในการปฏิบัติการร่วมระหว่างพลเรือน ทหาร และเอกชนที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นเพื่อให้เกิดการบูรณาการครบถ้วนรอบด้านในทุกมิติ

๑.๒.๓ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่า วัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กองทัพไทยต้องทบทวนหลักนิยมทางทหาร ในข้อคำถามนี้มีสิ่งที่ต้องพิจารณา ๓ ประการ ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย: วัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย ประกอบด้วย การปกป้องเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และผลประโยชน์ของชาติ, การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ, การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน รวมถึงรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน กรอบแนวคิดเดิมในการกำหนดวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย เน้นไปที่การรักษาความมั่นคงและความสงบภายในประเทศ การเตรียมความพร้อมในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นภายในประเทศหรือจากภายนอก เช่น การป้องกันการรุกรานทางทหาร การต่อต้านการก่อการร้ายในพื้นที่ต่าง ๆ และการรักษาสถานการณ์ความสงบ ซึ่งในปัจจุบันความมั่นคงของโลก ไม่ได้มุ่งเน้นที่การทำสงครามเพื่อยึดครองประเทศอื่นเพื่อขยายอิทธิพลและสร้างอำนาจแห่งชาติ แต่เป็นการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจมายังประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา

๒) สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม: สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดสงครามสามารถเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ ความขัดแย้งทางศาสนา และความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ทั้งนี้การเรียนรู้และการประเมินความเสี่ยงในสิ่งแวดล้อมเหล่านี้มีความสำคัญเพื่อการจัดการวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

๓) รูปแบบของสงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน: สงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบันมักมีลักษณะที่ซับซ้อนและหลากหลาย การสงครามไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในรูปแบบการสู้รบในสนามรบแบบดั้งเดิมอีกต่อไป แต่มีการปฏิบัติการรบหลายมิติในระดับยุทธการ และการใช้กำลังทหาร

ร่วมกับกำลังอำนาจด้านอื่น ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการทำสงครามทางไซเบอร์ การใช้กำลังอย่างต่อเนื่องในการทำสงครามทางการค้า การต่อสู้กับอุปสรรคทางสังคม เป็นต้น

จากวัตถุประสงค์ทางทหาร สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามที่เปลี่ยนแปลงไป หลักนิยมในการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย อาจต้องการการปรับปรุงเพื่อเพิ่มมิติการปฏิบัติการทางทหารที่สอดคล้องและครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลให้กองทัพไทยมีความต้องการการพัฒนาในหลายด้าน เช่น การพัฒนาทักษะทางทหารเพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนขึ้น การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกำลังทางทหารและกำลังต่าง ๆ ในการระดมทุนและการสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางทหารที่ทันสมัย และการสร้างกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมทางทหารและสถานการณ์สงครามที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสมัยปัจจุบัน

๑.๒.๔ ปัจจัยด้านภัยคุกคามทางทหารและรูปแบบภัยคุกคามในสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่าในสภาวะปัจจุบัน ภัยคุกคามทางทหารมีความหลากหลาย หากพิจารณาจากมิติการปฏิบัติการทางทหาร ในหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับร่างเพื่อตรวจสอบ) ภัยคุกคามในปัจจุบันมีความแตกต่าง และส่งผลกระทบต่อกองทัพไทย ได้มากกว่า ๑ มิติ ในเวลาเดียวกัน รูปแบบของภัยคุกคามและผลกระทบต่อปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้

๑) ความขัดแย้งและความท้าทายทางภูมิศาสตร์: ปัจจุบันมีการขัดแย้งทางภูมิศาสตร์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้กองทัพไทยต้องมีการปฏิบัติการในสภาวะที่ซับซ้อน เช่น การดั่งกำลังฉุกเฉินเพื่อรักษาความมั่นคงในพื้นที่โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน

๒) การแทรกแซงทางไซเบอร์: การโจมตีทางไซเบอร์ก็เป็นภัยคุกคามที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ซึ่งอาจสร้างผลกระทบที่รุนแรงต่อระบบโทรคมนาคมทหารและความสามารถในการสื่อสารของกองทัพ

๓) การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการขัดขวางการดำเนินการ: การละเมิดสิทธิมนุษยชนและการขัดขวางการดำเนินการของกองทัพอาจเป็นภัยคุกคามที่ต้องระวัง เช่น การปฏิบัติในพื้นที่ ที่กองทัพไทยดำเนินการ หรือการใช้กำลังที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔) การสร้างความไม่มั่นคงในระบบการเมือง: ความไม่มั่นคงในระบบการเมืองอาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติการของกองทัพไทย โดยเฉพาะในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงการเมืองที่ไม่เป็นไปตามระเบียบหรือมีการโจมตีต่อสถาบันรัฐบาล

การเฝ้าระวัง และการเตรียมความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญในการรับมือกับภัยคุกคามทางทหารในสภาวะการณ์ปัจจุบัน กองทัพไทยต้องมีการฝึกซ้อมในการปฏิบัติการร่วม และการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหารรองรับภัยคุกคามทุกมิติ กองทัพไทยอาจจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักนิยมเพื่อการปฏิบัติการด้านไซเบอร์ เพราะมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการโจมตีทางไซเบอร์ไปยังระบบควบคุมป้องกันภัยแบบเครือข่ายมากขึ้น นอกจากนี้เรายังพบว่าต่างประเทศได้นำเทคโนโลยีการปฏิบัติการทางอวกาศเข้ามาใช้ในทางทหาร เช่น การใช้ดาวเทียมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้งานด้านการข่าว และการใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร สัญญาณการควบคุมอากาศยานไร้คนขับและโดรน เพื่อการสำรวจและโจมตีฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีนโยบายในการต่อสู่กรรณประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแย่งชิงอำนาจ หรือเพิ่มพลังอำนาจแห่งชาติ แต่ประเทศไทยยังคงต้องมีศักยภาพในการปกป้องตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ในยุคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารอย่างก้าวกระโดด

๑.๒.๕ ปัจจัยด้านขีดความสามารถของกองทัพต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กองทัพไทยมีการจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย แต่ยังไม่สามารถนำมาสรุปใช้ในการปฏิบัติจริง ขาดรูปแบบการปฏิบัติการร่วมที่ชัดเจน ไม่เคยนำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมมาใช้ในการฝึก ทำให้ไม่ทราบปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติการสื่อสารระหว่างเหล่าทัพ และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน นอกจากนี้ยังไม่สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อยอดหลักนิยม ส่งผลให้การปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยมีประสิทธิภาพต่ำหากมีการเกิดสถานการณ์การรบ

จากแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (แผนที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ) พบว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถทางทหาร โดยกำหนดในกลยุทธ์ที่ ๑ เตรียมกำลังและใช้กำลังเพื่อการป้องปราม แก้ไข และยุติความขัดแย้งด้วยการปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก ขีดความสามารถของกองทัพ และกลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนาระบบควบคุมบังคับบัญชา และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ราชการทั่วไป ให้สามารถปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง

หน่วยงานในกระทรวงกลาโหม และหน่วยงานความมั่นคง กองบัญชาการกองทัพไทยได้ตอบรับกลยุทธ์ดังกล่าว โดยระบุในแผนปฏิบัติการกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพ รวมทั้ง พัฒนาขีดความสามารถ ศบท. แนวความคิดในการใช้กำลังการปฏิบัติการร่วม ในการปฏิบัติจริงการกำหนดยุทธศาสตร์ทหารต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการร่วมที่จะทำให้ผู้นำทางทหารของกองทัพไทยในระดับต่าง ๆ สามารถนำพากองทัพไทยพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันและในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน ทำให้กองทัพต้องมีความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ออกแบบโดยบูรณาการขีดความสามารถเข้าด้วยกันเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ทางทหารและของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติการร่วมเป็นมิติหนึ่งในการบูรณาการขีดความสามารถของกองทัพให้สามารถดำเนินการต่อเป้าหมายร่วม โดยที่แต่ละเหล่าทัพไม่จำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถที่ซ้ำซ้อนกันโดยไม่จำเป็น การปฏิบัติการร่วมควรเริ่มจากการพัฒนาแนวความคิดในการปฏิบัติการร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงไปสู่อนาคตของการปฏิบัติการร่วมภายใต้กรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์และสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคต ซึ่งแนวคิดนี้จะนำไปสู่หลักนิยม การกำหนดโครงสร้างและขนาดของกำลัง และขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วม ทำให้สามารถระบุงค์ความรู้และกรอบการพัฒนากองทัพให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒.๖ ปัจจัยด้านทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต ในการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านมีความคิดเห็นตรงกันว่าปัจจัยด้านทฤษฎีทางทหารมีการนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักนิยมของแต่ละเหล่าทัพอยู่แล้ว และการถอดบทเรียนจากประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต สามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยได้ ซึ่งปัจจุบันแต่ละเหล่าทัพมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักนิยมของตนเองเมื่อพิจารณาจากกระบวนการพัฒนาหลักนิยม พบว่าการศึกษาทบทวนทฤษฎีทางทหาร และการถอดบทเรียนจากประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีตอยู่ในขั้นตอนแรก คือขั้นตอนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมกับเทคโนโลยีทางทหาร ภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศ และขีดความสามารถของกองทัพไทย เพื่อนำมาพัฒนาหรือกำหนดหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยต่อไป ตามวงจรกระบวนการพัฒนาหลักนิยม

๑.๒.๗ แนวทางการปรับปรุงหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย จากสถานการณ์การสู้รบปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการรบ และขยายขอบเขต การปฏิบัติการไปยังอวกาศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า สถานการณ์ สู้รบในปัจจุบันประเทศคู่สงครามได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารทั้งในการพัฒนายุทโธปกรณ์ให้มีความทันสมัย มีการใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจที่มีกำลัง อำนาจทางเศรษฐกิจ และมีขีดความสามารถในการพัฒนายุทโธปกรณ์ด้วยตนเอง รวมถึงการพัฒนา ใช้ระบบเครือข่ายควบคุมสั่งการงานของยุทโธปกรณ์ อีกทั้งยังขยายขีดความสามารถทางอวกาศเพื่อ ได้เปรียบทางการรบต่อฝ่ายตรงข้าม เช่น ในกรณีสงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับประเทศยูเครน และ สงครามระหว่างประเทศอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส เป็นต้น

สำหรับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย มีความจำเป็นต้อง จัดทำใหม่ให้มีความชัดเจนครอบคลุมถึงภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หลักนิยมการปฏิบัติการ ร่วมของกองทัพไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นเล่มที่ถูกจัดทำขึ้นโดยคณะทำงานจากกรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นเพียงฉบับร่างเพื่อตรวจสอบยังมิได้ประกาศใช้จริง แนวคิดใน การปฏิบัติการร่วม ยังไม่ครอบคลุมการสงครามในมิติไซเบอร์ และอวกาศ ซึ่งเป็นมิติการปฏิบัติการรบ ที่ประเทศคู่สงครามในภูมิภาคอื่น ๆ ใช้ในการทำสงครามในปัจจุบัน

ตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๐) ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย จำนวน ๑๗ นโยบาย ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๒ เกี่ยวกับการ ปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ และการพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศเป็นนโยบาย ที่มุ่งเน้นการปกป้อง รักษา และแก้ไขปัญหาคู่ภัยที่กระทบต่ออธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ของกองทัพและหน่วยงาน ด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง เพื่อการป้องกันประเทศในอนาคต ผ่านการเตรียมกำลังเชิงยุทธศาสตร์และ พัฒนาจังหวัดและหน่วยงานความมั่นคงไปสู่ความทันสมัย โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ สามารถรองรับปฏิบัติการทางไซเบอร์และอวกาศ โดยมีกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานเจ้าภาพ จะเห็นได้ว่าในระดับนโยบายหลักได้ให้ความสำคัญกับมิติไซเบอร์และมิติอวกาศซึ่งเป็นการนำเอา เทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ประโยชน์เช่นเดียวกับการสู้รบระหว่างประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ดังนั้น การพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย จึงมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ

แต่จะต้องศึกษาบทวนปัจจัยต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการปฏิบัติการทางทหารของกองทัพไทยมากกว่า ๑ มิติ ในการทำสงครามร่วมกัน นอกจากนั้นยังคงต้องมีการประกาศใช้ รวมถึงนำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทยไปทดสอบใช้ในการฝึกซ้อมกองทัพไทย เพื่อหาข้อบกพร่องและโอกาสพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามวงรอบของกระบวนการพัฒนาหลักนิยม

๒. ผลการสนทนากลุ่ม (Focus group)

แบบสอบถามการสัมภาษณ์ประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิด (Opened End Questions) จำนวน ๗ ข้อคำถาม ผลการสัมภาษณ์ดังนี้

๒.๑ ลักษณะกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน ๕ ท่าน ครอบคลุมทั้งในส่วน กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งทุกท่านปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร กลุ่มประชากรจากกองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน ๒ ท่าน ปฏิบัติงานที่กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และศูนย์ไซเบอร์ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ประชากรจากกองทัพบกปฏิบัติงานที่กรมยุทธการทหารบก ประชากรจากกองทัพเรือ ปฏิบัติงานที่กรมยุทธการทหารเรือ และประชากรจากกองทัพอากาศปฏิบัติงานที่ศูนย์ปฏิบัติการทางอวกาศ กองทัพอากาศ ทุกท่านมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย และการฝึกผสมระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมิตรประเทศ รายละเอียดในตารางที่ ๔.๓

ลำดับที่	หน่วยงาน	ชั้นยศ	ตำแหน่ง/ตำแหน่งขณะรับราชการ
๑	ศชบ.ทหาร	น.อ.	ผอ.กยช.ศชบ.ทหาร บก.ทท.
๒	ยก.ทหาร	พ.อ.	ผอ.กพร.สนผ.ยก.ทหาร บก.ทท.
๓	ยก.ทบ.	พ.อ.	ผอ.กอง.ยก.ทบ.
๔	ยศ.ทร.	น.อ.	ผอ.กคป.สปก.ทร.
๕	ศปอว.ทอ.	น.อ.	ผอ.กปทว.ศปอว.ทอ.
	รวม ๕ ท่าน		

ตารางที่ ๔.๓ ข้อมูลลักษณะประชากรในการวิจัยกลุ่มสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๒.๒ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๒.๒.๑ ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติต่อการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย

ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะของกลุ่มประชากรในการวิจัย มีข้อคิดเห็นสอดคล้องและสนับสนุนกันโดยมีการทบทวนนิยามของผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งในเป้าหมาย (ENDs) ของยุทธศาสตร์ชาติ มีผู้อ้างถึงคู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๓ วิทยาลัยการป้องกันราชอาณาจักร ที่ได้ให้คำนิยามของผลประโยชน์แห่งชาติ คือ “แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบจากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียไม่ได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจดังบรรดาความมั่นคงทั้งหลายที่พึงจะมี” และอ้างถึงยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ ที่ได้ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกราช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ จากคำนิยามข้างต้นมีความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับ เอกราช และอธิปไตยของชาติ ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์ของปฏิบัติการทางทหารที่ต้องการสร้างความมั่นคง ปลอดภัยให้กับประเทศชาติ การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยของประเทศ นำไปการดำรงไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของประเทศ ซึ่งถูกระบุไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและผลประโยชน์ของชาติ

๒.๒.๒ ปัจจัยด้านนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทย ต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

ในการสนทนากลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในมุมมองของกรอบนโยบายทางการเมือง เนื่องจากใช้เป็นตัวกำหนดยุทธศาสตร์และแผนความมั่นคงด้านต่าง ๆ ของประเทศ เมื่อพิจารณาจาก นโยบาย รมว.กท. ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายจากฝ่ายการเมืองด้านความมั่นคงของไทยที่มีความชัดเจนที่สุดในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ในส่วนนโยบายทั่วไป ประกอบด้วย ๓ ประเด็นหลัก คือ การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ การพัฒนาระบบการบริหารราชการของ กท. และเหล่าทัพ และการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ในส่วนของนโยบายเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นที่ต้องมีการเร่งรัดการดำเนินการตามที่รัฐบาล

ได้แถลงนโยบายไว้ต่อที่ประชุมรัฐสภา ซึ่งหากพิจารณาในเนื้อหาของนโยบายฯ ทั้งสองส่วนข้างต้น จะพบว่า ไม่ได้มีการระบุเรื่องของการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยอย่างชัดเจน แต่ในผู้ร่วมวิจัยมีความเห็นต่างออกไปว่าควรพิจารณาในรายละเอียด เนื่องจากนโยบายทางการเมืองเป็นเพียงกรอบสำหรับให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปจัดทำแผนให้สอดคล้องกับนโยบายที่ทางสภามีมติเห็นชอบ เมื่อได้นโยบายมาแล้วกองทัพไทยโดยกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ จะนำไปดำเนินกิจกรรมตามขอบเขตภารกิจของตนเองตามลำดับลงมา และมีผู้ร่วมสนทนาจากกองบัญชาการกองทัพไทย ให้ความเห็นว่านโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

๑) กำหนดทิศทางและเป้าหมาย โดยนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นกรอบให้กองทัพไทยนำไปปฏิบัติในการปฏิบัติการร่วม เช่น นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายความมั่นคงชายแดน นโยบายความมั่นคงทางทะเล

๒) กำหนดกรอบการดำเนินงาน โดยนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง จะระบุกำหนดกรอบการดำเนินงาน วิธีการ และมาตรการต่าง ๆ ที่กองทัพไทยต้องปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงของประเทศ เช่น กฎหมายความมั่นคง แผนความมั่นคง มาตรการรักษาความปลอดภัย

๓) จัดสรรทรัพยากร นโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง กำหนดการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ กำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยี ที่กองทัพไทยใช้ในการปฏิบัติการร่วม เช่น งบประมาณกลาโหม แผนพัฒนากองทัพ โครงการจัดหายุทโธปกรณ์

๔) กำหนดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ นโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง กำหนดความสัมพันธ์กับต่างประเทศ กลไกความร่วมมือ และพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่กองทัพไทยต้องปฏิบัติ เช่น นโยบายต่างประเทศ ความสัมพันธ์ทวิภาคี ความร่วมมือพหุภาคี

๕) ควบคุมและกำกับดูแล นโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคง กำหนดกลไกการควบคุมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล การปฏิบัติการของกองทัพไทย เช่น คณะรัฐมนตรี รัฐสภา องค์การอิสระ กลไกตรวจสอบภายในกองทัพของรัฐบาล

๒.๒.๓ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

กลุ่มสนทนาร่วม ได้แสดงข้อคิดเห็นโดยให้เริ่มพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมทางทหารในสถานการณ์สู้รบปัจจุบัน จะพบว่ามีประเด็นสำคัญที่เป็นปัจจัยสนับสนุนไปสู่การเกิดสงครามในอนาคต เช่น การเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับโลก การปรับสมดุลในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐต่อรัฐอันเกิดจากปัญหาเขตแดน ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงกระแสโลกาภิวัตน์รวมถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด (Disruptive Technology) ส่งผลให้รูปแบบของสงครามในปัจจุบันและอนาคตเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต รูปแบบของสนามรบจะขยายตัวจากมิติทางบก เรือ และอากาศ ไปสู่มิติการรบด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านไซเบอร์และด้านอวกาศ เป็นต้น ดังนั้น การสนธิกำลังรวบรวมเพื่อทำการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารในทุกมิติหรือที่เรียกว่า Hybrid Warfare จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำสงครามในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้

๒.๒.๔ ปัจจัยด้านภัยคุกคามทางทหารและรูปแบบภัยคุกคามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ภัยคุกคามทางทหาร ในอดีตมักเกิดขึ้นในรูปแบบของสงครามระหว่างรัฐที่นำกำลังเข้าสู้รบกันเพื่อผลประโยชน์ของชาติด้านต่าง ๆ อาทิ อำนาจ ดินแดน และทรัพยากร นับจากภายหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา ภัยคุกคามทางทหาร มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบที่สามารถเกิดขึ้นได้จากตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าภัยคุกคามทางทหารในสภาวะการณ์ปัจจุบันและในอนาคตจะมีทั้งภัยคุกคามที่เป็นรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ ดังนั้น การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยจึงควรมุ่งเน้นการปฏิบัติการร่วมเพื่อรองรับภัยคุกคาม ทั้งด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การรักษาความปลอดภัยด้านไซเบอร์ และการปฏิบัติการด้านอวกาศ ภัยคุกคามทางทหารเหล่านี้ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

๑) ความซับซ้อนของการปฏิบัติการ ในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นจากความซับซ้อนของภัยคุกคามเอง และจากเทคโนโลยีนำสมัยที่ใช้ในการปฏิบัติการร่วม กองทัพไทยต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภาคประชาชนในการปฏิบัติการร่วมที่อาจจะมีไม่เพียงแต่กองทัพไทยในการปฏิบัติเท่านั้น

๒) ความต้องการด้านทรัพยากร การรับมือกับภัยคุกคามทางทหารรูปแบบใหม่ ต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ กำลังพล เครื่องมือ และการฝึก รวมถึงการจัดโครงสร้าง ภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของกำลังพลแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติการร่วม

๓) การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ กองทัพไทยต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้กองทัพไทยมีขีดความสามารถของกำลังพลรวมถึงยุทธโศปกรณ์ในการป้องกัน และต่อต้านภัยคุกคามเหล่านั้น

๔) ความร่วมมือระหว่างประเทศ การรับมือกับภัยคุกคามทางทหารบางประเภท จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากต่างประเทศในการที่จะใช้กลไกทางเศรษฐกิจ กลไกทางสังคม รวมถึงกลไกทางการทูต เพื่อป้องกันและขจัดภัยคุกคามทางทหาร ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการใช้กลไกเหล่านี้เพิ่มมากขึ้นในอันดับแรกเมื่อเกิดข้อขัดแย้ง เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียทางกายภาพ และชีวิตประชาชน

สรุปได้ว่าภัยคุกคามทางทหารในปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลาย ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในหลาย ๆ ด้าน กองทัพไทยต้องปรับตัว พัฒนากลยุทธ์ พัฒนาการปฏิบัติการทางทหารในด้านไซเบอร์และเทคโนโลยีอวกาศ รวมถึงแสวงหาความร่วมมือจากมิตรประเทศ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามเหล่านี้

๒.๒.๕ ปัจจัยด้านขีดความสามารถของกองทัพต่อการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

กลุ่มผู้ร่วมสนทนา แสดงความคิดเห็นแต่ละหน่วยงานมีการประเมินยุทธศาสตร์ รวมถึงการกำหนดขีดความสามารถที่ต้องการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อเป้าประสงค์ที่ต้องการของ บก.ทท. และเหล่าทัพแต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติการร่วม คือการร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อพิจารณาถึงขีดความสามารถสำคัญที่จำเป็นและส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การระบุถึงรูปแบบการควบคุมบังคับบัญชา และระบบอำนวยการยุทธ์ร่วมที่มีความเหมาะสมสำหรับกองทัพไทยขีดความสามารถของกองทัพในการปฏิบัติการร่วม ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การเตรียมกำลังของแต่ละเหล่าทัพ โดยแต่ละเหล่าทัพ สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม มีความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินและภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการร่วม คือการสามารถเห็นภาพสถานการณ์แบบ Real time หรือ Near real time เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้อย่างทันเวลาและถูกต้อง ตามแนวคิด Network Centric Operations (NCO) แต่การเพิ่มขีดความสามารถของเหล่าทัพต่าง ๆ ยังไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการทำงานร่วมกัน (Interoperability) ระหว่างเหล่าทัพมากเท่าที่ควร ส่วนมากเป็นการเสริมขีดความสามารถภายในเหล่าทัพตนเอง ระบบยุทธโศปกรณ์แยกกันควบคุม มีความยากลำบากใน

การเชื่อมโยงข้อมูลจากเซนเซอร์ต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเหล่าทัพ มานำเสนอให้เห็นภาพพร้อมกันที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร จึงเห็นควรให้แต่ละเหล่าทัพมุ่งเน้นขีดความสามารถในด้านการทำงานร่วมกันได้ของระบบอาวุธที่จัดหาเข้าประจำการเพิ่มมากขึ้น พิจารณาแยกซื้อตามขีดความสามารถที่แต่ละเหล่าทัพต้องการได้ แต่ต้องสามารถรองรับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับส่วนราชการอื่นด้วย

๒.๒.๖ ปัจจัยด้านทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต ในการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

ผู้เข้าร่วมการสนทนา ให้ข้อคิดเห็นต่อการศึกษาทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบ และการปฏิบัติการร่วมในอดีต ล้วนเป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพ เตรียมความพร้อม และรับมือกับภัยคุกคามในปัจจุบันและอนาคต ได้ดังนี้

๑) ศึกษาบทเรียนจากอดีต

๑.๑) วิเคราะห์กลยุทธ์และยุทธวิธี เป็นการศึกษา วิเคราะห์กลยุทธ์และยุทธวิธีที่ใช้ในสงครามในอดีต ทั้งที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อนำมาปรับใช้กับรูปแบบการรบในปัจจุบันและอนาคต

๑.๒) ศึกษาปัจจัยแห่งชัยชนะและความพ่ายแพ้ โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อชัยชนะและความพ่ายแพ้ในสงครามในอดีต เช่น การบังคับบัญชา กำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ สภาพภูมิประเทศ สภาพอากาศ กำลังใจ ฯลฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๓) ศึกษาประวัติศาสตร์การสู้รบของกองทัพไทย การศึกษาบทเรียนจากประวัติศาสตร์การสู้รบของกองทัพไทยในอดีตสามารถนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

๒) พัฒนากลยุทธ์และยุทธวิธี

๒.๑) กลยุทธ์ พัฒนากลยุทธ์การปฏิบัติการร่วมที่สอดคล้องกับภัยคุกคามในปัจจุบันและอนาคต โดยกลยุทธ์ต้องมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ และรองรับรูปแบบการรบที่หลากหลาย

๒.๒) ยุทธวิธี พัฒนายุทธวิธีปฏิบัติการร่วมที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ ยุทธวิธีต้องมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว แม่นยำ และลดการสูญเสีย

๒.๓) การฝึกอบรม ฝึกอบรมกำลังพลให้มีความรู้ความเข้าใจในกลยุทธ์ และยุทธวิธีการปฏิบัติการร่วม รวมถึงฝึกทักษะการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) พัฒนาระบบการบังคับบัญชาและการควบคุม

๓.๑) ระบบบังคับบัญชา พัฒนาระบบบังคับบัญชาที่มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ รองรับการปฏิบัติการร่วมแบบบูรณาการ

๓.๒) การสื่อสาร พัฒนาระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รองรับ การสื่อสารที่รวดเร็ว แม่นยำ และปลอดภัย

๓.๓) การตัดสินใจ พัฒนาระบบการตัดสินใจที่รวดเร็ว แม่นยำ และ สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยนำข้อมูลต่าง ๆ เช่น ทรัพยากร พื้นที่การรบ และสภาพอากาศมา วิเคราะห์ ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) พัฒนาเทคโนโลยีไซเบอร์ (Cyber Technology)

๔.๑) เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึง โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการปฏิบัติการร่วม เช่น ระบบบังคับบัญชา การสื่อสาร การข่าวกรอง ฯลฯ ให้ทุกศูนย์ควบคุมบังคับบัญชาใช้ข้อมูลร่วมกันได้

๔.๒) อารุธยุทโธปกรณ์ พัฒนาอารุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ รองรับรูปแบบการรบที่หลากหลาย

๔.๓) ระบบป้องกันประเทศ พัฒนาระบบป้องกันประเทศที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ รองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ระบบต่อต้านอากาศยานไร้คนขับ เป็นต้น

๔.๔) ความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) พัฒนาขีดความสามารถ ทั้งในส่วนของการกำลังพล และเครื่องมือรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ ให้สามารถตรวจวิเคราะห์และ ตรวจจับพฤติกรรมผิดปกติต่าง ๆ ที่เป็นภัยคุกคามทางไซเบอร์

๕) เสริมสร้างความร่วมมือ

๕.๑) ความร่วมมือภายในประเทศ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง เหล่าทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการการปฏิบัติการร่วม รวมถึง เสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางทหาร

๕.๒) ความร่วมมือต่างประเทศ เสริมสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศ เพื่อเพิ่มพลังอำนาจแห่งชาติ ในการที่จะรักษาอธิปไตยของชาติ

๒.๒.๗ แนวทางการปรับปรุงหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย จากสถานการณ์การสู้รบปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการรบ และขยายขอบเขตการปฏิบัติการไปยังอวกาศ

ผู้ร่วมสนทนา ให้ข้อคิดเห็นว่า การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจโลกระหว่างสหรัฐอเมริกาฝ่ายหนึ่ง กับจีนและรัสเซียอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้เทคโนโลยีทางทหารที่ใช้ในการทำสงครามพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การสู้รบทำสงครามมีความซับซ้อนมากขึ้น การใช้ระบบอินเทอร์เน็ต การโจมตีทางไซเบอร์ สงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร เห็นได้จากสงครามรัสเซียและ ยูเครน และสงครามอิสราเอลและปาเลสไตน์ มีการนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการทำสงคราม ซึ่งต้องใช้ห้วงอวกาศร่วมกันในการปฏิบัติการ ทำให้มิติในการทำสงครามความหลากหลายและมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยควรมีการปรับปรุงโดยการพัฒนามิติการรบที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการปฏิบัติการในสาขาปฏิบัติการอวกาศบรรจุเป็นสาขาหนึ่งของการรบ มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่กำลังพลทุกระดับชั้นให้มีความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เป็นฐานข้อมูล ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีอุปกรณ์ด้านอวกาศเทียบเท่ากับประเทศมหาอำนาจหรือประเทศพัฒนาแล้ว กองทัพต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาขาการทำสงครามดังกล่าว และนำเข้าเป็นสาขาหนึ่งของการปฏิบัติการร่วม เพื่อการพัฒนาแนวคิดการปฏิบัติการร่วมของ ศบท. การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เป็นหลักการที่ทำให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นใช้ประกอบการพิจารณาสั่งการ รวมไปถึงผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจเพื่อนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการกิจ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มภัยคุกคามด้านการทหารในอนาคตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วม เพื่อให้ทราบปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย และการศึกษาพื้นฐานหลักนิยม กระบวนการพัฒนาหลักนิยมของกองทัพต่างประเทศและกองทัพไทย จากนั้นทำการเปรียบเทียบกับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ค.ศ.๒๐๑๗ (พ.ศ.๒๕๖๐) ซึ่งถือว่าเป็นประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบของการปฏิบัติการทางทหารของประเทศไทย เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ซึ่งจะเป็นข้อมูลขั้นต้นในการพัฒนาเป็นหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยต่อไป

สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสถานการณ์ปัจจุบัน แนวโน้มภัยคุกคามด้านการทหารในอนาคตที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติการร่วม

ประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติไว้อย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามห้วงเวลาของการเลือกตั้ง และได้พรรคการเมืองใดก็ตามมาจัดตั้งเป็นรัฐบาล ย่อมจะต้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมทั้งกำหนดให้แต่ละหน่วยงานของรัฐต้องกำหนดแผนปฏิบัติการด้านให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติเช่นเดียวกัน ทำให้

ประเทศไทยมีแนวทางชัดเจนในการดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการทบทวนแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐ ทุก ๆ ๕ ปี เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกซึ่งถือเป็นผลดีและมีความอ่อนตัวสูง

จากการตรวจสอบ/วิเคราะห์/ประเมิน ภัยคุกคามในปัจจุบันและแนวโน้มสำคัญในอนาคต ปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ยังคงเป็นปัญหาหลักที่เกิดขึ้นและยังจะเกิดขึ้นต่อเนื่อง กล่าวคือการแข่งขันทางการทหารระหว่างกลุ่มประเทศที่มีประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปเป็นผู้นำ กับกลุ่มประเทศที่มีประเทศจีนและประเทศรัสเซียเป็นผู้นำ ซึ่งปัจจุบันมีการกระทบกระทั่งกันในพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น มีการแข่งขันการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการทหาร ผลิตยุทธโศปกรณ์ที่มีความรุนแรงมากขึ้นในการสู้รบ เช่น อาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง (Weapon of Mass Destruction: WMD) เป็นต้น การวิจัยพัฒนาด้านอวกาศ มีแนวโน้มถูกนำมาใช้ในทางทหารเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้าม ภัยคุกคามด้าน Cyber มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและขยายตัวรวดเร็วขึ้น ในภูมิภาคอาเซียนการแข่งขันทางการค้าการลงทุนยังคงมีอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญคือปัญหาการสู้รบภายในของประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ประเทศเมียนมา เป็นต้น ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรง ย่อมส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความมั่นคงของภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีพรมแดนติดต่อกัน ในส่วนของประเทศไทยนั้นยังคงมีปัญหาปัญหาเส้นเขตแดนและเขตน่านน้ำกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นปัญหาด้านความมั่นคงเดิมที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรบ จากใช้มิติการปฏิบัติการร่วมแบบเดิม เป็น Hybrid warfare (Multi Domain Operations) ทำให้การเกิดสงครามในรูปแบบใหม่ ซึ่งกลายเป็นสงครามที่กระทำต่อภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เกิดบริบทเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติการร่วม ของกองทัพไทยจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อการประสานสอดคล้องและบูรณาการการใช้อำนาจให้เหมาะสมกับภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

หลักนิยมและการเปรียบเทียบหลักนิยมปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย กับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา

โดยการนำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับร่างเพื่อตรวจสอบ) เปรียบเทียบกับหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๒๐๑๗ (พ.ศ. ๒๕๖๐) พบว่าหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของทั้งสองประเทศมีความคล้ายกันเพียงบางส่วน โดยหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม

กองทัพไทย มีเนื้อหาส่วนใหญ่อธิบายหลักการ แนวคิด และกระบวนการของการปฏิบัติการร่วม ไม่มีรายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้บังคับบัญชา และบทบาทของหน่วยงานในกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญสำหรับหน่วยงานและผู้บังคับบัญชา อย่างไรก็ตามหลักนियมการปฏิบัติการร่วม กองทัพสหรัฐอเมริกาจะถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของสหรัฐอเมริกาเองที่เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุก ส่วนของประเทศไทยเป็นยุทธศาสตร์เชิงรับ ประกอบกับประเทศไทยในฐานะประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีงบประมาณด้านกลาโหมอย่างจำกัดมาก ทำให้ต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการกำหนดหลักนियมการปฏิบัติการร่วมให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของประเทศไทย และตามบริบทของประเทศไทยในสังคมโลก ซึ่งมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม คณะผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญ จำนวน ๗ หัวข้อ คือ

๑. ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ
๒. ปัจจัยด้านนโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทย
๓. ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน
๔. ปัจจัยด้านภัยคุกคามทางทหารและรูปแบบภัยคุกคามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน
๕. ปัจจัยด้านขีดความสามารถของกองทัพ
๖. ปัจจัยด้านทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต
๗. ปัจจัยด้านการสู้รบปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการรบ และขยายขอบเขตการปฏิบัติการไปยังอวกาศ

จากนั้นนำมาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) และการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) สรุปได้ว่า กลุ่มประชากรทั้งสองกลุ่ม มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าปัจจัยด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ ปัจจัยด้านนโยบายทางการเมืองของประเทศ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงคราม ปัจจัยด้านภัยคุกคามทางทหาร ปัจจัยด้านขีดความสามารถของ

กองทัพในการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ปัจจัยด้านทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต และปัจจัยด้านสภาวะการณ์สู้รบในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญกับการพัฒนาการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย นอกจากนี้ควรพิจารณาภัยคุกคามสมัยใหม่จากมิติไซเบอร์ และอวกาศที่กำลังถูกพัฒนาใช้ในการสงครามในรูปแบบ Hybrid Warfare อย่างกว้างขวาง ถึงแม้ประเทศไทยไม่มีนโยบายในการขยายอำนาจโดยการรุกรานประเทศอื่น แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ที่ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามด้านความมั่นคงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อีกทั้งภัยคุกคามในรูปแบบใหม่จากเทคโนโลยีไซเบอร์ และเทคโนโลยีอวกาศ กองทัพไทยในฐานะหน่วยงานความมั่นคงหลักจะต้องพัฒนาการปฏิบัติการร่วมที่เหมาะสมรองรับภัยคุกคามของประเทศในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการศึกษาวิจัยการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วม ซึ่งเป็นงานวิจัยที่จัดทำโดยข้าราชการกองทัพไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในภาพรวมเพื่อศึกษากระบวนการจัดทำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย ให้สามารถนำไปใช้ได้จริง ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วม ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการร่วมอย่างแท้จริง สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. การนำหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งหลักนิยม ตำรา คู่มือการฝึก เอกสารต่าง ๆ กองทัพไทยมีต้นแบบมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ประเทศไทยมีบริบทของการป้องกันประเทศที่แตกต่างกันมาก การจะได้มาซึ่งคู่มือหรือหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยจึงจำเป็นต้องได้มาจากการฝึกการปฏิบัติการร่วมเป็นหลัก ซึ่งการฝึกศึกษาในระดับกองทัพไทย ต้องมีการฝึกผสมเหล่าทัพเข้ามาด้วย เพื่อกำลึงพลเกิดความคุ้นชิน เกิดองค์ความรู้ และการเกิดการประสานสอดคล้องกันในการปฏิบัติ

๒. การเพิ่มมิติการปฏิบัติการร่วม อันได้แก่ มิติทางบก มิติทางทะเล มิติทางอากาศ การปฏิบัติการข่าวสาร มิติทางอวกาศ และมิติทางไซเบอร์ ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีต่าง ๆ มีความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด ในอนาคตอันใกล้อาจจะต้องมองมิติปัญญาประดิษฐ์ (AI) มามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างการรับรู้ (Cognitive) ให้กับคนในประเทศ

๓. ความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา ควรจะต้องมีการออกกฎหมายอย่างชัดเจนเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่สถานการณ์ขึ้นป้องกันประเทศ การตัดสินใจ

ทุกอย่างจะต้องรวดเร็ว เด็ดขาดทันต่อเวลา ตัดความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละเหล่าทัพ เข้ามาสู่บทบาท การปฏิบัติการร่วมที่ต้องมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

๔. การเพิ่มความสามารถในการประมวลผลของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการนำ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยฝ่ายเสนาธิการร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ การนำระบบฐานข้อมูล Big DATA และระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นต้น เข้ามาช่วยในการปฏิบัติการร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ และลดความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการปฏิบัติการร่วม

ข้อเสนอแนะการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย

ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย มีรายละเอียดของเนื้อหาครอบคลุมกับการปฏิบัติการร่วมในปัจจุบัน ซึ่งหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่าง เพื่อตรวจสอบ) อาจจะมีเนื้อหายังไม่สมบูรณ์ และอาจจะยังไม่ครอบคลุมบริบทตามสภาวะการณ์ปัจจุบัน ทางคณะผู้วิจัยจึงเสนอตั้ง ตารางที่ ๕.๑ ดังนี้

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพบกไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
บทที่ ๑ หลักพื้นฐานของหลักนิยมร่วม <u>ตอนที่ ๑ หลักพื้นฐาน</u> ๑. หลักการ ๒. สงคราม (War) ๓. การยุทธ์ (Battle) ๔. รูปแบบของสงคราม (Shape of War) ๕. ระดับของสงคราม (Level of War) ๖. การทัพกับการปฏิบัติการ ๗. การกิจทางทหาร <u>ตอนที่ ๒ หลักด้านความมั่นคง</u> ๘. พื้นฐานสำคัญด้านความมั่นคง ๙. สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงและ ภัยคุกคาม ๑๐. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ กองทัพบกไทย	บทที่ ๑ บทนำ ๑.๑ กล่าวนำ ๑.๒ หลักการสงคราม ๑.๓ รูปแบบของสงคราม ๑.๔ ระดับของการสงคราม ๑.๕ มิติสนามรบ ๑.๖ หลักพื้นฐานสำคัญด้านความมั่นคง ๑.๗ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ ๑.๘ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๑.๙ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของ กองทัพบกไทย ๑.๑๐ ขอบเขตการปฏิบัติการร่วม ๑.๑๑ การปฏิบัติการทางทหาร ๑.๑๒ ขอบเขตการปฏิบัติการทางทหาร

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
๑๑. ความท้าทายในการปฏิบัติการทางทหาร ๑๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสงคราม	
บทที่ ๒ การปฏิบัติการร่วม ๑. ความหมายของการปฏิบัติการร่วม ๒. หลักการและเหตุผล ปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติการร่วม ๓. หลักการพื้นฐานของการปฏิบัติการร่วม (Fundamental of Joint Warfare) ๔. โครงสร้างกองทัพไทย ๔.๑ กล่าวทั่วไป ๔.๒ การจัดส่วนราชการกองทัพไทย ๔.๓ กองบัญชาการกองทัพไทย ๕. แนวคิดในการปฏิบัติการร่วม ทท. และเหล่าทัพ (ยก.ทหาร/ยก.เหล่าทัพ) ๖. ประเภทของการสนับสนุน (Categories of Support) ๗. ฟังก์ชันการปฏิบัติการร่วม (Joint War Fighting Functions) ๘. การปฏิบัติของศูนย์บัญชาการทางทหาร ๙. การจัดศูนย์บัญชาการทางทหาร ๑๐. การจัดระดับสถานการณ์ ๑๑. ภาพรวมของความสัมพันธ์ในการบังคับบัญชา	บทที่ ๒ หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม ๒.๑ หลักการของการปฏิบัติการร่วม ๒.๒ ขีดความสามารถหลักและการควบคุมบังคับบัญชาในการปฏิบัติการร่วม ๒.๓ ขีดความสามารถหลักในการปฏิบัติการยุทธร่วม ๒.๔ การจัดโครงสร้างสำหรับการควบคุมบังคับบัญชาร่วม ๒.๕ รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของกองทัพไทย ๒.๖ ความสัมพันธ์ของการบังคับบัญชา ๒.๗ กระบวนการควบคุมและบังคับบัญชาร่วม ๒.๘ หลักการบังคับบัญชาและควบคุมร่วม ๒.๙ ฟังก์ชันการปฏิบัติการร่วม (Joint War Fighting Functions) ๒.๑๐ หลักพื้นฐานการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operations) ๒.๑๑ การปฏิบัติการหลายมิติในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ ๒.๑๒ การควบคุมและการบังคับบัญชาการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ ๒.๑๓ การจัดศูนย์บัญชาการทางทหาร ๒.๑๔ การปฏิบัติการภายใต้การเผชิญสถานการณ์วิกฤติ ๒.๑๕ การใช้กำลัง

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
<p>บทที่ ๓ การวางแผนการปฏิบัติการร่วม</p> <p>๑. การวางแผนปฏิบัติการร่วม</p> <p>๒. ระดับของแผน</p> <p> ๒.๑ ในระดับยุทธศาสตร์</p> <p> ๒.๒ ในระดับยุทธการ</p> <p> ๒.๓ ในระดับยุทธวิธี</p> <p>๓. ยุทธศิลป์ (Operational Art)</p> <p>๔. การออกแบบทางยุทธการ (Operational Design)</p> <p>๕. การออกแบบทางยุทธการและการวางแผน</p> <p>๖. ข้อพิจารณาในการออกแบบทางยุทธการ</p> <p>๗. กระบวนการวางแผนร่วม (Joint Operations Planning Process: JOPP)</p> <p> ขั้นที่ ๑ แนวทางระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Guidance)</p> <p> ขั้นที่ ๒ พัฒนาแนวความคิด (Concept Development)</p> <p> ขั้นที่ ๓ พัฒนาแผน (Plan Development)</p> <p> ขั้นที่ ๔ ประเมินแผน (Plan Assessment)</p> <p> ผลที่ได้รับ (Output)</p> <p>๘. การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Action Planning)</p> <p> ๘.๑ ข้อมูลนำเข้า (Input) สำหรับการวางแผน</p> <p> ๘.๒ กระบวนการวางแผน (Process)</p> <p> ขั้นที่ ๑ พัฒนาสถานการณ์ (Situation Development)</p>	<p>บทที่ ๓ แนวคิดการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย</p> <p>๓.๑ การปฏิบัติการหลายมิติ (Multi Domain Operation: MDO)</p> <p>๓.๒ การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO)</p> <p>๓.๓ การปฏิบัติการสงครามข่าวสาร (Information Operation)</p> <p>๓.๔ การปฏิบัติการไซเบอร์ (Cyber Operation)</p> <p>๓.๕ การปฏิบัติการอวกาศ (Space Operation)</p> <p>๓.๖ การปฏิบัติการที่นอกเหนือจากการสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW)</p> <p>๓.๗ การปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare Operation)</p> <p>๓.๘ การปฏิบัติการร่วมกำลังทางบกและกำลังทางอากาศ</p> <p>๓.๙ การปฏิบัติการร่วมกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศ</p> <p>๓.๑๐ การปฏิบัติการป้องกันภัยทางอากาศร่วม</p> <p>๓.๑๑ การปฏิบัติการพิเศษร่วม</p>

หลักนียมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
<p> ขั้นที่ ๒ ประเมินสถานการณ์วิกฤติ (Crisis Assessment) ขั้นที่ ๓ พัฒนาหนทางปฏิบัติ (COA Development) ขั้นที่ ๔ เลือกหนทางปฏิบัติ (COA Selection) ขั้นที่ ๕ จัดทำแผน (Execution Planning) ขั้นที่ ๖ การปฏิบัติ (Execution) ผลที่ได้รับ (Output) ๙. การวางแผนในระหว่างการปฏิบัติ ๑๐. การปฏิบัติการในปัจจุบัน (Current Operations) ๑๑. การเตรียมแผนสำหรับการปฏิบัติในอนาคต (Future Plans) ๑๒. กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารที่ใช้ในกองทัพไทย ขั้นที่ ๑ วิเคราะห์ภารกิจ (Mission Analysis) ขั้นที่ ๒ พัฒนาหนทางปฏิบัติ (COA Development) ขั้นที่ ๓ วิเคราะห์หนทางปฏิบัติและวาดภาพการรบ (Wargaming) ขั้นที่ ๔ เปรียบเทียบและตกลงใจเลือกหนทางปฏิบัติ ๑๓. แผน คำสั่ง </p>	
<p> บทที่ ๔ การควบคุมบังคับบัญชา ๑. บทนำ ๒. หลักการ </p>	<p> บทที่ ๔ การวางแผนและอำนวยความสะดวก </p>

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
๓. การจัดโครงสร้างสำหรับการควบคุม บังคับบัญชาร่วม ๔. รูปแบบการควบคุมบังคับบัญชาของ กองทัพไทย ๕. ข้อพิจารณาในการปรับรูปแบบการควบคุม บังคับบัญชาในอนาคต ๖. อำนาจในการบังคับบัญชาการปฏิบัติการร่วม ๗. ความสัมพันธ์ของการบังคับบัญชา ๘. กระบวนการควบคุมและบังคับบัญชา ๙. การสนับสนุนการควบคุมบังคับบัญชา ๑๐. การควบคุมทางยุทธการ (OPCON) ๑๑. การควบคุมทางยุทธวิธี (TACON) ๑๒. วงรอบการอำนวยความสะดวก (Operations Rhythm) ๑๓. การบรรยายสรุปสถานการณ์ประจำวัน (Commander Update Brief: CUB) (Morning Brief) ๑๔. การประชุมสั่งการ (Commander Decision Brief: CDB) ๑๕. คณะทำงานปฏิบัติการข่าวสารร่วม (Joint Information Operation Working Group: JIOWG) ๑๖. การวางแผนร่วม (Joint Planning) และ การประเมินผลการปฏิบัติร่วม (Joint Campaign Assessment) ๑๗. คณะวางแผนร่วม (Joint Planning Group: JPG) ๑๘. คณะทำงานประเมินผลการปฏิบัติร่วม (Joint Campaign Assessment Working Group: JCAWG)	๔.๑ ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ (Joint Strategic Planning System) ๔.๒ ระบบการวางแผน ๔.๓ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning System) ๔.๔ การอำนวยความสะดวกปฏิบัติการร่วม

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
<p>๑๙. คณะกรรมการพิจารณากำหนดเป้าหมายร่วม (Joint Fires and Effect Board: JFEB)</p> <p>๒๐. คณะอนุกรรมการจัดทำและพัฒนาบัญชี เป้าหมายร่วม (Joint Fires and Effect Working Group: JFEWG)</p> <p>๒๑. คณะทำงานรวบรวมข่าวสารร่วม (Joint Collection Management Working Group: JCMWG)</p> <p>๒๒. คณะทำงานประสานการสนับสนุนร่วม (Joint Support Coordination Working Group: JSCWG)</p> <p>๒๓. การประชุมกับรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหมกองบัญชาการแห่งชาติ (Higher Headquarter Conference)</p> <p>๒๔. คณะทำงานจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management Working Group: KMWG)</p> <p>๒๕. คณะทำงานกฎการใช้กำลังร่วม (Joint Rules of Engagement Working Group: JROEWG)</p>	
<p>บทที่ ๕ การพัฒนาการปฏิบัติการร่วม</p> <p><u>ตอนที่ ๑ พื้นฐานของการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม</u></p> <p>๑. หลักการ</p> <p>๒. ความรับผิดชอบ</p> <p><u>ตอนที่ ๒ กระบวนการพัฒนาการปฏิบัติการร่วม</u></p> <p>๓. การพัฒนาการปฏิบัติการร่วม</p> <p>๔. วงจรการพัฒนากำลังร่วม</p> <p>๕. หลักนิยมร่วม</p> <p>๖. การบูรณาการทางการศึกษา</p> <p>๗. การฝึกร่วม</p>	<p>บทที่ ๕ ระบบการต่อสู้ในสนามรบ</p> <p>๕.๑ กล่าวนำ ระบบการต่อสู้ในสนามรบกองทัพไทย</p> <p>๕.๒ การควบคุมบังคับบัญชา</p> <p>๕.๓ ระบบข่าวกรอง</p> <p>๕.๔ การยิง</p> <p>๕.๕ การเคลื่อนย้ายและการดำเนินกลยุทธ์</p> <p>๕.๖ การป้องกัน</p> <p>๕.๗ การดำรงสภาพ</p>

หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ)	(ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย เสนอโดย นักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕
ก. หลักการพื้นฐาน ๑) ประเภของการฝึกกร่วม ๒) หลักการฝึกกร่วม ๓) เป้าหมาย ๔) ระบบการฝึกกร่วม ๘. บทเรียนจากการปฏิบัติการกร่วม ๙. แนวความคิดกร่วมและการประเมิน ก. แนวความคิดในการปฏิบัติการกร่วม ข. หลักพื้นฐานแนวความคิดในการปฏิบัติการกร่วม ค. วิธีการประเมินแนวความคิดกร่วม ง. ปัจจัยที่มีอิทธิพล	
	บทที่ ๖ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ๖.๑ การพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์ บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ๖.๒ การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพบก ๖.๓ การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรือ ๖.๔ การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพอากาศ

ตารางที่ ๕.๑ เปรียบเทียบหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี ๒๕๕๙
 (ร่างเพื่อตรวจสอบ) กับ (ร่าง) คู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย โดยนักศึกษา วสท.รุ่นที่ ๖๕

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงกลาโหม. (๒๕๕๑). พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม.

กรมยุทธการทหาร. คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๕๙ (ใช้เพื่อพลา).

กรมยุทธการทหาร. หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร่างเพื่อตรวจสอบ).

กองทัพอากาศ. หลักนิยมกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๒.

กองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐).

กองบัญชาการกองทัพไทย. ระเบียบศูนย์บัญชาการทางทหารว่าด้วยการปฏิบัติประจำของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ส่วนที่ ๑ เรื่องทั่วไป. กรุงเทพฯ : กรมยุทธการทหาร

กองบัญชาการกองทัพไทย. ระเบียบศูนย์บัญชาการทางทหารว่าด้วยการปฏิบัติประจำของศูนย์บัญชาการทางทหาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ส่วนที่ ๒ ระดับสถานการณ์. กรุงเทพฯ : กรมยุทธการทหาร

จป TODAY. SWOT คือเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน. สืบค้นจาก <https://www.jorportoday.com/swot-analysis/>. สืบค้นเมื่อ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๗.

ประกาศเรื่องนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐), ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๔๐ ตอนที่ ๒๑ ก, ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ประกาศเรื่องยุทธศาสตร์ชาติระยะ (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐), ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก, ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม),ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๔๐ ตอนที่ ๕๑ ง, ๗ มีนาคม ๒๕๖๖

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. เอกสาร วปอ.หมายเลข ๐๐๙ คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ.

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. หลักพื้นฐานการปฏิบัติการร่วม (นส.พปร.๑).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

ศูนย์การสงครามทางอากาศ “การพัฒนาหลักนิยมทางอากาศ”, วารสารการสงครามทางอากาศ
ประจำเดือน ก.ค.-ก.ย. ๒๕๖๐. ฉบับที่ ๖๕.

ศูนย์การสงครามทางอากาศ “การพัฒนาหลักนิยมทางอากาศ (ตอนจบ)”, วารสารการสงครามทาง
อากาศประจำเดือน ต.ค.-ธ.ค. ๒๕๖๐. ฉบับที่ ๖๖.

สำนักนโยบายและแผนกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนา
ศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐).

วิทยานิพนธ์และเอกสารวิจัย

รุ่ง ประชาชนานุกิจ, พันเอก. แนวทางการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศ
ด้านความมั่นคงกระทรวงกลาโหม ภายใต้สภาวะแวดล้อมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป,
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๖๖

พีรพัฒน์ ราชพิบูลย์, พันเอก. แนวทางการพัฒนาศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพ
ไทย ในการขับเคลื่อนสู่การเป็น SMART HQ ในปี ๒๕๘๐, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล,
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๖๕

จักรพงษ์ จันทรเพ็งเพ็ญ, พันเอก. ศรัณยู สัจรี, พันเอก. การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล,
วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ๒๕๕๖

ภาษาอังกฤษ

Joint Publication 1. Doctrine for the Armed Forces of the United State. 25 March 2013
Incorporating Change 1 12 July 2017.

DEPARTMENT OF THE ARMY UNITED STATES OF AMERICA. FM 3-0 OPERATIONS. 6
October 2017.

Knowledge Enabled Army (K.E.A). Warfighting Functions Overview. สืบค้นจาก <https://kea-learning.nz/warfighting-functions-overviews/>. สืบค้นเมื่อ ๓ เมษายน ๒๕๖๗.

ผนวก

แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

ประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคู่มือการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศไทย (Guidelines for developing a joint operations manual for the Royal Thai Armed Forces.)

ตอนที่ ๑ คำแนะนำสำหรับการตอบแบบสัมภาษณ์ :

แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคู่มือหลักนิยามการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศไทย (Guidelines for developing a joint operations manual for the Royal Thai Armed Forces) โดยอ้างอิงหลักนิยามการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศไทย ประจำปี ๒๕๕๙ ฉบับร่าง เพื่อตรวจสอบเป็นกรอบพื้นฐานการพัฒนาคู่มือ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญใน สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพอากาศ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ที่มีคุณสมบัติ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการปฏิบัติการร่วม มีคุณสมบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยตรงตัวต่อตัว หรือด้วยวิธีการประชุมทางไกลผ่านจอภาพด้วยระบบ Zoom (สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งที่มีที่ตั้งห่างไกล อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด) โดยขอความกรุณาให้ท่านผู้ให้สัมภาษณ์ กรอกข้อมูลส่วนบุคคลลงใน ส่วนที่ ๒ และกรอกข้อมูลเพื่อแสดงความคิดเห็น ลงในแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แล้วนำส่งให้ผู้วิจัยฯ ตามลำดับต่อไป

ตอนที่ ๒ ข้อมูลส่วนบุคคล :

ยศ-ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่ง.....

อายุ ปี สถานภาพ ☐ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง

ระดับการศึกษา ☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

สถานที่/หน่วยงานที่สังกัด.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๓ สภาวะการณ์ปัจจุบันการพัฒนาหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย

๑. ท่านคิดว่ายุทธศาสตร์ชาติและผลประโยชน์แห่งชาติมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสภาวะการณ์ปัจจุบันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านคิดว่านโยบายทางการเมืองด้านความมั่นคงของประเทศไทย มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าวัตถุประสงค์ทางทหารของกองทัพไทย สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหนุนให้เกิดสงคราม และรูปแบบของสงครามในสภาวะการณ์ปัจจุบัน มีผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าภัยคุกคามทางทหารในสภาวะการณ์ปัจจุบัน มีรูปแบบและส่งผลต่อการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๕. ท่านคิดว่าขีดความสามารถของกองทัพในการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๖. ท่านคิดว่าทฤษฎีทางทหาร ประวัติศาสตร์การสู้รบและการปฏิบัติการร่วมในอดีต สามารถนำมาพัฒนา การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

๗. จากสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากการสู้รบระหว่างประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร และขยายขอบเขตไปยังอวกาศ ท่านคิดว่า การปฏิบัติการร่วมกองทัพไทยควรมีการปรับปรุงอย่างไร

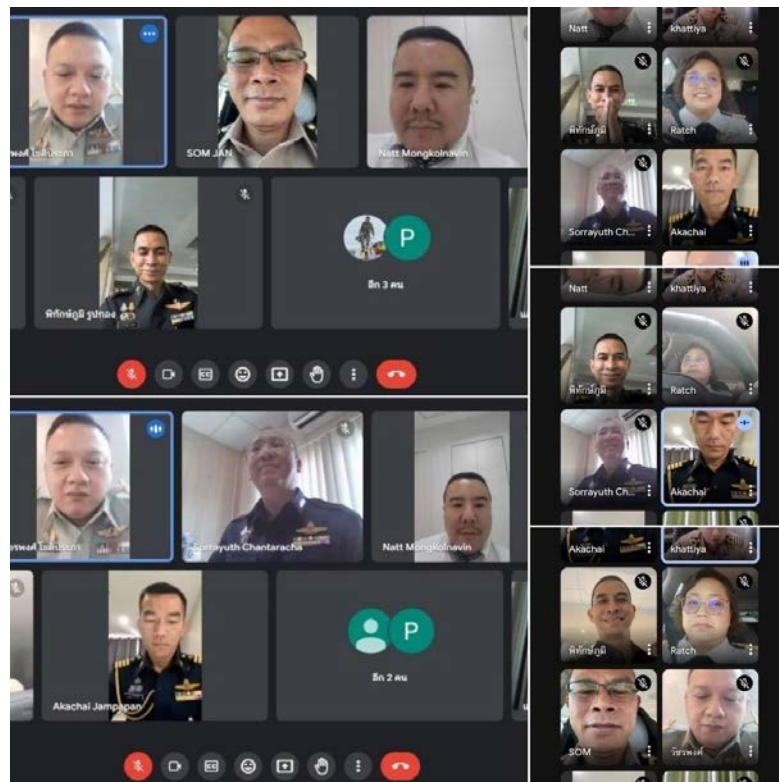
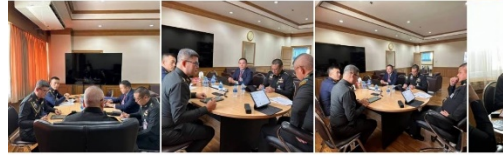
.....

.....

.....

.....

ภาพถ่ายการสัมมนา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก เจษฎา ไวศยะ
วันเดือนปีเกิด	๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๓๑- นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๔๒- หลักสูตร ส่งทางอากาศ รุ่นที่ ๒๐๕ (๓/๓๖)- หลักสูตร การรบแบบจู่โจม รุ่นที่ ๕๔ (๔/๓๗)- หลักสูตร ชั้นนายร้อย เหล่า ร. รุ่นที่ ๑๐๐ (๑/๔๐)- หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่า ร. รุ่นที่ ๗๒- รร.สธ.ทบ.สบส. หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๘๒
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- รองผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๑๓- หัวหน้ากองกิจการเรือน- ผู้อำนวยการกอง โรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกอง โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การนักศึกษาวิชาทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอก อภินพ กิตติกุลวานิช
วันเดือนปีเกิด	๒๙ สิงหาคม ๒๕๑๖
การศึกษา	- ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต วิศวกรรมไฟฟ้า โรงเรียนนายเรือ ปี ๒๕๔๑ - โรงเรียนการบินทหารอากาศ รุ่นที่ น.๑๐๔ - โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๔๓ ปี ๒๕๕๑
ประวัติการทำงาน	- รอง หก.ยุทธการ กองบิน ๑ กองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ - นายทหารฝ่ายอำนวยการภารกิจ UNAMID SUDAN - ผู้บังคับฝูงบิน ๑๐๓ กองบิน ๑ กองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ - ทน.แผนยุทธการทางอากาศ กรมยุทธการทหารเรือ - นักยุทธศาสตร์ทางเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ - หก.สื่อสาร บก.ศรชล.ภาค ๑
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองวิชาการปฏิบัติการร่วม/ผสม วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก กัมปนาท ตระกูลทุม
วันเดือนปีเกิด	๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๗
การศึกษา	- ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - หลักสูตร ชั้นนายร้อยทหารม้า ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - หลักสูตรชั้นนายพันทหารม้า ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - โรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำรุ่นที่ ๘๗ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒
ประวัติการทำงาน	- ผู้บังคับหมวดทหารม้าลาดตระเวนกองพันทหารม้าที่ ๑๙ - ผู้บังคับหมวด กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ - ผู้บังคับกองร้อยทหารม้าลาดตระเวน กองพันทหารม้าที่ ๓๐ - หัวหน้าแผนกกิจการพลเรือน กรมการสัตว์ทหารบก - ผู้บังคับกองพันสัตว์ต่าง
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บังคับหน่วยม้าทรง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอก พรตพงศ์ แสงราชา
วันเดือนปีเกิด	๕ พฤษภาคม ๒๕๑๗
การศึกษา	- ปริญญาตรี บริหารศาสตร์ โรงเรียนนายเรือ - หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๗๑ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓
ประวัติการทำงาน	- ผู้บังคับกองรักษาความปลอดภัย ฐานทัพเรือสงขลา ทัพเรือภาคที่ ๒ - เสนาธิการกรมทหารราบที่ ๒ กองพลนาวิกโยธิน - ผู้บังคับกองรักษาความปลอดภัย กรมสรรพาวุธทหารเรือ - รองผู้อำนวยการกองฝึกพร้อมผสม สำนักวางแผนการฝึกพร้อมผสม กรมยุทธการทหาร - รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๒ กองพลนาวิกโยธิน - หัวหน้าหน่วยประสานงานชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประจำหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอก สมพงษ์ จันแปงเงิน
วันเดือนปีเกิด	๒๒ มีนาคม ๒๕๑๗
การศึกษา	- ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์ สาขาไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนนายเรือ - หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๗๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒
ประวัติการทำงาน	- ผู้บังคับการเรือหลวงอุดมเดช - หัวหน้าแผนกฝึก กองยุทธการ กองบัญชาการกองเรือยุทธการ - ต้นเรือ เรือหลวงเจ้าพระยา - นายทหารงบประมาณ กรมสรรพาวุธทหารเรือ - รองผู้อำนวยการ กองทดสอบสรรพาวุธ กรมสรรพาวุธทหารเรือ - รองผู้บังคับการศูนย์การฝึก หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ประจำกองเรือยุทธการ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก คมกฤษ ศิริไพศาล
วันเดือนปีเกิด	๔ มกราคม ๒๕๒๐
การศึกษา	- นตท.๓๖/จปร.๔๗ - ปริญญาตรี วิศวกรรมโยธา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า - ปริญญาโท วิศวกรรมโครงสร้าง University of Southern California - หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๘๘ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก
ประวัติการทำงาน	- ผู้บังคับหมวดก่อสร้างทั่วไป กองร้อยทหารช่างก่อสร้าง กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - ผู้บังคับหมวด กองพันนักเรียน กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ - ผู้บังคับหมวดงานดิน กองร้อยทหารช่างก่อสร้าง กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - ผู้บังคับกองร้อยทหารช่างก่อสร้าง กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองพลทหารช่าง - วิศวกรโยธา กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - รองผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ - ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๕๑ - ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๑๑๑ กรมทหารช่างที่ ๑๑ - รองเสนาธิการกองพลทหารช่าง - ผู้อำนวยการกองแผนและอสังหาริมทรัพย์ สำนักโยธาธิการ สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ตำแหน่งปัจจุบัน	นายช่างใหญ่ สำนักโยธาธิการ สำนักงานสนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก สามภพ ประमाणพล
วันเดือนปีเกิด	๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๙
การศึกษา	-ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) โรงเรียนโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ปี ๒๕๔๓ - โรงเรียนเสนาธิการทหารบกหลักสูตรหลักประจำรุ่นที่ ๘๘ ปี พ.ศ.๒๕๕๓
ประวัติการทำงาน	- บัณฑิตกองพันทหารช่างที่ ๖ กองพลทหารราบที่ ๖ - เสนาธิการ กรมพัฒนาที่ ๒ - เสนาธิการ กรมทหารช่างที่ ๒ - ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๒๐๒ กรมทหารช่างที่ ๒
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองเสนาธิการ กองพลพัฒนาที่ ๒

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ดำเนิน มีศิริ
วันเดือนปีเกิด	๒๑ สิงหาคม ๒๕๑๙
การศึกษา	- ปริญญาตรี วิศวกรรม เครื่องกล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า - ปริญญาโท บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๘๙
ประวัติการทำงาน	- ผู้บังคับกองร้อยปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๑๑ - รองผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๑๑ - หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลทหารปืนใหญ่ - รองผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๑๑ - หัวหน้ากอง สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก - ผู้อำนวยการกองจัดการ สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองจัดการ สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก พิทักษ์ภูมิ รูปทอง
วันเดือนปีเกิด	๙ มกราคม ๒๕๑๙
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- นตท.๓๗ จปร.๔๘- ปริญญาตรี วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า- ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาความมั่นคง- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก- หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๘๙
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- นายทหารลาดตระเวนแผนที่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๑ (- รองผู้บังคับกองร้อยปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๑- ผู้บังคับกองร้อยปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๑- ผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่ค้นหาเป้าหมาย- รองผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๑- หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลทหารปืนใหญ่- หัวหน้าฝ่ายข่าวกรอง กองพลทหารปืนใหญ่- ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๑๒- ผู้ช่วยผู้ประสานการยิงสนับสนุน กองพลทหารปืนใหญ่- ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๑๑
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บังคับการกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาอากาศเอก เอกชัย จำปาปัน
วันเดือนปีเกิด	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- ปริญญาตรีวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย ๒๕๔๕- หลักสูตรศิษย์การบิน กองทัพอากาศ รุ่นที่ ๑๑๗ ปี ๒๕๔๗- หลักสูตรศิษย์การบิน กองทัพอากาศสหรัฐฯ ปี ๒๕๔๘- โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๑๕ ปี ๒๕๕๓- โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ ๕๘ ปี ๒๕๕๗
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- นายทหารระบบนำวิถีและควบคุมการยิง กรมสรรพาวุธทหารอากาศ ปี ๒๕๔๖- นักบินประจำหมวดบิน ๔ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๔๐๑ กองบิน ๔ ปี ๒๕๔๘- นักบินประจำหมวดบิน ๓ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๑๐๓ กองบิน ๑ ปี ๒๕๔๙- นักบินประจำหมวดบิน ๓ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๑๐๓ กองบิน ๑ ปี ๒๕๕๒- นักบินประจำหมวดบิน ๑ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๐๑ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๓- นักบินประจำหมวดบิน ๒ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๐๑ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๓- นักบินประจำหมวดบิน ๒ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๐๑ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๔- หัวหน้าฝ่ายเครื่องช่วยฝึกการบิน แผนกสนับสนุนการบิน กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๔- นายทหารยุทธการ ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๐๑ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๕- นักบินประจำฝูง ฝ่ายยุทธการ ฝูงบิน ๗๐๑ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๖- รองหัวหน้าแผนกยุทธการ กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๗- นักบินประจำกอง กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๘- นายทหารนิรภัยการบิน กองบิน ๗ ปี ๒๕๕๙- นายทหารมาตรฐานการบิน กองบิน ๗ ปี ๒๕๖๐- หัวหน้าแผนกสนับสนุนการบิน กองบิน ๗ ปี ๒๕๖๑- นายทหารการสงครามทางอากาศ ศูนย์การสงครามทางอากาศ ปี ๒๕๖๒- ฝ่ายเสนาธิการกองความร่วมมือด้านความมั่นคงและกิจการอาเซียน กรมยุทธการทหารอากาศ ปี ๒๕๖๓
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กรมข่าวทหารอากาศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอกหญิง รัชฎาภรณ์ เริ่มลาวรรณ
วันเดือนปีเกิด	๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- ปริญญาตรี พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ.๒๕๓๗- หลักสูตรทั่วไป รุ่นที่ ๓๑ โรงเรียนนายทหารพรคกนาวิน ปี พ.ศ.๒๕๔๙- ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย-อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ.๒๕๕๑- ปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ปี พ.ศ.๒๕๕๓- หลักสูตรผู้บริหารสายการแพทย์ทหาร รุ่นที่ ๑ ปี พ.ศ.๒๕๕๗- หลักสูตรนายทหารอาวุโส วิทยาลัยเสนาธิการทหารเรือ รุ่นที่ ๕๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- นายทหารพยาบาลประจำห้องตรวจโรคฉุกเฉิน รพ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ- นายทหารพยาบาลหอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิง รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ- นายทหารพยาบาลแผนกทารกแรกเกิด รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ- หัวหน้าแผนกสารสนเทศการพยาบาลและจัดการความรู้ ฝ่ายการพยาบาล รพ.สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ- หัวหน้าวิเคราะห์และพัฒนา กองพัฒนาระบบงาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทหาร กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย- ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองพัฒนาระบบงาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทหาร กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการ กองพัฒนาระบบงาน ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทหาร กรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก พินัยธรณ์ เรืองขจร
วันเดือนปีเกิด	๒๑ กันยายน ๒๕๒๐
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม ๒๕๔๒- ปริญญาตรี นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๔๖- ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ๒๕๕๓- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๙๒ ปี ๒๕๕๗
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- นายทหารธุรการและกำลังพล หน่วยช่างพัฒนา หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๒๖ สำนักงานพัฒนาภาค ๒ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา- นายทหารประจำ ศูนย์รักษาความปลอดภัย- ประจำแผนกฝึก กองนโยบายและแผน กรมกิจการพลเรือนทหาร- หัวหน้าบรรเทาสาธารณภัย กองบรรเทาสาธารณภัย สำนักกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหาร- นายทหารประจำ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กอง ๗ สำนักรักษาความปลอดภัย ศูนย์รักษาความปลอดภัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ธเนษฎ์ คุณธีระบวร
วันเดือนปีเกิด	๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- นักเรียนช่างฝีมือทหาร (ภาคปกติ) ช่างอิเล็กทรอนิกส์ รุ่นที่ ๓๓- ปริญญาตรี (วศ.บ.) วิศวกรรมไฟฟ้า-โทรคมนาคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล- ปริญญาโท (วศ.ม.) วิศวกรรมโทรคมนาคม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง- หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ ๙๒
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- ช่างซ่อมเครื่องคลื่นพาห์ มว.วิทยุถ่ายทอดที่ ๑ ร้อย.ปสพ.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- ช่างซ่อมโทรโปร มว.โทรโปรที่ ๑ ร้อย.ปสพ.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- น.ซ่อมเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ร้อย.บก.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- น.ซ่อมบำรุง ร้อย.ปสพ.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- รอง ผบ.ร้อย.ปถท.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- รอง ผบ.ร้อย.บก.พัน.ส.บก.ทท. สส.ทหาร- น.จัดทำแผน กนผ.สผอ. สส.ทหาร- ทน.ยุทธการและการข่าว กยช.ศชบ.ทหาร- ทน.ปฏิบัติการ กปก.ศชบ.ทหาร- ผช.ผอ.กยช.ศชบ.ทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองยุทธการและการข่าว ศูนย์ไซเบอร์ทหาร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นายวัชรพงษ์ โชติประภา
วันเดือนปีเกิด	๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕
การศึกษา	- ปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต - หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก - โรงเรียนกิจการพลเรือนกรมกิจการพลเรือนทหารบก หลักสูตรนายทหาร ประชาสัมพันธ์ รุ่นที่ ๓๑
ประวัติการทำงาน	- หัวหน้าแผนกโสตทัศนูปกรณ์ กองประชาสัมพันธ์ ฝ่ายนโยบายและแผน องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก - หัวหน้าส่วนผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ กองประชาสัมพันธ์ ฝ่ายนโยบายและแผน องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก - ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ ฝ่ายนโยบายและแผน องค์กรสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก - รองผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการ องค์กรสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการ องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นางสาวณัฏฐ์ มงคลนาวิน
วันเดือนปีเกิด	๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- NYU Digital Marketing Intensive, New York University USA- BSBA in Computer Information System, Suffolk University USA, Cum laude (เกียรตินิยม)- Professional Graphic Design Certificate, Art Institute of Boston at Lesley University USA, Cum laude (เกียรตินิยม)- History, Politics and Society Summer School at University of Oxford- Quantum Growth program, Australia- หลักสูตร Global Mini MBA ธรรมศาสตร์ CONC Thammasat- Young FTI หลักสูตรนักอุตสาหกรรมรุ่นใหม่โดย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย- IDE to IPO หลักสูตรโครงการส่งเสริมความสามารถทางนวัตกรรม สำหรับผู้ประกอบการที่มีความพร้อมเข้าจดทะเบียนบริษัทในตลาดหลักทรัพย์- หลักสูตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร พสว.ทบ- หลักสูตร BRAIN การปฏิรูปธุรกิจและสร้างเครือข่ายนวัตกรรม โดยสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย- Future Innovative Entrepreneurs (FINE) หลักสูตรเรียนนักธุรกิจรุ่นใหม่- SCB IEP (Intelligent Entrepreneur Program)
ประวัติการทำงาน	ประธานกรรมการบริหาร บริษัท แกรสปี้ เอเชีย จำกัด
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้สมัคร สส.เขตดอนเมือง พรรคภูมิใจไทย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก มาโนช โคตรเพชร
วันเดือนปีเกิด	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๓
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต วิศวกรรมโยธา โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ปี ๒๕๔๗- ปริญญาโทวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปี ๒๕๕๘- หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่าทหารช่าง รุ่นที่ ๗๗ ปี ๒๕๔๙- หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหาร รุ่นที่ ๕๕ ปี ๒๕๕๓- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๙๓ ปี ๒๕๕๗
ประวัติการทำงาน	<ul style="list-style-type: none">- ผู้บังคับกองพันซ่อมบำรุง กองร้อยทหารช่างสะพานผสม (ช.ร้อย.๑๘) ปี ๒๕๔๗- วิศวกร กองแบบแผน กรมยุทธโยธาทหารบก ปี ๒๕๕๐- รองผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๖ กองพลทหารราบที่ ๖ ปี ๒๕๕๘- หัวหน้าฝ่ายกำลังพล กองพลพัฒนาที่ ๒ ปี ๒๕๕๙- นายช่างใหญ่กองพลพัฒนาที่ ๒ ปี ๒๕๖๐- ผู้บังคับกองพันทหารช่างที่ ๖ กองพลทหารราบที่ ๖ ปี ๒๕๖๒- นายทหารฝ่ายยุทธโยธา กองทัพบกที่ ๒ ปี ๒๕๖๔- ฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บัญชาการทหารสูงสุด ปี ๒๕๖๕- หัวหน้าแผนกวิศวกรรม กองแบบแผน สำนักยุทธโยธาทหาร ปี ๒๕๖๖
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการกองแบบแผน สำนักยุทธโยธาทหาร